

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

**Факультет економіки і підприємництва
Кафедра економічної теорії**

**Методичні вказівки
для вивчення дисципліни
МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА
за кредитно-модульною системою
для студентів галузі знань 6.0305
Економіка та підприємництво**

УМАНЬ 2015

Укладачі:

к.е.н., доцент кафедри економічної теорії Костюк В.С.

к.е.н., доцент кафедри економічної теорії Котвицька Н.М.

Рецензенти:

д.е.н., професор кафедри економіки підприємства УДПУ Музиченко А.С.

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії (протокол № 2 від 07.09.2013 р.)

Рекомендовано до друку методичною комісією факультету економіки та підприємництва (протокол № 2 від 18.10.2013 р.)

ЗМІСТ

Характеристика дисципліни.....	3
Навчально-тематичний план	5
Зміст тем дисципліни.....	6
Плани семінарських занять.....	20
Модуль I.....	20
Модуль II.....	56
Модуль III.....	80
Перелік екзаменаційних питань.....	94
Форми контролю успішності навчання	96
Рекомендована література.....	97

ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Міжнародна економіка» є складовою частиною підготовки економістів широкого профілю. Вона належить до фундаментальних економічних дисциплін, спирається на теорію ринкової економіки і розвиває її, є сполучною ланкою між такими університетськими курсами, як мікроекономіка та макроекономіка і конкретно-економічними дисциплінами: маркетинг, менеджмент, фінанси, бухгалтерський облік та аудит, гроші і кредит, банківська справа та ін.

У системі економічної теорії «Міжнародна економіка» спочатку займала периферійне місце, існувала на засадах окремих розділів мікро- та макроекономіки, які містили аналіз міжнародних економічних відносин, щодо зовнішньої торгівлі, міждержавного руху чинників виробництва, валютно-фінансової системи, що обумовлює цей рух.

Виокремлення «Міжнародної економіки» в самостійну дисципліну було історично зумовлено становленням, розвитком та функціонуванням світогосподарських зв'язків як особливої, цілісної, органічної системи. Формування цієї системи зумовлено еволюцією міжнародного поділу праці, процесами інтернаціоналізації господарського життя країн світового співтовариства, інтеграції груп країн у регіональні господарські комплекси (союзи) з міждержавним та наддержавним регулюванням соціально-економічних процесів, транснаціоналізацією виробництва, функціонуванням міжнародної валютно-фінансової сфери як самостійного явища, безпосередньо не пов'язаного із зовнішньою торгівлею та міжнародним рухом чинників виробництва.

Мета викладання курсу «Міжнародна економіка» - формування у студентів розуміння сучасної теорії міжнародної економіки, об'єктивних законів і принципів її розвитку, знання форм міжнародних економічних відносин, основного інструментарію і умов реалізації.

В результаті вивчення дисципліни студенти **повинні знати:**

- суть міжнародних економічних відносин, взаємозв'язок їх форм, суб'єктів та рівнів;
- принципи і закони розвитку МЄВ, їх основні форми;
- основні види і форми міжнародного бізнесу, включаючи питання розвитку спільних підприємств і транснаціональних корпорацій;

Студенти **повинні уміти:**

- аналізувати й оцінювати економічне, політико-правове, соціально-культурне середовище та інфраструктуру МЄВ;
- розуміти логіку, напрямки та форми розвитку процесів міжнародної економічної інтеграції;

Студенти повинні **набути навичок:**

- аналізу зовнішньоекономічної політики України у процесі інтеграції її у сучасні світогосподарські структури;
- використовувати одержані знання відносно умов зовнішньоекономічної діяльності України виходячи з цілей і завдань її інтеграції у сучасну систему світових господарських зв'язків.

Курс «Міжнародна економіка» студенти вивчають у наступному порядку:

- прослуховування лекцій;
- самостійна робота по вивченню предмета та підготовки до семінарських занять;
- семінарські заняття;
- написання рефератів з обраної теми з доповіддю в групі;
- написання модульних контрольних робіт;
- здача іспиту з курсу «Міжнародна економіка».

Курс «Міжнародна економіка» вивчається на третьому курсі.

Загальний обсяг годин з дисципліни – 144 години.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Модуль (розділ, блок змістових модулів)		Обсяг				
№ п/п	Назва	Лекції	Семінари	Самостійна робота		Разом
				Підготовка до занять	Індивідуальні завдання	
1.	Модуль 1. Міжнародна мікроекономіка: рух товарів та чинників виробництва.	14	14	34	10	72
1.1.	Змістовий модуль 1. Світова економіка та міжнародний поділ праці.	2	2	4	2	10
1.2.	Змістовий модуль 2. Середовище міжнародної економічної діяльності.	2	2	4	1	9
1.3.	Змістовий модуль 3. Міжнародна торгівля товарами та послугами.	2	2	6	2	12
1.4.	Змістовий модуль 4. Міжнародний рух капіталу.	2	2	4	1	9
1.5.	Змістовий модуль 5. Міжнародні кредитні відносини.	2	2	6	2	12
1.6.	Змістовий модуль 6. Міжнародна міграція робочої сили.	2	2	4	1	9
1.7.	Змістовий модуль 7. Міжнародна передача технологій.	2	2	6	1	11
2.	Модуль 2. Міжнародна макроекономіка: функціонування національної економіки та світового господарства в цілому.	10	8	16	6	40
2.1.	Змістовий модуль 8. Світова валютна система та принципи її функціонування.	4	2	6	4	16
2.2.	Змістовий модуль 9. Міжнародні фінансові ринки.	2	2	4	3	11
2.3.	Змістовий модуль 10. Міжнародні розрахунки та платіжний баланс.	2	2	4	4	12
2.4.	Змістовий модуль 11. Суть, види та форми міжнародного бізнесу.	2	2	2	2	8
3.	Модуль 3. Інтеграційні та глобалізаційні процеси світової економічної системи.	8	6	14	4	32
3.1.	Змістовий модуль 12. Інтеграційні процеси у світовому господарстві.	4	2	5	4	15
3.2.	Змістовий модуль 13. Роль ООН у розвитку загальносвітової економічної інтеграції.	2	2	5	2	11
3.3.	Змістовий модуль 14. Загальна характеристика глобальних проблем.	1	1	2	1	10
3.4.	Змістовий модуль 15. Міжнародна економічна діяльність України.	1	1	2	1	
ВСЬОГО ГОДИН		32	28	64	20	144
Форма підсумкового контролю - екзамен						

ЗМІСТ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. МІЖНАРОДНА МІКРОЕКОНОМІКА: РУХ ТОВАРІВ ТА ЧИННИКІВ ВИРОБНИЦТВА

Змістовий модуль 1. Світова економіка та міжнародний поділ праці

Системні ознаки міжнародної економіки. Матеріальний зміст міжнародної економіки та її структура. Суб'єкти міжнародних економічних відносин.

Міжнародний поділ праці. Світове господарство як сукупність національних господарств.

Світогосподарський поділ праці. Світове господарство як єдиний наднаціональний простір. Багатомірність системи світового господарства.

Міжнародна економіка як цілісне утворення безпосередньо впливає на розвиток кожної країни світу. Міжнародна економіка являє собою складову частину сучасної економічної теорії. Об'єктом вивчення міжнародної економіки є не одиничні, випадкові явища, процеси в міжнародній сфері, а ті, що постійно відновлюються, повторюються. Теоретичною основою вивчення міжнародної економіки є політична економія, мікро- і макроекономіка.

Основними поняттями теорії міжнародної економіки є: світовий ринок, світове господарство, відкритість національної економіки, лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків, міжнародний поділ праці, міжнародна торгівля, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, тощо.

Міжнародна економічна система (МЕС) являє собою сукупність елементів світової економіки з властивими кожному із них характеристиками. Але у процесі дії елементів світової економіки виникають інтегративні якості, характеристики, закономірності функціонування цих елементів, які, власне і надають їм системного характеру. Основними елементами МЕС є окремі країни, групи країн. Можна поділити МЕС на такі групи, як високорозвинуті країни (країни великої сімки, Європейського Союзу, Організації економічного співробітництва та розвитку), середньорозвинуті країни, країни, що розвиваються, країни з перехідною економікою. Міжнародна економічна система (функціонально) складається з міжнародної мікроекономіки та міжнародної макроекономіки.

Досягнення економічного та соціального відродження України значною мірою пов'язане з інтеграцією її в міжнародну економічну систему. Для активного включення України в процес міжнародної економічної інтеграції необхідно створити відповідні умови. Істотними є підписання між Україною та іншими країнами відповідних міждержавних угод. Як необхідна інституційна умова включення України у світогосподарські зв'язки виступає її участь у роботі міжнародних економічних організацій, таких як СОТ, МВФ, МБРР, МОП та ін. Останнім часом Україна почала використовувати нові форми включення у світовий економічний простір, а саме: вільні або спеціальні економічні зони; євро регіони; морські економічні райони міжнародного співробітництва; спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку; міжнародні транспортні коридори.

Змістовий модуль 2. Середовище міжнародної економічної діяльності

Середовище міжнародних економічних відносин, його структуризація і особливості.

Політико-правове середовище розвитку. Моделі політичного устрою та їх сумісність. Політична стабільність і політичні ризики. Правове регулювання міжнародних економічних відносин на національному, міжнародному і наднаціональному рівнях.

Економічне середовище. Національні економіки та їх систематизація. Світовий ринок, його структура та основні характеристики. Соціально-культурне середовище.

Інфраструктура сучасних міжнародних економічних відносин. Методологія та методика аналізу й оцінки середовища економічних відносин.

Середовище міжнародної економічної діяльності може бути визначене як система умов і факторів існування міжнародних економічних зв'язків. Таке середовище можна розділити на внутрішнє і зовнішнє середовище. Фактори безпосереднього впливу є своєрідним навколишнім середовищем міжнародної економічної діяльності, без якого вона не може існувати. Всі елементи інфраструктури міжнародної економічної діяльності настільки переплетені між собою, що їх важко чітко поділити на сфери впливу. Яскравим прикладом посередньої дії може бути теракт 11 вересня 2001 р., який спричинив підвищення цін на нафту, а, отже і на продукцію з неї, падіння курсу долара, і кінець кінцем черговий виток інфляції у більшості країн світу.

Середовища розвитку міжнародної економічної діяльності: Природно-географічне середовище (розмір території країни й кількість населення, геополітичне положення), політико-правове середовище міжнародної економічної діяльності (міжнародна політика, зовнішня політика, політична стабільність країни, політичні ризики), економічне середовище міжнародної економічної діяльності, соціально-культурне середовище міжнародної економічної (соціальна поведінка людини).

Для характеристики структури світового господарства на первинному рівні, тобто на рівні відносин між країнами, використовується прийнята в міжнародній практиці класифікація, згідно з якою всі країни світу підрозділяються на три основні групи: - розвинуті країни з розвинутою економікою; - країни, що розвиваються; - країни з перехідною економікою.

Важливе місце у структурі світової економіки посідають інфраструктурні галузі. Залежно від виконуваних функцій у національних і світовому господарствах вони групуються у комплекси виробничої, інституційної, інформаційної, економічної, ринкової інфраструктури. Дедалі більшого значення нині набуває міжнародна інфраструктура – сукупність національних елементів транспортних систем, інформації та зв'язку, міжнародних банків і сфери послуг світового рівня, що забезпечують зовнішньоекономічну діяльність і функціонування міжнародного капіталу, розвиток бізнесу та конкуренції.

Сучасне світове господарство (ССТ) є цілісною системою, але ця цілісність складалась поступово. Вона формувалась в міру еволюції міжнародного поділу праці, процесу інтернаціоналізації господарського життя країн світового співтовариства, інтеграції груп країн в регіональні господарські комплекси (союзи) з міждержавним регулюванням соціально-економічних процесів, транс націоналізації виробництва.

Міжнародний поділ праці був тим об'єднуючим елементом, котрий створив систему світового господарства як сукупність взаємозв'язаних міжнародним обміном національних господарств, що виступають його підсистемами.

Міжнаціональні органи регулювання МЕВ – це такі інституції, які виконують рекомендаційно-координаторські функції, постанови яких бажані до виконання.

Формуючись на базі всесвітнього поділу праці, єдиний світогосподарський простір втягує у свою орбіту національні господарства і їх підсистеми, закладаючи тим самим основи глобальної господарської інтеграції країн світового господарства. Це відбувається в міру створення в країнах певних умов: інформаційної технології, соціально-орієнтованої ринкової економіки, інтернаціоналізації правових і соціально-культурних норм тощо.

Змістовий модуль 3. Міжнародна торгівля товарами та послугами

Економічна основа міжнародної торгівлі. Теорії міжнародної торгівлі. Специфічні риси міжнародної торгівлі. Значення міжнародної торгівлі.

Територіальний аспект структури та динаміки міжнародної торгівлі. Структура за групами та видами продукції. Структура за товарними формами. Структура за рівнем торговельних потоків. Зовнішньоторговельні зв'язки України.

Дві тенденції в міжнародній торговельній політиці. Протекціоністські інструменти торговельної політики. Державний вплив на міжнародну торгівлю. Економічні інститути, що регулюють міжнародну торговельну політику.

Міжнародна торгівля є формою зв'язку між товаровиробниками різних країн, що виникає на основі міжнародного поділу праці, і виражає їхню взаємну економічну залежність. Структурні зрушення, що відбуваються в економіці країн під впливом НТР, спеціалізація і кооперування промислового виробництва підсилюють взаємодію національних господарств. Це сприяє активізації міжнародної торгівлі. Міжнародна торгівля опосередуючі рух усіх міжкраїнових товарних потоків, росте швидше виробництва. Під терміном «зовнішня торгівля» розуміється торгівля якої-небудь країни з іншими країнами, що складається з оплачуваного ввозу (імпорту) і оплачуваного вивозу (експорту) товарів.

Міжнародною торгівлею називається оплачуваний сукупний товарообіг між усіма країнами світу. Однак поняття «міжнародна торгівля» вживається й у більш вузькому значенні: наприклад, сукупний товарообіг промислово розвинутих країн, сукупний товарообіг країн, що розвиваються, сукупний товарообіг країн якого-небудь континенту, регіону, наприклад, країн Східної Європи і т.п.

Світові ціни розрізняються в залежності від часу року, місця, умов реалізації товару, особливостей контракту. На практиці як світові ціни приймаються ціни великих, систематичних і стійких експортних або імпортних угод, що укладаються у визначених центрах світової торгівлі відомими фірмами - експортерами або імпортерами відповідних видів товарів. В інтересах кожної країни спеціалізуватися на виробництві, у якому вона має найбільшу перевагу і для якого відносна вигода є найбільшою.

Термін «міжнародна торгівля» має на увазі складний механізм взаємин, що виникають у процесі купівлі-продажу товарів на світовому ринку. У міжнародній торгівлі експортер звичайно виставляє рахунок покупцеві в іноземній валюті, або покупець оплачує товар у валюті своєї країни, що є іноземною для експортера. Однак, покупка або продаж іноземної валюти не настільки безпечні для фірми, як може показатися на перший погляд. Причина цьому - нестабільність показників валютних курсів. Можливість несприятливої зміни обмінних курсів іноземної валюти на валютному ринку і є потенційним валютним ризиком для кожного з контрагентів. Звичайно, у випадку зміни курсів на користь однієї зі сторін це шанс одержати прибуток, однак, небезпека понести збитки, зокрема, для українських організацій у зв'язку з падінням курсу гривні, більш реальна. Відгородити себе від валютних ризиків є можливість у фірм, зовнішньоторговельні платежі і надходження яких здійснюються в одній і тій же іноземній валюті. Однак, обмінний курс іноземної і вітчизняної валюти не буде таїти істотної небезпеки для фірми лише в тому випадку, якщо надходження на валютний рахунок і платежі з його відбуваються узгоджено. Така ситуація можлива за умови, що фірма значною мірою займається й імпортом, і експортом. Більшість же зовнішньоторговельних організацій працює лише по одному з напрямків, тому можливість використання такої схеми обмежена.

Світовий ринок - це сукупність національних ринків, поєднаних між собою всесвітніми господарськими зв'язками на підставі міжнародного поділу праці, спеціалізації, кооперування, інтеграції виробництва і збуту товарів і послуг.

Структуру світового товарного ринку можна розглядати в трьох аспектах – регіональному (або географічному), товарно-галузевому та соціально-економічному. За ступенем монополізації та характером торговельних угод на світовому ринку виділені такі типи його структури: монополістичний, де панує один постачальник (ринок діамантів); олігополістичний, де домінує група великих продавців (ринок нафти); атомістичний, де спостерігається невисока концентрація пропозиції товарів за участю багатьох постачальників та загострюється конкурентна боротьба (ринки текстильних, швейних товарів та ін.).

За характером торговельних угод та взаєминами продавців та покупців розрізняють три сектори світового ринку: закритий, відкритий та пільговий ринок товарів. До основних сегментів (фундаментальних елементів) закритого сектора світового товарного ринку належать внутріфірмові постачання, тобто товарообіг між філіалами головних та дочірніх підприємств великих монополій або ТНК; субпостачання товарів малих та середніх фірм, які виступають підрядчиками великих монополій, внутрішня торгівля регіональних інтеграційних об'єднань, постачання товарів за програмами допомоги, за особливими міждержавними угодами, зустрічна торгівля. Відкритий сектор світового товарного ринку є сферою звичайної комерційної діяльності практично незалежних продавців та покупців - малих і великих фірм, аутсайдерів,

монопольних об'єднань, державних і приватних підприємств. Незалежність торговельних контрактів відкритого сектора світового товарного ринку зумовлює відносну нестабільність взаємовідносин. Проміжне становище між закритим і відкритим секторами світового ринку займає пільговий сектор - торговельні операції на підставі довгострокових комерційних контрактів (ДСКК), які укладені на два і більше років (іноді 15-20 років) та обумовлені преференційними (пільговими) економічними умовами. Торгівлю на основі ДСКК виділяють у преференційну зону, на яку впливають риси обох секторів розвитку світових товарних ринків

Кон'юнктура є невід'ємною рисою формування та розвитку світових товарних ринків, вона вивчається на мікро- та макрорівнях. На мікрорівні досліджуються короткотермінові коливання і зміни товарного ринку, а на макрорівні - середні та довгострокові тенденції розвитку ринку, які враховуються в господарській діяльності на рівні підприємств, галузей та всієї національної економіки.

Провідними елементами кон'юктуро-формувальних факторів (КФФ) є попит і пропозиція. Попит - це платоспроможна потреба в товарах для споживання та поповнення товарних запасів. Пропозиція - сума товарів, вироблених для збуту на ринку та реалізації товарних запасів. Співвідношення попиту і пропозиції зумовлює ринкову ціну на товар.

Ціна - це грошовий вираз вартості товару. Ціни на товар ґрунтуються на суспільних витратах на виробництво товару з урахуванням ринкової його вартості. Ціна визначається суспільне необхідними витратами праці на виробництво товару, тобто робочим часом, необхідним для виробництва товару в даних умовах, при середньому рівні кваліфікації та інтенсивності праці.

Основними ціноутворюючими факторами є ціна виробництва товару, співвідношення попиту і пропозиції на ринку товару, механізм регулювання цін (наприклад, фіксування рівня цін, «заморожування» цін, державний контроль цін, встановлення меж допустимих змін цін з фіксуванням верхнього і нижнього рівнів їх коливань). На світові ціни на товар впливає стан грошової сфери - зміни купівельної спроможності національної грошової одиниці, валютних курсів, інфляція (знецінювання валюти) та ін.

У сучасну епоху НТР світовий ринок відіграє роль ефективного економічного механізму у використанні переваг міжнародного поділу праці, в розвитку інтернаціоналізації господарського життя для задоволення різноманітних потреб суспільства в обміні, розподілі та споживанні матеріальних та духовних благ. Якщо після другої світової війни світовим торговельним лідером товарів та капіталів виступали США, то на сучасному етапі розвитку виділяються три центри світової торгівлі: США, Західна Європа, Японія, які концентрують 80% загального її обсягу (відповідно 13%, 46% та 8% світового товарообігу). У 70-80-ті роки за обсягами розвитку експорту та нагромадження капіталу на душу населення виділились нафтодобуваючі країни Близького Сходу - ОПЕК. Так, в Саудівській Аравії ВВП (валовий внутрішній продукт) на душу населення становить 24 тис. дол., вона випередила за цим показником Японію (22 тис. дол.) та США (20 тис. дол.) Регіон виділяється як експортер капіталу. Значне місце у світовій торгівлі в 80-90-ті роки посідають нові індустріальні країни (Мексика, Бразилія, Аргентина, Чилі) в Латинській Америці, Південна Корея, Сінгапур, Гонконг, Тайвань у Південно-Східній Азії. На регіональній структурі світового товарообігу відбиваються сучасні тенденції розвитку регіональних світових товарних ринків.

Змістовий модуль 4. Міжнародний рух капіталу

Сутність та форми міжнародного руху капіталу.

Прямі іноземні інвестиції. Суть, причини, форми та наслідки прямих іноземних інвестицій. Основні тенденції розвитку ринку прямих іноземних інвестицій.

Міжнародні портфельні інвестиції.

Капітал (за «Економікс» Макконнелла і Брю) – це: – створені ресурси, які використовуються для виробництва товарів і послуг; – товари, які безпосередньо не споживаються людьми; – інвестиційні товари, засоби виробництва. Залежно від об'єктів

здійснення іноземні капітали структуруються на: – державні; – приватні; – мішані; – кошти міжнародних організацій. Серед міжнародних організацій, які займаються питаннями співробітництва у валютно-фінансовій галузі, найбільш авторитетними є : – Міжнародний валютний фонд (МВФ); – Світовий банк; – Міжнародна фінансова корпорація (МФК); Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Масштаби руху капіталу в світі в цілому і в межах структурних підрозділів можливо оцінити лише приблизно на основі даних консолідованого платіжного балансу всіх країн світу. Таким чином, в якості висновку можна відмітити, що макроекономічні чинники міждержавного руху капіталу пов'язуються науковцями з: 1) нерівномірністю економічного розвитку окремих країн та дією притаманної розвиненій економіці тенденції недоспоживання; 2) дією тенденції до міжнародної рівноваги цін на фактори виробництва та співвідношення в забезпеченості факторами виробництва в різних країнах; 3) дією тенденції до монополізації економіки; 4) незбалансованістю зростання відносної працездатності та відносної капіталоемності виробництва в різних країнах; 5) ситуацією в сфері міжнародних валютно-фінансових відносин; 6) вольовими рішеннями владних структур, які за неекономічними міркуваннями стимулюють іноземне капіталовкладення. Мікроекономічні чинники, що визначають схильність фірми до зарубіжного капіталовкладення: 1) прагнення до максимізації прибутків на капітал; 2) можливість розширення ринків збуту та відповідного збільшення обсягів продаж; 3) володіння монопольними перевагами на певному сегменті ринку; 4) прагнення зберегти монопольне становище в сфері інтелектуальних досягнень; 5) прагнення продовжити термін життєвого циклу продукту; 6) можливість використання переваг ціноутворення на внутрішньофірмовому ринку; 7) прагнення подолати митні обмеження.

Змістовий модуль 5. Міжнародні кредитні відносини

Сутність та основні форми міжнародного кредитування.

Інституціональна структура міжнародного кредитування.

Світова криза заборгованості, шляхи і механізми її вирішення. Проблеми зовнішньої заборгованості України.

Міжнародний кредит – це форма руху позичкового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин, де кредиторами і позичальниками виступають суб'єкти різних країн. Суб'єктами цих відносин є держави та державні органи, кредитні організації, нефінансові заклади, а також інші юридичні та фізичні особи.

Міжнародний кредит виражає відносини, які склалися між кредиторами і позичальниками різних країн з приводу надання, використання та погашення позики.

Функції міжнародного кредиту:

- забезпечення перерозподілу між країнами фінансових і матеріальних ресурсів, що сприяє їх ефективному використанню;

- збільшення нагромадження в межах всього світового господарства за рахунок використання тимчасово вільних грошових коштів одних країн для фінансування капіталовкладень в інших країнах;

- прискорення реалізації товарів у світовому масштабі.

Фактори поширення кредитних відносин у міжнародній сфері:

- інтернаціоналізація виробництва і капіталу;

- активізація міжнародних економічних зв'язків;

- зміцнення позицій ТНК;

- НТР, досягнення у сфері комунікаційних технологій.

Єврокредити – кредити, що надаються у валюті, яка є іноземною для банку - євровалюті, єврокредити видаються на євrorинку. Цей ринок вільний від національної системи державного регулювання, його особливістю є пільговий (реєстраційний, податковий, валютний) режим для банківських операцій.

Поява євrorинку відноситься до 60-х років, коли банківські депозити у великих європейських банках значною мірою біли представлені в доларах – так званих євродоларах, що було пов'язано з масовим відливом доларів з США. На депозитах багатьох європейських банків

знаходилися й інші валюти, що були іноземними для країни розташування банку. Ці депозити отримали назву євровалюти.

Банки почали використовувати ці кошти для кредитування клієнтів з різних країн. Банки США, розвиваючи мережу філій за кордоном, взяли активну участь у становленні цих ринків. До 90-х років обсяг євродоларового ринку перевищив 2 трлн дол., а зараз за різними оцінками складає 7-8 і навіть 10 трлн дол. Приблизно 75% цих коштів знаходиться на банківських депозитах. Банки, що мають такі депозити і надають кредити в євродоларах і євровалютах, називаються євробанки.

Євровалютні ринки не обов'язково пов'язані з європейськими країнами. Окрім фінансових центрів в Європі (Лондон, Париж, Франкфурт-на-Майні, Люксембург), такі операції ведуться в Нью-Йорку, Гонконзі, Сінгапурі, Бахрейні тощо.

Самі великі банки мають широку мережу закордонних філій і відділень, через яку вони контролюють фінансові операції на міжнародному рівні. Це – транснаціональні банки (ТНБ), серед яких лідирують американські. В 1960 р. тільки 8 банків США мали філії за кордоном, їх активи склали не менш 4 млрд дол. В 90-ті роки закордонні філії вже мали більше 100 американських банків із загальними активами більше 500 млрд дол. Основна клієнтура ТНБ – промислові ТНК, які самі беруть активну участь в світових фінансових операціях.

Змістовий модуль 6. Міжнародна міграція робочої сили.

Причини міжнародної основні етапи та міграції робочої сили. Сучасні центри притягання робочої сили. наслідки переміщення трудових ресурсів.

Регулювання міжнародних міграційних процесів. Міжнародна організація праці та міжнародна організація міграції.

Україна в міжнародних міграційних процесах.

Явище міжнародної міграції населення досить давнє і залишило помітний слід у розвитку людства. Більша частина населення деяких країн, наприклад: США, Канада, Австралія складається з нащадків колишніх емігрантів. Міграція трудових ресурсів – це переміщення людей у територіальному просторі з метою пошуку місця роботи.

Міжнародна трудова міграція – це форма МЄВ, яка полягає у переливі трудових ресурсів з одних країн інші і виражає процес перерозподілу трудових ресурсів між ланками світового господарства.

Основні причини існування міжнародної трудової міграції:

а) з боку країни, з якої йде міграція: велика густота населення. масове безробіття. низький життєвий рівень і заробітна плата. виробнича необхідність (для спеціалістів, що працюють у слаборозвинених країнах).

б) з боку країн, які приймають міграцію: потреба у додатковій висококваліфікованій робочій силі.

потреба у додатковій дешевій робочій силі. порівняно висока зарплата. 3. Основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів.

Міграційні процеси відбуваються по всьому світу і мають багатовекторну спрямованість, але на світовому ринку трудових ресурсів склалися чітко визначені центри, куди в основному стікаються трудові ресурси.

До регулювання міжнародних міграційних процесів відносять: Адміністративно-правове регулювання, яке передбачає: а) встановлення правових норм; б) встановлення міграційних квот; в) встановлення рамок можливостей мігрування (кримінальні норми). Економічне регулювання міжнародних міграційних процесів полягає в: а) встановленні митних внесків чи бар'єрів; б) встановленні відповідних візових ставок; в) регулювання зарплати мігрантів; г) запровадження різного роду штрафних ставок.

Основні завдання міжнародної організації праці: захист інтересів і прав трудящих. підвищення життєвого рівня трудящих. покращення умов праці. захист від професійних захворювань. соціальний захист працівників-іммігрантів. сприяння зайнятості іммігрантів.

Змістовий модуль 7. Міжнародна передача технологій

Сутність та форми міжнародного технологічного обміну. Особливості міжнародного технологічного обміну в сучасних умовах.

Міжнародна торгівля ліцензіями та патентами. Міжнародний ринок інжинірингових послуг.

Міжнародне регулювання ринку технологій.

Особливості міжнародного технологічного обміну в Україні.

Технологія - сукупність знань про використання або удосконалення машин, устаткування, що забезпечують обробку, виготовлення, зміну стану, якості і форми сировини, матеріалів або напівфабрикатів, а також про

Міжнародний технологічний обмін – це сукупність економічних відносин між іноземними контрагентами з приводу використання результатів науково-технічної діяльності, що мають наукову і практичну цінність.

Формування світового ринку технологій відбулося в другій половині 50-х – 60-і роки ХХ сторіччя, коли обсяг міжнародних комерційних операцій за технологіями перевищив масштаби національного обміну. Це дозволило виділити міжнародний обмін технологіями в окрему форму МЕВ. За даними МВФ кількість країн, що обмінюються технологіями з 1960 року збільшилося з 22 до 84, розширився обсяг щорічних ліцензійних операцій, що свідчить про зростаючу економічну роль цього виду товарів для всіх учасників обміну технологіями. За деякими оцінками, у розрахунку на одиницю витрат валютний ефект від реалізації технологічного ресурсу на світовому ринку набагато вище, ніж експорт звичайних товарів. Технологічний обмін перевищує традиційні світогосподарські потоки товарів, послуг і капіталів.

Основними центрами, де сконцентровані світові технологічні ресурси є США, Японія і країни Західної Європи (зокрема члени ЄС). Однак останнім часом стрімко збільшується кількість науково-технічних працівників і зміцнюються позиції в області високих технологій країн, що раніш вважалися країнами «третього світу».

Внаслідок збільшення інтелектуальної еліти «третього світу» усе більше завойовує позиції в деяких передових галузях промисловості. Наприклад, Витрати на експлуатацію заводу напівпровідників у Східній Азії з її великою пропозицією робочої с і зростаючим бізнесом приблизно в 5 разів нижче, ніж у Японії і США і майже на третину нижче, ніж у Європі.

Індія, де вдвічі більше інженерів-програмістів, чим у Японії або Німеччині, створила успішно зростаючу індустрію програмного забезпечення, у якій зайняте близько 300 тис. чоловік. Компанії зі штаб-квартирами в Індії роблять комп'ютерні програми, мікросхеми, специфікації комп'ютерів для декількох ведучих фірм США.

Найбільший вплив у цій сфері робить Східна Азія. Вони мають рівень грамотності вище, ніж у США. Південна Корея, що була в 1960 р. на рівні країн Африки південніше Сахари, обігнала Англію по показниках ВВП.

Східноазіатські і латиноамериканські ринки вже мають велике значення для багатьох американських експортерів, особливо виробників дорогих споживчих товарів і засобів виробництва, тому що Японія і Європа переживають спад. За 5 останнього років обсяг американського експорту в Мексику виріс майже в 3 рази і ще більше після створення інтеграційного об'єднання НАФТА. Протягом 80-х років американський експорт у Сінгапур, Тайвань і Гонконг виріс на 160%, вони є для США великим ринком, чим будь-яка європейська країна.

Україна в цьому плані переживає далеко не кращі часи. Глибока економічна і соціальна криза привела до того, що досить значимий технологічний і науковий потенціал України використовується не цілком. Більш того, щорічно наукову сферу залишають 30 тис. вчених і фахівців. Тільки 1% промислових підприємств України займаються освоєнням нових технологій.

МОДУЛЬ 2. МІЖНАРОДНА МАКРОЕКОНОМІКА: ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІДКРИТОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА В ЦІЛОМУ

Змістовий модуль 8. Світова валютна система та принципи її функціонування.

Поняття «валютні відносини» та «світова валютна система». Сутність поняття «валюта» та види валют. Валютний курс та його кількісні показники. Розрахункові види валютних курсів. Крос-курс та тристоронній арбітраж. Фіксовані та гнучкі (плаваючі) валютні курси. Попит і пропозиція валюти. Чинники, що впливають на валютний курс.

Система золотого стандарту. Бреттон-Вудська валютна система. Ямайська валютна політика. Вибір конкретної валютної політики.

Валютна політика України.

Міжнародні валютні відносини - сукупність валютно-грошових і розрахунково-кредитних зв'язків у світогосподарській сфері, які виникають у процесі взаємного обміну результатами діяльності національних господарств. Найважливішим елементом міжнародних валютних відносин виступає *валютна система* – форма організації міжнародних грошових відносин; сукупність правил та механізмів, що забезпечують співвідношення між валютами. Національна валютна система – це форма організації валютних відносин країни, за допомогою яких здійснюються міжнародні розрахунки, утворюються та використовуються валютні кошти держави. Міжнародна (регіональна) валютна система - це договірно-правова форма організації валютних відносин між групою країн. Головне завдання світової валютної системи: ефективне опосередкування платежів за експорт і імпорт товарів, капіталу, послуг та інших видів міжнародної діяльності; створення сприятливих умов для розвитку виробництва та міжнародного поділу праці; забезпечення безперебійного функціонування економічної системи вільного підприємництва. Ключові вимоги, які необхідні для успішного функціонування світової валютної системи:

Основні складові світової валютної системи: світовий грошовий товар; валютний курс; валютні ринки; міжнародна валютна ліквідність; міжнародні валютно-фінансові організації.

До головних функцій валютних ринків можна віднести : Забезпечення виконання міжнародних розрахунків – ця функція виконується валютними ринкам з початку їх існування і є первинною по відношенню до всіх інших функцій бо валютні ринки виникли саме для її реалізації. Визначення валютних курсів – діяльність операторів на валютних ринках постійно змінює валютні курси тих валют, з якими працюють на цьому ринку. Існує багато причин зміни валютного курсу певної валюти, але всі вони діють опосередковано через зміну попиту і пропозиції на цю валюту на валютних ринках.

Основними видами операцій, які виконують суб'єкти цього ринку є традиційні операції до яких відносять операції спот, форвард та ф'ючерсні операції та нетрадиційні валютні операції - свопи, опціони, а також процентні інструменти. Головною особливістю міжнародних валютних ринків останні три роки є тенденція до скорочення обсягів валютних операцій на всіх сегментах, викликана введенням євро, консолідацією в банківській та промислових галузях, зростанням частки електронного банкінгу та зростанням неприйняття ризиків операторами ринку після фінансової кризи 1998 року.

Змістовий модуль 9. Світова фінансова система

Міжнародний валютний ринок. Сутність та угоди на міжнародному фінансовому ринку. Урядове втручання в діяльність валютних ринків. Ринок євровалют.

Міжнародний кредитний ринок. Сутність та валютно-фінансові умови міжнародного кредиту. Ринок єврокредитів. Міжнародна офіційна допомога країнам, що розвиваються.

Міжнародний ринок цінних паперів. Міжнародний ринок титулів власності. Міжнародний ринок облігацій. Міжнародний ринок фінансових деривативів.

Світові фінансові центри.

Світовий фінансовий ринок - система відносин попиту і пропозиції щодо фінансового капіталу, що функціонує у міжнародній сфері в якості покупних і платіжних засобів, кредитів, інвестиційних ресурсів.

Основна функція світових фінансових ринків - забезпечення міжнародної ліквідності, тобто можливості швидко залучити достатню кількість грошових засобів в різних формах на вигідних умовах на наднаціональному рівні.

Операції на міжнародному фінансовому ринку поділяються на дві великі групи - кредитні та інвестиційні. Відповідно, весь фінансовий ринок складається з двох частин:

- кредитний ринок - де грошові ресурси рухаються на принципах поверненості, терміновості, платності і гарантованості; та
- ринок цінних паперів - на якому відбувається купівля і продаж фінансових зобов'язань і таким чином здійснюється процес інвестування.

Критерієм їх виділення виступає тип фінансових зобов'язань чи інструментів, що використовуються. Якщо вільна купівля-продаж неможлива, то ми маємо справу з кредитним ринком. Там же, де зобов'язання чи інструменти купуються і продаються, покупці і продавці виступають учасниками ринку цінних паперів.

На міжнародному ринку цінних паперів представлені такі види зобов'язань:

Єврооблігації - боргові зобов'язання, що випускаються позичальником при отриманні довгострокової позики на євrorинку.

Іноземні облігації - цінні папери, які розміщуються позичальником в іншій країні, але в своїй національній валюті.

Єврооблігації бувають різних типів: звичайні (прямі), з плаваючою процентною ставкою, з нульовим відсотком (купоном), з індексованим відсотком, конвертовані, облігації з опціоном. Зараз 60% всіх єврооблігацій є звичайними, тобто прямими облігаціями, власники яких отримують фіксований відсоток у вигляді річних купонів.

Облігації з плаваючою процентною ставкою - ставка за облігаціями змінюється залежно від зміни відсотка на ринку.

Облігації з індексованим відсотком - ставка прив'язується не до позичкового відсотка, а до індексу цін на відповідні товари.

Облігації з нульовим відсотком - доход за облігацією отримується не щорічно, а лише один раз, при викупі облігацій.

Конвертовані облігації - вид облігацій, які за певних умов можна обміняти на акції компанії-боржника за попередньо встановленим курсом.

Акції - інтернаціональні розміщення свідоцтв про власність. Обсяг угод про купівлю-продаж акцій постійно зростає, але залишається невисоким: від 1% у 1985 до 2,1% у 1990 році. Це пов'язано, по-перше, з тим, що інвестори тяжіють до акцій відомих національних підприємств, і, по-друге, з відсутністю справжнього міжнародного вторинного ринку перепродажу акцій.

Євроноти - цінні папери, які випускають корпорації на строк від трьох до шести місяців зі змінною ставкою, яка базується на ЛБОР. Євроноти використовуються для надання середньострокового кредиту. Вони можуть продаватися банками іншим покупцям і таким чином виступають одночасно в ролі банківського кредиту й облігаційної позики. Ринок євронот почав активно розвиватися з кінця 70-х років.

Єврокомерційні папери - зобов'язання комерційних корпорацій, які випускаються на 3-6 місяців з невисокою маржею до базової ставки.

Новою тенденцією в розвитку світового фінансового ринку стало розмиття меж між традиційними секторами - кредитним та інвестиційним. Міжнародною банківською системою був ініційований процес "секюритизації кредитів" ("securities" по англ. - цінні папери), основною метою якою було зменшення кредитних ризиків. На суму виданого клієнту кредиту банки випускають цінні папери типу облігацій, що вільно обертаються на ринку. Продаючи їх, банки повертають гроші набагато раніше строку погашення кредиту. Крім цього, банки можуть об'єднувати свої кредити з різними строками, різною мірою ризику, в різних валютах і в різних країнах в один кредитний пул і на цій основі випускати єдині облігації. Інвестори, що купують

ці цінні папери, не знають, які саме кредити складають їх основу. Таким чином страхуються навіть самі проблематичні кредити.

Змістовий модуль 10. Міжнародні розрахунки та платіжний баланс

Міжнародні розрахунки та їх основні форми.

Платіжний баланс, його структура і методологія складання. Балансування статей платіжного балансу.

Особливості міжнародних розрахунків України.

Міжнародні розрахунки являють собою систему організації і регулювання платежів за грошовими вимогами й зобов'язаннями, які з'являються при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності між державами, фірмами, підприємствами і громадянами на території різних країн. Міжнародні розрахунки охоплюють зовнішню торгівлю товарами й послугами, а також некомерційні операції, кредити і рух капіталу між державами. Більша частина всіх міжнародних розрахунків здійснюється в процесі опосередкування міжнародних торгових угод. Основними суб'єктами міжнародних розрахунків являються експортери, імпортери й банки, що їх обслуговують. Вони вступають в певні відносини між собою з приводу руху товаросупроводжуючих документів і поточного оформлення платежів. При цьому головна роль в міжнародних розрахунках належить банкам. В сучасних умовах банки виступають не тільки в ролі посередників між експортерами й імпортерами. Вони виконують функції кредиторів, що фінансують зовнішньоторгові угоди, функції контролю, виступають також в ролі гарантів (в залежності від умов платежу). Банки можуть висувати свої вимоги до умов розрахунку і форм платежу, які експортери й імпортери зобов'язані приймати до уваги.

Функції банків і їх послуги, надані підприємствам-суб'єктам ЗЕД. Це сьогодні: 1) продаж і купівля для клієнтів іноземної валюти; 2) надання позик в іноземній валюті; 3) участь в інкасуванні платежів з-за кордону; 4) участь в платежах клієнтів іноземним партнерам; 5) ведення валютних рахунків клієнтів; 6) ведення власних валютних рахунків у банках-кореспондентах за кордоном; 7) надання послуг по документному акредитиву; 8) облік переказних векселів, що підлягають оплаті за кордоном; 9) надання клієнту комерційної інформації, що являє для нього інтерес: та інші. В даний час, в умовах становлення української банківської системи, що відповідає ринковим умовам, названі послуги не можуть бути надані суб'єктом ЗЕД в повній мірі. Тому українські фірми й підприємства, укладаючи зовнішньоекономічні угоди, повинні враховувати можливості свого банку, головне, вчитися правильно визначати валютно-фінансові умови контракту і, насамперед, форми міжнародних розрахунків.

На стан міжнародних розрахунків впливає багато різних обставин, наприклад, економічні і політичні відносини між країнами; становище країни на товарних і грошових ринках; ступінь державного регулювання ЗЕД і його ефективність; валютне законодавство; міжнародні торгові правила і звичаї; стан платіжних балансів та ін.

В Україні до валютних обмежень відносяться: обов'язковий продаж експортерами 50% експортної валютної виручки (введена з вересня 1998 р.), регулювання строків платежів і поставок по експортно-імпортних операціях, обмежувальний характер продажу валюти імпортеру, контроль за здійсненням інвестицій за кордоном, контроль за залученням іноземних кредитів, регулювання Інвестицій нерезидентів і т.д. В цих умовах підприємствам-суб'єктам ЗЕД необхідно сумлінно вивчати і постійно враховувати в своїй роботі питання експортного й імпортного ліцензування, валютного контролю, податкового законодавства, технічних стандартів і вимог, особливості тарифів і квот, антидемпінгових законодавств, наявності конвертованої валюти і стабільності валюти в країні потенційного іноземного партнера.

Зовнішньоторговельна діяльність країни враховується у вигляді платіжного балансу. Платіжний баланс складається у формі бухгалтерських рахунків, що містять статистичну інформацію із зовнішньоторговельних операцій господарських суб'єктів країни і закордону за певний період (як правило, за рік). Вартісне вираження платіжного балансу відбиває співвідношення між вартістю, отриманою країною, і вартістю, вивезеною за її межі.

Макроекономічне призначення платіжного балансу полягає в тому, щоб у лаконічній формі відбивати стан міжнародних економічних відносин даної країни з її закордонними партнерами, являючись індикатором для вибору кредитно-грошової, валютної, бюджетно-податкової, зовнішньоторговельної політики і управління державною заборгованістю.

Платіжний баланс має такі розділи:

- торговий баланс – фіксує всі торгові операції між країною і закордоном. Показує експортні доходи й імпорнтні витрати;
- баланс послуг – включає фрахт, виплату ліцензій, страхові, туристичні і брокерські послуги, чистий прибуток на інвестиції (відсотки і прибутки на закордонні активи господарських суб'єктів і громадян країни за відрахуванням прибутків іноземців на активи, якими вони володіють у даній країні);
- баланс переказів – фіксує безоплатні постачання товарів і допомоги у вигляді грошових переказів;
- баланс руху капіталу – фіксує купівлю/продаж активів (акції, облигації), тобто імпорт/експорт капіталу. Позитивне сальдо балансу руху капіталу означає притік капіталу, а негативне сальдо – відтік.

Змістовий модуль 11. Суть, види та форми міжнародного бізнесу

Суть і мотивація міжнародного бізнесу. Види міжнародного бізнесу. Основні суб'єкти бізнесу. Рівні правового регулювання міжнародного бізнесу.

Сутність та класифікація офшорних центрів. Види офшорного підприємництва. Податкове планування як засіб використання офшорних центрів.

Визначення транснаціональних корпорацій та їх критерії. Сучасні форми організаційної структури ТНК. Малий бізнес у структурі ТНК.

Міжнародний бізнес – це частина загальної системи міжнародних економічних відносин, що відповідає стосункам, пов'язаним з діловою діяльністю промислового, комерційного, валютно-фінансового, перевізного типів. Кожна форма міжнародних економічних відносин відображена в міжнародному бізнесі, і виходячи з них можна говорити про такі види міжнародного бізнесу, як валютний, промисловий, фінансово-кредитний, торговий, аграрний, - кожен з яких, має свої підвиди.

Найпоказовішим проявом міжнародного бізнесу є спільне підприємство та транснаціональний бізнес. Спільне підприємство – це діяльність в якій бере участь спільний капітал, що утворився з пайових внесків партнерів двох, або більше країн, котрі спільно здійснюють господарську діяльність, керуючи створеним спільним підприємством і розподіляючи між собою отримані прибутки пропорційно до вкладених капіталів. Класифікують СП за такими ознаками: 1. Приналежність учасників (промислово розвинуті; що розвиваються; суб'єкти країн з перехідною економікою). 2. Структура партнерів (приватні, державні, змішані). 3. Доля участі партнерів у капіталі СП (яка процентна доля місцевого чи іноземного партнера в СП). 4. Вид діяльності СП. Фактори, що стримують розвиток спільного підприємства: загальна нестабільність економічного та соціального становища країни. низький рівень ринкової інфраструктури. неконвертованість національної валюти. недосконалість законодавства. 3. Транснаціональний бізнес Транснаціональна компанія (ТНК) – це компанія, головне підприємство і власник якої знаходиться в одній країні, а філії чи дочірні компанії знаходяться, як в цій же країні, так обов'язково і в інших країнах. Мультинаціональна компанія (МНК) – це компанія, яка являє собою кооперативне об'єднання невеликої кількості (2-3) головних підприємств декількох країн і широку мережу філій чи дочірніх компаній цих підприємств, що функціонують в різних країнах світу. 4. Вільні економічні зони На шляху розвитку міжнародного бізнесу є багато перепон, однією з яких є наявність митних бар'єрів на кордонах між державами. На противагу до митних бар'єрів останнім часом зазнає бурхливого розвитку процес створення вільних економічних зон. Вільна економічна зона – це частина території, виділеної із загальних митних кордонів держави, яка має повну самостійність у

вирішенні господарських питань, особливий режим управління і преференційні умови економічної діяльності для іноземних і національних суб'єктів підприємницької діяльності.

Митна зона – це територія на якій зберігаються, сортуються, обробляються і комплектуються іноземні і вітчизняні товари, а також транзитні вантажі. Наприклад: аеропорт Шеннон (Ірландія). Технопарки, технополіси – це міста чи з підвищеною концентрацією високотехнологічних підприємств, розташованих поблизу великих наукових закладів, що готують для технополіса наукові та інженерні кадри; та житлова забудова з відповідною сучасною виробничою та соціальною інфраструктурою. Наприклад: Кремнієва Долина (Стенфордський університет) штат Каліфорнія, Дослідницький парк “Трикутник” у Північній Кароліні, програма “Технополіс” у Японії. Банківські та страхові зони – їм притаманний пільговий режим здійснення банківських та страхових операцій. Такі зони створені в Єгипті та Панамі.

Вільні порти – створюються при портах та аеропортах, на ввезений товар не сплачується мито до того часу поки він знаходиться на складі, а сплачується після його реалізації. Наприклад: порт Гамбург (ФРН). Експортно та імпоротно промислові зони – орієнтовані на зовнішню та внутрішню торгівлю і покликані забезпечити країну дефіцитними товарами, а місцеві підприємства передовою технологією. Наприклад: зона Манус (Бразилія), Зона Монтего-Бей, Ямайка. Комплексні зони – як правило, великі за територією і містять у собі ознаки різних типів ВЕЗ. Як свідчить світова практика найефективнішими є зони-острови, наприклад: Шрі-Ланка, Маврикій, Хайнань. Географічна ізольованість подібних зон надійно захищає їх, особливо на початковій стадії розвитку, і тим самим підвищує шанс виживання цих “острівців податкового раю” у суворому економічному просторі.

МОДУЛЬ 3. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ

Змістовий модуль 12. Міжнародна економічна інтеграція

Міжнародна економічна інтеграція як вищий рівень розвитку міжнародних економічних відносин.

Європейські інтеграційні процеси.

Особливості розвитку економічної інтеграції в Північній Америці. Розвиток регіональних і субрегіональних інтеграційних формувань у Латинській Америці.

Особливості інтеграційних процесів у Азії та у Африці.

Міжнародна економічна інтеграція – це етап у процесі розвитку міжнародного поділу праці, для якого характерним є утворення однорідного, внутрішньоєдиного господарського організму, що охоплює декілька країн, виникнення цілісності відокремленого комплексу держав. У загальному вигляді об'єктивну причину міжнародної економічної інтеграції можна визначити як необхідність подолання суперечності між очевидними реальними вигодами для підприємств від участі в міжнародному поділі праці та негативними факторами міжнародної економічної взаємодії – територіальною віддаленістю, меншою мобільністю факторів виробництва і ресурсів, митних та валютних обмежень тощо.

Об'єктивно подолати цю суперечність можливо двома шляхами: 1) створенням і розвитком ТНК; 2) міждержавними узгодженими заходами щодо цілеспрямованого формування світогосподарського ринкового (економічного, правового, інформаційного, політичного, психологічного) простору в крупних регіонах світу. Поєднання цих двох напрямків і забезпечило перехід до вищого, більш ефективного та перспективного стану міжнародних економічних відносин — міжнародної економічної інтеграції.

Інтеграційні процеси за своєю природою – явище складне та суперечливе. Їх розгортання та розвиток може бути зумовлене: а) економічними; б) політичними чинниками. Економічні чинники міжнародної економічної інтеграції виступають першопричиною інтеграції, як правило, коли мова йде про інтеграційні процеси серед високорозвинених країн. політики. У загальному вигляді інтеграція промислово розвинутих країн виступає як функція вже досягнутого ними високого рівня розвитку продуктивних сил. Політичні чинники виступають

першопричиною інтеграції, коли мова йде про інтеграційні процеси серед країн, що розвиваються.

Міжнародна економічна інтеграція означає взаємоприспособлення національних економік, підключення їх до єдиного процесу відтворення. Це передбачає певну територіальну, економічну, структурну, технологічну спорідненість країн-учасниць міжнародної інтеграції і пояснює її регіональний характер. Регіональний характер міжнародної економічної інтеграції пов'язується також з тим, що інтернаціоналізація виробництва здійснюється нерівномірно і передумови для інтеграції складаються в першу чергу в тих регіонах, де найбільш тісні економічні зв'язки.

Міжнародна економічна інтеграція функціонує на наступних рівнях: 1) приватнокорпоративному (інтеграція на міжфірмовому, мікроекономічному рівні). 2) державному, державно-корпоративному (інтеграція на макроекономічному рівні). Ці рівні існують поряд, тісно переплітаючись та взаємодоповнюючи один одного. Перевага однієї з форм не виключає іншу, а навпаки, передбачає її підтримку. При цьому чітко проявляється дія тенденції до посилення державного регулювання взаємних економічних зв'язків.

Розвиток інтеграційних процесів передбачає певне їх правове закріплення або інституціоналізацію. Як правило, конкретні угоди передбачають створення зони вільної торгівлі промисловими товарами протягом обумовленого терміну (декількох років) шляхом поступового зменшення та скасування мита та інших нетарифних обмежень. По відношенню до сільськогосподарських товарів лібералізація носить обмежений характер. Для досягнення повної економічної інтеграції необхідно не просто узгодження, а проведення практично єдиної економічної політики.

Виділяють два основних напрямки, за якими здійснюється дослідження наслідків входження держав до інтеграційних угруповань: • статичний; • динамічний аналіз. У межах статичного аналізу можна прослідкувати два варіанти наслідків вступу до торгово-економічних союзів: • потокоутворюючий ефект, • потоковідхиляючий ефект. Потокоутворюючий ефект означає переключення, внаслідок приєднання до інтеграційного угруповання, її попиту і, відповідно, споживання від виробника з вищими витратами до виробника з нижчими витратами (мова йде про витрати на виробництво, а транспортні витрати та витрати трансакцій вважаються рівними 0).

Змістовий модуль 13. Інтеграція України в сучасну світогосподарську систему

Об'єктивна необхідність інтеграції України в сучасну міжнародну економічну систему.

Україна в регіональних інтеграційних процесах.

Стратегічні напрями міжнародної інтеграції України.

Винятково за рахунок міжнародних фінансових ресурсів ні однієї глибокої економічної проблеми вирішити не можна. Було б дуже ризикованим, якби Україна вирішила б жити тільки за рахунок іноземної підтримки. Дуже важливим є і привабливість України для приватного капіталу. Необхідно шукати представників міжнародного бізнесу, що захочуть інвестувати свої засоби в розвиток нашої економіки, оскільки вони привезуть сюди своє устаткування, технології, робочі місця, відкриють нові експортні можливості. Процес інтеграції української економіки у світову може значно підвищити рівень життя населення. Тому необхідно працювати над питанням інтеграції України у світову економіку. Але для цього необхідно подивитися навколо, проаналізувати сьогодишню ситуацію навколо країни, її положення у світі, перспективи одержання іноземних інвестицій в економіку країни.

Усі попередні програми підйому економіки, виходу з кризи, здійснення ринкових реформ споконвічно були приречені, тому що в них ігнорувалися проблеми безпосереднього виробника продукції. Тому нова програма робить ставку на вітчизняного виробника, на його державну підтримку, визначає галузеві пріоритети: машинобудування, металургія, хімічна і легка промисловість, сільське господарство.

Орієнтація на підтримку вітчизняного товаровиробника дозволяє більш ефективно вирішувати питання використання зовнішньоекономічного потенціалу. Зовнішня торгівля

повинна бути одним з найважливіших джерел зростання виробництва ВВП. А поки ж вітчизняний виробник на зовнішніх ринках почуває себе незатишно, у постійному страху за падіння виробництва, зниження якості товарів, пасивне сальдо торгівлі.

На даний час торговельно - економічні зв'язки здійснюються більш як з 150 країнами в різних регіонах земної кулі, з неоднаковими масштабами і ефективністю. Балансування зовнішньої торгівлі здійснювалося за рахунок товарообігу з країнами Азії, Африки і Америки. Торгівля з країнами СНД і Європи принесла збитки. У значній мірі торгівля з цими країнами здійснювалася на бартерній основі.

До останнього часу не знайдено шляхів корінного поліпшення структури торгівлі з Росією, збільшення експорту товарів у протизагу імпорту енергоносіїв.

Україна як незалежна країна знаходиться в геополітичному торговельно просторі 10 прикордонних держав: Росії, Польщі, Білорусії, Словаччини, Болгарії, Угорщини, Румунії, Туреччини, Грузії. Це величезний потенційний ринок збуту української продукції. З цими країнами Україна має загальну границю, а з Туреччиною і Грузією - морську в акваторії Чорного моря.

Просування товарів України на ринки ЄС проходить з великими труднощами в зв'язку з наявністю тарифних бар'єрів, експортних обмежень, антидемпінгового регулювання. У торгівлі з цими країнами виявилася повна безперспективність орієнтації на експорт сировини і виробів первинного ступеня переробки. Структура експорту України буде залежати від реалізації нової економічної програми уряду, орієнтованої на розвиток сучасного машинобудування, металургійної, хімічної промисловості. На ринку ЄС варто взяти курс на максимально швидке адаптування вітчизняного виробництва до економічних реалій сучасного ринку.

Україна повинна враховувати інтеграційні процеси в країнах Азії, АТР. Там набирає силу таке об'єднання держав у загальний ринок, як АПЕС (Asia and Pasifics Economics Corporation) у складі 15 держав, створене в 1989 році. У це угруповання входять країни АСЕАН, НИС і такі розвинуті країни як Японія, США, Канада, Австрія, Нова Зеландія, а також Китай. Цей регіональний ринок самий великий, з величезними природними багатствами, де проживає близько 40% населення земної кулі, виробляється більш 50% ВВП світу. Україна на цьому ринку робить тільки перші кроки.

Щоб затвердитися на цьому ринку, Україна повинна постійно стимулювати торгівлю з країнами АТР. На цьому ринку знаходить збут продукція хімічної промисловості і насамперед, добрива, прокат чорних металів, електроустаткування, зварювальні апарати, газові турбіни, транспортні засоби, визначені види продукції АПК. Перспективними товарами на ринку АПЕС можуть бути високоякісна продукція машинобудування, суднобудування, електроніка.

Україна здійснювала торгівлю і з країнами такого великого ринку як НАФТА, куди входять США, Канада, Мексика. Це ринок високих технологій.

Торговельно - економічні відносини України з країнами НАФТА різко відрізняються, а з Мексикою знаходяться в зародковому стані. Україна здатна робити товари, що могли б знаходити збут у Мексиці. Мексика має попит на енергетичне устаткування, продукцію хімічної промисловості, машинобудування, суднобудування.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ I МІЖНАРОДНА МІКРОЕКОНОМІКА: РУХ ТОВАРІВ ТА ЧИННИКІВ ВИРОБНИЦТВА

ТЕМА 1 СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО: ОСНОВНІ РИСИ ТА СТРУКТУРА

План

1. Поняття світової економіки.
2. Основні показники розвитку світової економіки.
3. Групи країн у світовій економіці.
4. Сутність та форми міжнародного поділу праці.

Ключові поняття

Світове господарство, відкритість економіки, рівні та показники відкритості економіки, суб'єкти міжнародної економіки, міжнародна кооперація, міжнародна спеціалізація, інтернаціоналізація, світовий ринок.

Навчальні завдання

1. Назвіть будь-які п'ять країн світу і визначте товари або послуги, на виробництві яких вони спеціалізуються (якими найбільше торгують на міжнародних ринках)? Чому саме цими товарами, послугами? Які товари є найвагомішою статтею експорту України?
2. Які країни є найбільшими постачальниками робочої сили, капіталу, технологій на сучасному світовому ринку і з яких причин?
3. Поясніть, як вплинули на розвиток світового ринку і світового господарства Великі географічні відкриття, промислова та науково-технічна революції?
4. Запропонуйте поділ економічних суб'єктів у міжнародній економіці.

Питання на самостійне опрацювання

1. Суб'єкти міжнародних економічних відносин.
2. Міжнародна кооперація.
3. Системні ознаки міжнародної економіки.
4. Організація економічного співробітництва і розвитку.

Теми рефератів

1. Фактори та особливості розвитку сучасного світового господарства.
2. Економічний розвиток країн Європи.
3. Економічний розвиток країн Америки.
4. Економічний розвиток країн Азії.
5. Економічний розвиток Африки.
6. Економічний розвиток Австралії та Океанії.
7. Розвиток країн з відносно закритою та відносно відкритою економікою.
8. Принципи та стратегія зовнішньоекономічної діяльності України.
9. Міжнародна спеціалізація і кооперування виробництва: суть, форми, тенденції.
10. Науково-технічний потенціал і його значення для економічного прогресу.
11. Міжнародні економічні зв'язки.
12. Інтеграція України в систему міжнародної економіки.
13. Глобальні проблеми світової економіки на зламі другого і третього тисячоліть.

Література

1. Козак Ю., Лукьяненко Д., Макогон Ю. та ін. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К.:ЦНЛ, 2004.- 672 с. (ст. 12-31).

2. *Одягайло Б.* Міжнародна економіка: навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 407 с. (ст. 11-32).
3. *Румянцева А.* Міжнародна економіка: навч. посіб. – К.: Знання, 2006.- 479 с. (ст. 11-28).
4. *Старостіна А.* Економіка зарубіжних країн: нав. посіб. - К.: Знання, 2009.- 454 с. (ст. 9-50).
5. *Бабенко В.* Міжнародна економіка. – К.: Основа, 2010. – 184 с. (ст. 7-20).

Тести

1. Міжнародний поділ праці — це:

а) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн і обмін між ними випущеною продукцією визначеної кількості та якості;

б) форма поділу праці між країнами, за якої збільшення концентрації однорідного виробництва відбувається на базі диференціації національних виробництв, виділення в самостійні (відокремлені) технологічні процеси, в окремі галузі виготовлення продукції понад внутрішні потреби;

в) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва;

г) об'єднання зусиль виробників декількох країн у випуску певних видів товарів для світового ринку.

2. Міжнародна спеціалізація виробництва — це:

а) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн і обмін між ними випущеною продукцією визначеної кількості та якості;

б) форма поділу праці між країнами, за якої збільшення концентрації однорідного виробництва відбувається на базі диференціації національних виробництв, виділення в самостійні (відокремлені) технологічні процеси, в окремі галузі виготовлення продукції понад внутрішні потреби;

в) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва;

г) об'єднання зусиль виробників декількох країн у випуску певних видів товарів для світового ринку.

3. Міжгалузева спеціалізація — це:

а) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн і обмін між ними випущеною продукцією визначеної кількості та якості;

б) форма поділу праці між країнами, за якої збільшення концентрації однорідного виробництва відбувається на базі диференціації національних виробництв, виділення в самостійні (відокремлені) технологічні процеси, в окремі галузі виготовлення продукції понад внутрішні потреби;

в) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва;

г) об'єднання зусиль виробників декількох країн у випуску певних видів товарів для світового ринку.

4. Міжнародне виробниче кооперування — це:

а) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн і обмін між ними випущеною продукцією визначеної кількості та якості;

б) форма поділу праці між країнами, за якої збільшення концентрації однорідного виробництва відбувається на базі диференціації національних виробництв, виділення в самостійні (відокремлені) технологічні процеси, в окремі галузі виготовлення продукції понад внутрішні потреби;

в) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва;

г) об'єднання зусиль виробників декількох країн у випуску певних видів товарів для світового ринку.

5. Які з перелічених рис не є характерними для світового ринку:

а) він є категорією товарного виробництва, яке у пошуках збуту своєї продукції вийшло за національні межі;

б) він виявляється в міждержавному переміщенні товарів, які перебувають під впливом не тільки внутрішнього, а й зовнішнього попиту і пропозиції;

в) він оптимізує використання факторів виробництва, підказуючи виробнику, в яких галузях та регіонах вони можуть бути використані найефективніше;

г) всі риси характерні для світового ринку.

6. Ознаками міжнародної економіки є:

а) розвинута сфера міжнародного обміну товарами на базі міжнародної торгівлі;

б) розвинута сфера міжнародного руху факторів виробництва, перш за все у формах ввезення-вивезення капіталу, робочої сили і технології;

в) міжнародні форми виробництва на підприємствах, розміщених у декількох країнах, насамперед у рамках транснаціональних корпорацій (ТНК);

г) всі відповіді правильні.

7. Що є формами міжнародних економічних відносин:

а) міжнародна торгівля;

б) міжнародна міграція капіталу;

в) міжнародна міграція робочої сили;

г) всі відповіді вірні.

8. До факторів виробництва належать:

а) праця, технологія, земля, капітал;

б) праця, технологія, земля, капітал, інформація;

в) земля, праця та капітал.

г) всі відповіді вірні.

9. Міжнародний поділ факторів виробництва — це:

а) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, що передбачає стійку концентрацію виробництва певної продукції в окремих країнах;

б) стійкий обмін між країнами продуктами, що виготовляються ними з найбільшою економічною ефективністю;

в) історично усталена концентрація окремих факторів виробництва у різних країнах, що є передумовою виробництва ними певних товарів, економічно ефективніших, ніж в інших країнах.

г) всі відповіді вірні.

10. Міжнародна економіка розглядає такі види ринку:

а) світовий, зовнішній, міжнародний, національний, внутрішній;

б) міжнародний, світовий, національний, внутрішній;

в) внутрішній, національний, міжнародний, конкурентний.

г) правильна відповіді відсутня.

11. Резиденти — це:

а) усі інституційні одиниці, які функціонують на території певної країни, незалежно від належності капіталу;

б) усі інституційні одиниці, які постійно знаходяться на території певної країни, незалежно від їх громадянства або належності капіталу;

в) усі інституційні одиниці, які тимчасово знаходяться на території певної країни, незалежно від їх громадянства або належності капіталу.

г) ваша відповідь.

12. Нерезиденти — це:

а) усі інституційні одиниці, які знаходяться на території іноземної держави більше 30 днів;

б) усі інституційні одиниці, які постійно знаходяться на території держави, навіть якщо вони є філіями інституційних одиниць певної країни;

в) усі інституційні одиниці, які постійно знаходяться на території іноземної держави, навіть якщо вони є філіями інституційних одиниць певної країни.

г) всі відповіді вірні.

13. Абсорбція — це:

а) різниця заощаджень та інвестицій;

б) сума споживання та інвестицій;

в) сума споживання та заощаджень.

г) правильна відповіді відсутня.

14. Індустріальні країни виробляють:

а) понад 70 % світового ВВП;

б) понад 40 % світового ВВП;

в) понад 50 % світового ВВП.

г) правильна відповіді відсутня.

15. Країнами з низьким рівнем доходів вважаються ті, які мають:

а) менше 725 дол. США ВВП на душу населення;

б) менше 525 дол. США ВВП на душу населення;

в) менше 625 дол. США ВВП на душу населення.

г) правильна відповіді відсутня.

16. Відносно відкритою економікою вважається така, що має:

а) частку більше 25 % експорту у ВВП;

б) частку більше 35 % експорту у ВВП;

в) частку більше 20 % експорту у ВВП.

г) правильна відповіді відсутня.

17. До індустріальних країн належать:

а) 28 країн;

б) 32 країн;

в) 16 країн.

г) правильна відповіді відсутня.

18. До групи країн «великої сімки» належить:

а) Індія;

б) Австралія;

в) Китай;

г) Італія.

19. Частка торгівлі індустріальних країн між собою:

а) збільшується;

б) залишається стабільною;

в) різко знижується;

г) знижується середніми темпами.

20. Першою хвилею «нових індустріальних держав» вважаються:

а) Північна Корея, Сінгапур, Індонезія, Тайвань;

б) Південна Корея, Лаос, Тайвань, Філіппіни;

в) Тайвань, Сінгапур, Сянган, Японія;

г) Сянган, Сінгапур, Тайвань, Південна Корея.

21. Країни з перехідною ринковою економікою вважаються:

а) промислово-розвинені країни;

б) країни, що раніше мали командно-адміністративну економіку;

в) країни, що розвиваються;

г) соціалістичні країни.

22. До групи країн «великої сімки» не належить:

а) Австралія;

б) Канада;

в) Італія;

г) Німеччина.

23. Частка торгівлі індустріальних країн між собою:

- а) зростає;
- б) залишається незмінною;
- в) скорочується високими темпами;
- г) скорочується низькими темпами.

24. *Об'єктами міжнародних економічних відносин є:*

- а) міжурядові економічні організації;
- б) товари та послуги;
- в) неурядові міжнародні організації;
- г) юридичні особи різної державної приналежності.

25. *Внутрішньогалузевий поділ праці не охоплює таку спеціалізацію:*

- а) предметну;
- б) подетальну;
- в) технологічну;
- г) факторингову.

26. *Хартію економічних прав і обов'язків держав було прийнято:*

- а) Генеральною асамблеєю ООН в 1974 році;
- б) Радою Економічної Взаємодопомоги у 1960 році;
- в) Європейським Союзом у 1995 році;
- г) Радою Безпеки ООН у 1994 році.

27. *Право на здійснення внутрішньої та зовнішньої політики окремими державами:*

- а) недопущення дискримінації;
- б) рівноправ'я;
- в) суверенітет;
- г) всі відповіді вірні.

28. *Сукупність ресурсів країни, що можуть використовуватися для розвитку її зовнішньоекономічних зв'язків:*

- а) національне господарство;
- б) міжнародна господарство;
- в) експортний потенціал;
- г) правильна відповідь відсутня.

29. *До країн, що розвиваються відносять держави з середньорічним доходом на душу населення:*

- а) до 5 тис. дол.;
- б) до 1 тис. дол.;
- в) до 2 тис. дол.;
- г) до 3 тис. дол.

30. *За рівнем цивілізаційного розвитку країни поділяються наступним чином:*

- а) капіталістичні, статичні, соціалістичні;
- б) країни наукової епохи, країни технологічної епохи, країни виробничої епохи;
- в) економічно розвинуті, нові індустріальні країни, країни, що розвиваються;
- г) правильна відповідь відсутня.

ТЕМА 2

СЕРЕДОВИЩЕ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

План

1. Суть і структура середовища МЄВ.
2. Природно-географічне середовище МЄВ.
3. Політико-правове середовище МЄВ.
4. Економіко-технологічне середовище МЄВ.
5. Культурно-ментальне середовище МЄВ.

Ключові поняття

Середовище, внутрішнє середовище, зовнішнє середовище, сфера впливу, природне середовище, геополітичне розташування, культура, менталітет, фізіологічна поведінка, соціальна поведінка, мовні і немовні комунікації.

Навчальні завдання

1. Яке відношення мають терміни «біосфера», «ноосфера», «антропосфера», «техносфера» до існування міжнародних економічних відносин.
2. Чому наявність якогось природного ресурсу в країні ще не означає, що ця країна має можливість експортувати його чи виробити з нього.
3. Що означають слова «вдале геополітичне розташування».
4. Яка роль і яке місце в системі МЄВ діяльності міжнародних економічних організацій.
5. Який вплив має людська поведінка на розвиток МЄВ.

Питання на самостійне опрацювання

1. Вплив мовних та немовних комунікацій на розвиток МЄВ.
2. Інституціональне забезпечення МЄВ.
3. Політична стабільність країни та міжнародні економічні відносини.
4. Особливості впливу економічного середовища на міжнародні економічні відносини.

Теми рефератів

1. Політико-географічні передумови економічного розвитку держав.
2. Місце і роль природно-сировинних ресурсів у світовій економіці.
3. Паливно-енергетичний потенціал і його розподіл у світовому господарстві.
4. Світові ресурси непаливної мінеральної сировини.
5. Аграрно-кліматичний потенціал світового господарства.
6. Фактор культури в міжнародному бізнесі.

Література

1. Козак Ю., Лукьяненко Д., Макогон Ю. та ін. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2004. – 672 с. (ст. 19-21).
2. Румянцев А., Коваленко Ю. Міжнародна економіка: Навч. посібн. – К.: ЦНЛ, 2007 – 296 с. (ст. 24-26).
3. Бабенко В. Міжнародна економіка. – К.: Основа, 2010. – 184 с. (ст. 20 -23).
4. Передрій О. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 264 с. (ст. 54-70).

Тести

1. Сукупність методів і засобів направлених на досягнення цілей і завдань, що впливають з інтересів суб'єктів міжнародних економічних відносин:
  - а) національна економіка;
  - б) міжнародна політика;
  - в) світова політика;
  - г) правильна відповідь відсутня.
2. Діяльність держави в сфері зовнішніх відносин, яка витікає з інтересів країни і її суб'єктів:
  - а) внутрішня політика;
  - б) зовнішня політика;
  - в) міжнародна політика;
  - г) світова політика.
3. Система зовнішніх умов у яких розвиваються міжнародні економічні відносини та система факторів, які впливають на поведінку суб'єктів міжнародних економічних відносин:
  - а) зовнішнє середовище;
  - б) зовнішня політика;
  - в) міжнародне середовище;

г) внутрішня політика.

4. *Внутрішня будова системи міжнародних економічних відносин разом з її внутрішніми законами існування, функціонування і розвитку:*

- а) світова політика;
- б) міжнародна політика;
- в) зовнішнє середовище;
- г) внутрішнє середовище.

5. *Сукупність правових інституцій і правових норм, котрі регулюють міжнародні економічні відносини на різних рівнях:*

- а) правове забезпечення;
- б) міжнародне право;
- в) інституційне забезпечення;
- г) внутрішнє середовище.

6. *Невелика ймовірність зміни політичного статусу країни протягом тривалого часу у вигляді соціальних конфліктів, політичних суперечок:*

- а) внутрішня стабільність;
- б) зовнішня стабільність;
- в) політична стабільність;
- г) міжнародна стабільність.

7. *Органи, які здійснюють наказово-координаторські функції і їх постанови мають виконуватись беззаперечно:*

- а) внутрішні;
- б) національні;
- в) міжнародні;
- г) світові.

8. *Інституції, які виконують рекомендаційно-координаторські функції, постанови яких бажані для виконання:*

- а) внутрішні;
- б) міжнародні;
- в) міжнаціональні;
- г) національні.

9. *Як називається внутрішньо-природна поведінка людини, яка спонукається нейрофізіологічними особливостями чуттєвих органів, тобто причинно зумовлюється особливістю відчуттів:*

- а) фізіологічна;
- б) соціальна;
- в) психологічна;
- г) фізична.

10. *Поведінка індивіда, яка причинно зумовлена його характером, що склався під впливом суспільних відносин:*

- а) фізіологічна;
- б) соціальна;
- в) психологічна;
- г) фізична.

11. *Які комунікації займають важливе місце серед факторів впливу на міжнародні економічні відносини:*

- а) мовні і немовні;
- б) мовні і вербальні;
- в) мовні і невербальні;
- г) немовні і невербальні.

12. *Які і види міжнародних організацій в залежності від рівня створення і функціонування:*

- а) внутрішні, регіональні, міжнародні;
- б) внутрішні, міжнародні, світові;

- в) міждержавні, регіональні, групові;
- г) світові, регіональні, внутрішні.

13. *Комплекс відносин між окремими країнами, їх регіональними об'єднаннями, а також окремими фірмами в системі світового господарства:*

- а) національно-економічні відносини;
- б) міжнародні економічні відносини;
- в) світові економічні відносини;
- г) регіонально-економічні відносини.

14. *Сучасний етап розвитку міжнародної економіки характеризується:*

- а) збільшенням об'єму виробництва в матеріальній сфері;
- б) високими темпами розвитку сфери послуг та кількості зайнятих в ній;
- в) зниженням питомої ваги сільськогосподарського виробництва;
- г) всі відповіді правильні.

15. *Створення спільних підприємств є проявом:*

- а) інтернаціоналізації обміну;
- б) інтернаціоналізації управління;
- в) інтернаціоналізації суспільного виробництва;
- г) правильна відповідь відсутня.

16. *Відносини між міжнародними організаціями є:*

- а) первинними міжнародними відносинами;
- б) вторинними міжнародними відносинами;
- в) третинними міжнародними відносинами;
- г) четвертинними міжнародними відносинами;

17. *До технологічного середовища дії системи міжнародних економічних відносин відносять:*

- а) енергетичне забезпечення країни;
- б) транспортне забезпечення країни;
- в) інформаційне забезпечення країни;
- г) всі відповіді правильні.

18. *Спеціалізація країни на окремих операціях технологічного процесу:*

- а) предметна;
- б) технологічна;
- в) агрегатна;
- г) подетальна.

19. *Спеціалізація кожної країни на випуску окремих товарів з метою задоволення як власних, так і потреб інших країн:*

- а) міжнародна кооперація;
- б) міжнародна спеціалізація;
- в) міжнародна інтернаціоналізація;
- г) міжнародна глобалізація.

20. *Право на здійснення внутрішньої та зовнішньої політики окремими державами:*

- а) суверенітет;
- б) рівноправ'я;
- в) недопущення дискримінації;
- г) вільне віросповідання.

ТЕМА 3 МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ І ТОРГОВЕЛЬНА ПОЛІТИКА

План

1. Еволюція теорій міжнародної торгівлі.
2. Сутність та показники міжнародної торгівлі.
3. Види і методи міжнародної торгівлі.
4. Особливості ціноутворення в міжнародній торгівлі.

Ключові поняття

Меркантилізм, теорія абсолютних переваг, теорія факторів виробництва, неотехнологічні теорії, концепція конкурентоспроможності, зовнішня торгівля, міжнародна торгівля, традиційна торгівля, зустрічна торгівля, міжнародні товарні біржі, міжнародні аукціони, міжнародні торги, міжнародна ціна, базові умови постачання

Навчальні завдання

1. Які фактори, змогли гарантувати країнам – найбільшим експортерам успіх на світовому ринку?
2. Визначте сутність «нового економічного порядку», запровадженого після Другої світової війни під егідою ООН, як він вплинув на подальший розвиток світового ринку, світового господарства, міжнародної торгівлі?
3. Назвіть конкретні приклади застосування режимів регулювання міжнародної торгівлі, зокрема дискримінаційного. Чому на сучасному етапі практично не використовується звичайний торговельний режим?
4. Приведіть конкретні приклади оголошення міжнародних тендерів українськими імпортерами.
5. Проілюструйте операцію хеджування у випадку укладання експортером угоди продажу на біржі реального товару.

Питання на самостійне опрацювання

1. Рівні регулювання зовнішньоторговельних операцій.
2. Інструменти протекціоністської торговельної політики.
3. Наднаціональне регулювання міжнародної торгівлі.
4. СОТ, ЮНКТАД, МТЦ.

Теми рефератів

1. Міжнародна торгівля та економічний розвиток.
2. Світові ціни на промислові та сировинні товари: види та механізм формування.
3. Передумови розвитку сфери міжнародних послуг в Україні.
4. Конкурентні переваги України на світовому ринку.
5. Організація та особливості зустрічної торгівлі.
6. Участь України в міжнародних торговельних відносинах.

Література

1. Дахно І. Міжнародна торгівля: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. — 296 с. (ст.5-20, 38-45, 104-116).
2. Козак Ю., Лукьяненко Д., Макогон Ю. та ін. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К.: ЦНЛ, 2004.- 672 с. (ст. 32-102).
3. Поручник А., Столярчук Я. та ін. Міжнародна економіка: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2005. — 156 с. (ст.24-43).
4. Герасимчук В. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К.:Знання, 2009. – 302 с. (ст.29-89).
5. Бабенко В. Міжнародна економіка. – К.: Основа, 2010. – 184 с. (ст. 24 -62).
6. <http://www.wto.org/>
7. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Тести

1. Прихильником меркантилізму був:

- а) А. Сміт;
- б) Д. Рікардо;
- в) Д. Х'юм;
- г) Т. Ман.

2. Зазначте автора праці "Дослідження про природу і чинники багатства народів":

- а) Д. Рікардо;
- б) А. Сміт;
- в) Ф. Кене;
- г) Ш. Фур'є.

3. *Е. Хекшер і Б. Олін були економістами:*

- а) німецькими;
- б) французькими;
- в) шведськими;
- г) італійськими.

4. *Теорію конкурентних переваг розробив:*

- а) М. Портер;
- б) Т. Рибчинський;
- в) Р. Вернон;
- г) Е. Хекшер.

5. *Організація економічного співробітництва і розвитку охоплює такі країни:*

- а) промислово розвинені;
- б) економічно відсталі;
- в) аграрні;
- г) країни, що розвиваються.

6. *До опублікованих цін не належать:*

- а) довідкові;
- б) ціни аукціонів;
- в) ціни пропозицій великих фірм;
- г) розраховані.

7. *Угоди на біржах укладають:*

- а) дилери;
- б) дистриб'ютори;
- в) брокери;
- г) ліцитатори.

8. *Ф'ючерси - це:*

- а) строкові угоди спекулятивного характеру;
- б) спотові угоди з реальним товаром;
- в) форвардні угоди з реальним товаром;
- г) угоди у сфері інтелектуальної власності.

9. *Міжнародні торги не бувають:*

- а) відкритими;
- б) закритими (тендерними);
- в) відкритими з попередньою кваліфікацією;
- г) закритими з подальшою кваліфікацією.

10. *До міжнародних зустрічних угод не належать такі угоди:*

- а) бартерні;
- б) спотові;
- в) торговельні компенсаційні;
- г) промислові компенсаційні.

11. *Правила тлумачення міжнародних комерційних термінів вперше були опубліковані:*

- а) Міжнародною торговельною палатою;
- б) Лігою Націй;
- в) Організацією Об'єднаних Націй;
- г) Світовою організацією торгівлі.

12. *Зазначте неіснуючий спосіб платежу:*

- а) готівкою;
- б) авансовий;
- в) вексель;
- г) акредитив.

13. До оренди не належить:

- а) рентинг;
- б) франчайзинг;
- в) хайринг;
- г) лізинг.

14. Об'єктом морського транспортного страхування не є:

- а) вантаж;
- б) транспортний засіб;
- в) фрахт;
- г) страховий сертифікат.

15. В авіап перевезеннях пасажирів тарифи зростають у такій послідовності:

- а) економічний клас, бізнес-клас, перший клас;
- б) перший клас, бізнес-клас, економічний клас;
- в) бізнес-клас, економічний клас, перший клас;
- г) перший клас, економічний клас, бізнес-клас.

16. Товарною формою туристичного продукту є:

- а) туристична путівка;
- б) ваучер;
- в) тур;
- г) маршрут.

17. Всесвітня туристична організація є організацією:

- а) міжурядовою;
- б) міжнародною неурядовою комерційною;
- в) неурядовою міжнародною некомерційною;
- г) міжнародною неурядовою політичною.

18. Найвищим органом Світової організації торгівлі є:

- а) Міністерська конференція;
- б) Генеральна рада;
- в) Рада з торгівлі товарами;
- г) Рада з торгівлі послугами.

19. У Світовій організації торгівлі органом з урегулювання спорів є:

- а) Генеральна рада;
- б) Рада з торгівлі товарами;
- в) Рада з торгівлі послугами;
- г) Рада з Угоди ТРІПС.

20. Угодою про технічні бар'єри в торгівлі у рамках ГАТТ заборонено, щоб технічні правила застосовувалися на принципах:

- а) нації найбільшого сприяння;
- б) національного режиму;
- в) науковості;
- г) дискримінації.

21. Угодою про застосування санітарних та фітосанітарних заходів у рамках ГАТТ дозволено вживати їх:

- а) будь-коли на тимчасовій основі;
- б) на тимчасовій основі як запобіжний крок у разі виникнення ризику поширення хвороб;
- в) без урахування потреби у мінімізації негативного впливу на міжнародну торгівлю;
- г) без урахування альтернативних підходів до обмеження ризиків.

22. Угодою про субсидії та врівноважені заходи у рамках ГАТТ дозволено такі види субсидій:

- а) експортні;
- б) субсидії, що надають перевагу у використанні товарів національної промисловості над іноземними;
- в) імпортні;

г) субсидії, які держави надають відсталим регіонам, а не конкретним підприємствам цих регіонів.

23. Торгівля послугами вперше була врегульована на багатосторонньому рівні угодою, ухваленою на такому раунді переговорів ГАТТ:

- а) Уругвайському;
- б) Токійському;
- в) Женевському;
- г) Діллонському.

24. Угодою про сільське господарство, укладеною на Уругвайському раунді переговорів ГАТТ, передбачено скасування нетарифних заходів:

- а) лише економічно розвиненими країнами світу;
- б) за допомогою розрахунку їх тарифного еквіваленту та додавання його до фіксованих тарифів;
- в) економічно розвиненими країнами та країнами з перехідною економікою;
- г) у результаті укладення двосторонніх угод між зацікавленими країнами.

25. Адвалорний тариф - це:

- а) мито на імпортований товар, що визначається як відсоток від його вартості;
- б) мито на імпортований товар, що визначається як абсолютна величина;
- в) мито на імпортований товар, що визначається як комбінація відсотка його вартості та абсолютної величини;
- г) податок на додану вартість.

26. Демпінг - це продаж за кордоном товарів за цінами, які порівняно з цінами у країнах експорту:

- а) дещо вищі;
- б) такі самі;
- в) нижчі;
- г) значно вищі.

27. Спот - це угода, згідно з умовами якої:

- а) реальний товар продається і негайно постачається;
- б) випадково продаються тимчасові надлишки експортних товарів;
- в) в обіг надходять векселі;
- г) встановлюється тариф, що базується на твердій сумі.

28. Умови торгівлі - це :

- а) тимчасове підвищення ставки мита;
- б) тариф з урахуванням обумовленого часу й обсягу;
- в) співвідношення індексів імпортованих і експортних цін;
- г) операційний валютний ризик

29. Спеціальні права запозичення були запроваджені:

- а) у 1967 р.;
- б) 1977 р.;
- в) 1987 р.;
- г) 1997 р.

30. Система ГАТТ відповідає такій економіці:

- а) командно-адміністративній;
- б) ринковій;
- в) перехідній;
- г) змішаній.

ТЕМА 4 МІЖНАРОДНИЙ РУХ КАПІТАЛІВ

План

1. Суть міжнародного руху капіталу та його форми.
2. Прямі та портфельні іноземні інвестиції.
3. Роль прямих іноземних інвестицій в економіці України.

Ключові поняття

Капітал, експорт капіталу, підприємницький капітал, прямі закордонні інвестиції, портфельні закордонні інвестиції, позичковий капітал, пільговий кредит, міжнародне економічна допомога, фінансова допомога, матеріальна допомога.

Навчальні завдання

1. Чи завжди портфельні іноземні інвестиції пов'язані з міжнародним рухом капіталу як фактора виробництва?
2. Дослідіть, як податкове законодавство України стимулює реінвестування прибутку.
3. Які, на Вашу думку, заходи економічної політики має застосувати Україна для покращання галузевої структури прямих іноземних інвестицій?
4. Поміркуйте, що змусило капітал як фактор виробництва переміщатися в межах світового господарства?
5. Зважаючи на вартість угоди купівлі-продажу комбінату «Криворіжсталь», чи можна говорити про отримання компанією «Mittal Steel Germany» передусім підприємницької вигоди, а вже потім – прибутків від розширення її бізнесу?
6. На основі конкретних прикладів злиття і поглинання вітчизняних компаній, банків іноземними структурами поясніть причину розгортання таких процесів у сучасному світовому господарстві.
7. Які проблеми та перспективи ПІІ в Україні.
8. Які загальні тенденції руху ПІІ?

Питання на самостійне опрацювання

1. Іноземні інвестиції: користь і проблеми.
2. Міжнародна економічна допомога.
3. Підприємницький і позичковий капітали.

Теми рефератів

1. Еволюція вивозу капіталу в сучасних умовах.
2. ПІІ – ключовий компонент руху капіталу.
3. Україна на міжнародному ринку капіталів.
4. Вплив глобалізації на переваги розміщення ПІІ.
5. Економічні наслідки міжнародного переміщення капіталів.
6. Участь України в міжнародних інвестиційних процесах.

Література

1. Козик В., Панкова Л., Даниленко Н. Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. – К: Знання, 2008. – 406 с. (ст.201-223).
2. Одягайло Б. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К: Знання, 2006. – 407 с. (ст.137-167).
3. Козак Ю., Лук'яненко Д., Макогон Ю. та ін. Міжнародна економіка – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 560 с. (ст.113-141).
4. Герасимчук В. Міжнародна економіка – К.: Знання, 2009. – 302 с. (ст.91-101).
5. Бабенко В. Міжнародна економіка. – К.: Основа, 2010. – 184 с. (ст. 65 -76).
6. <http://www.ukrstat.gov.ua>

Тести

1. Серед нових індустриальних країн до «тигрів» належать:

- а) Аргентина, Бразилія, Чилі, Мексика;
- б) Індонезія, Філіппіни, Малайзія, Таїланд;
- в) Гонконг, Республіка Корея, Сингапур, Тайвань;
- г) правильна відповідь відсутня.

2. Основну роль в міжнародній торгівлі послугами відіграють:

- а) туризм, транспортні послуги;

- б) транспортні послуги, комунікаційні послуги;
- в) медичні та освітні послуги, туризм;
- г) всі відповіді правильні.

3. *За характером використання коштів виділяють такі форми міжнародного руху капіталів:*

- а) підприємницький, позичковий, міжнародна економічна допомога;
- б) підприємницький, позичковий, міжнародна економічна допомога, інвестиційні операції;
- в) підприємницький, позичковий, міжнародна економічна допомога, прями і портфельні інвестиції;
- г) правильна відповідь а та в.

4. *Вільні економічні зони – це:*

- а) територія однієї країни на якій діють значні економічні пільги;
- б) територія однієї країни на якій товари не підлягають звичайному митному контролю та оподаткуванню;
- в) територія однієї країни, яка згідно з економічною політикою її уряду має статус території пріоритетного розвитку;
- г) правильна відповідь відсутня.

5. *Транснаціональна корпорація – це:*

- а) корпорація в якій головна компанія належить капіталу однієї країни, а філії знаходяться в багатьох країнах;
- б) корпорація в якій головна компанія належить капіталу двох і більше країн, а філії знаходяться в багатьох країнах;
- в) корпорація в якій головна компанія належить капіталу однієї країни і характеризується великими обсягами господарсько-фінансової діяльності;
- г) всі відповіді правильні.

6. *Найбільш висока стадія інтернаціоналізації характерна для компаній, які:*

- а) через посередників здійснюють експортні операції;
- б) виробляють та продають товари (послуги) в інших країнах через власні дочірні компанії;
- в) створюють СП, виробляють та продають товари (послуги) через них;
- г) ваша відповідь.

7. *Які засновницькі документи необхідні для створення спільного підприємства з іноземними інвестиціями:*

- а) засновницький договір, статут;
- б) статут, протокол про наміри;
- в) засновницький договір, протокол про наміри;
- г) правильна відповідь відсутня.

8. *За характером власності капітал, що експортується може бути:*

- а) приватним і комерційним;
- б) комерційним і державним;
- в) приватним і державним;
- г) правильна відповідь відсутня.

9. *Прямі інвестиції це:*

- а) всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти інвестування іноземними інвесторами підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту;
- б) капіталовкладення у закордонні підприємства, які забезпечують контроль над цими підприємствами;
- в) капіталовкладення у закордонні підприємства, які не забезпечують такого контролю;
- г) всі відповіді правильні.

10. *Іноземні інвестиції це:*

а) всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти інвестування іноземними інвесторами підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту;

б) капіталовкладення у закордонні підприємства, які забезпечують контроль над цими підприємствами;

в) капіталовкладення у закордонні підприємства, які не забезпечують такого контролю;

г) ваша відповідь.

11. Іноземний інвестор це:

а) іноземні суб'єкти міжнародних економічних відносин, які вкладають власні та запозичені майнові, а також інтелектуальні цінності в об'єкти інвестування;

б) саме підприємство, організоване на основі договору;

в) договір на надання державою в експлуатацію приватним підприємствам, іноземним інвесторам промислових підприємств або ділянок землі з правом видобутку корисних копалин, будівництва різноманітних споруд;

г) правильна відповідь відсутня.

12. Основними причинами вивезення капіталу є:

а) відмінність у витратах виробництва;

б) економія фінансових ресурсів від застосування більш низьких митних тарифів та пільгових тарифних заходів у країнах, куди переміщується капітал;

в) відносний надлишок капіталу, пошук сфер його вигідного вкладення;

г) вище перелічені відповіді вірні.

13. Кошти, що прямо чи опосередковано вкладають у виробництво з метою отримання підприємницького прибутку чи дивідендів:

а) позичковий капітал;

б) гуманітарна та фінансова допомога;

в) підприємницький капітал;

г) вірна відповідь відсутня.

14. Позичковий капітал – це:

а) кошти, що прямо чи опосередковано вкладають у виробництво з метою тримання підприємницького прибутку чи дивідендів;

б) кошти, які надаються в позику з метою отримання відсоткового доходу;

в) кошти, спрямовані на забезпечення довгострокових економічних та політичних інтересів;

г) капіталовкладення в іноземні підприємства, які забезпечують контроль над об'єктом розміщення капіталу та відповідний дохід.

15. Вкладення капіталу з метою отримання підприємницького прибутку (доходу) та вкладення, які зумовлені довгостроковим економічним інтересом і забезпечують контроль інвестора над об'єктом інвестування:

а) портфельні інвестиції;

б) прямі іноземні інвестиції;

в) вірної відповіді відсутня;

г) міжнародний кредит.

16. Субсидування суб'єкту світового господарства без попередніх умов з метою досягнення довгострокових економічних та політичних інтересів:

а) пільговий міжнародний кредит;

б) забезпечений міжнародний кредит;

в) дар;

г) підприємницький капітал.

17. Офшорні компанії – це компанії, які здійснюють свою діяльність в регіоні, де:

а) переважає пільговий податковий режим;

б) переважає пільговий податковий режим та митне регулювання;

в) правильна відповідь відсутня;

г) всі відповіді правильні.

18. Змішане підприємство з участю іноземного капіталу може бути якщо:

- а) 50 % акцій підприємства належить іноземному інвестору і 50 % місцевому;
- б) іноземний інвестор має менше ніж 50 % акцій;
- в) іноземний інвестор має менше ніж 25 % акцій;
- г) іноземний інвестор має більше ніж 50 % акцій.

19. Виділяють такі групи глобальних проблем:

- а) політичні, природно-екологічні, соціально-економічні;
- б) політичні, соціально-економічні, наукові;
- в) політичні, природно-екологічні, соціально-економічні, наукові;
- г) політичні, економічні, екологічні.

20. Серед факторів середовища іноземної країни, в якій фірма планує здійснення операцій, найнесприятливішими є:

- а) економічна система країни;
- б) монетарна і податкова політики;
- в) нестабільність уряду;
- г) екологічна ситуація.

21. Що з наступного грає найбільшу роль в міжкультурному взаємопорозумінні між співробітниками ТНК:

- а) приватні контакти;
- б) психологічна сумісність;
- в) все вищезгадане;
- г) ваша відповідь.

22. Активна участь у стратегічних альянсах з іншими фірмами з метою зменшення витрат на науково-дослідні та конструкторські роботи і придбання доступу до нових ринків і технологій характерна для фірм, що реалізують:

- а) глобальну стратегію;
- б) локальну стратегію високої ринкової частки;
- в) багатонаціональну стратегію концентрації;
- г) ваша відповідь.

23. Який вид транспорту найнадійніший щодо дотримання графіку доставки:

- а) залізничний;
- б) автомобільний;
- в) трубопровідний;
- г) авіа.

24. Яким видом транспорту економічно доцільно здійснювати основні міжнародні перевезення на відстань до 200 км (при інших рівних умовах):

- а) залізничним;
- б) автомобільним;
- в) авіа;
- г) трубопровідним.

25. Для перевезення яким видом транспорту необхідна найдорожча упаковка:

- а) авіа;
- б) залізничний;
- в) морський;
- г) трубопровідним.

26. Який вид транспорту має найнижчий тариф у міжнародних пасажирських перевезеннях:

- а) автомобільний;
- б) водний;
- в) залізничний;
- г) авіа.

27. Які види операцій купівлі-продажу послуг відносять до основних:

- а) інжиніринг, лізинг, консалтинг;
- б) інжиніринг, страхування, митне оформлення;
- в) лізинг, міжнародні перевезення, проведення міжнародних розрахунків;

г) кредит.

28. *Квота – це:*

- а) сума грошового внеску члена міжнародного кооперативу;
- б) вартісне або кількісне обмеження експортно-імпортних операцій;
- в) рівновага у купівельній спроможності двох валют;
- г) всі відповіді правильні.

29. *З якою метою застосовується митне декларування товарів:*

- а) для упорядкування та обліку грузопотоку через кордон, а також як основа для стягнення мита;
- б) для статистичного обліку експортно-імпортних операцій;
- в) для заборони вивозу окремих видів товарів;
- г) ваша відповідь.

30. *У чому полягає різниця між економічними та адміністративними методами регулювання ЗЕД:*

- а) економічні методи стимулюють ЗЕД, а адміністративні обмежують;
- б) економічні методи діють непрямо, адміністративні - це методи прямого впливу;
- в) економічні методи підвищують ефективність ЗЕД, адміністративні – знижують;
- г) всі відповіді правильні.

ТЕМА 5

МІЖНАРОДНИЙ РУХ ПОЗИЧКОВОГО КАПІТАЛУ

План

1. Міжнародний кредит та його роль в МЕВ.
2. Форми міжнародного кредиту.
3. Світовий фінансовий ринок.
4. Міжнародні валютно-кредитні та фінансові організації.
5. Світова криза заборгованості.

Ключові поняття

Міжнародний кредит, вільні грошові кошти, принципи кредитування, цільове призначення, єврокредит, синдиковані кредити, міжнародний консорціум, Світовий банк, група Світового банку, державна зовнішня заборгованість, приватна зовнішня заборгованість, реструктуризація боргів.

Навчальні завдання

1. З'ясуйте, в чому суть факторингу і форфейтингу.
2. Дослідіть проблему міжнародної заборгованості.
3. Що являє собою зовнішній борг країни?
4. Поясніть, як здійснюється реструктуризація боргу?
5. Назвіть, які характеристики має сучасний ринок позичкового капіталу?
6. Які тенденції інституціональної структури міжнародного ринку позичкового капіталу?
7. Охарактеризуйте основні види міжнародних кредитів.

Питання на самостійне опрацювання

1. Міжнародні облігаційні позики.
2. Синдиковані позики.
3. Умови кредитування.
4. Класифікація кредитів.

Теми рефератів

1. Криза заборгованості країн, що розвиваються: підходи кредиторів та боржників до подолання.
2. Проблеми заборгованості найбільш розвинутих країн на сучасному етапі.
3. Механізм реструктуризації офіційного боргу країни.

4. Зовнішній борг України та його реструктуризація.
5. Особливості функціонування сучасного світового кредитного ринку.
6. Роль фондових бірж на міжнародних ринках цінних паперів.

Література

1. Румянцев А., Климко Г., Рокоча В. Міжнародна економіка: Підручник/ К: Знання, 2006. - 479 с. (ст.139-149).
2. Одягайло Б. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К: Знання, 2006. – 407 с. (ст.167-199).
3. Козак Ю., Лук'яненко Д., Макогон Ю. та ін. Міжнародна економіка – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 560 с. (ст.141-159).
4. Бабенко В. Міжнародна економіка. – К.: Основа, 2010. – 184 с. (ст.76-86).
5. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- 6 <http://www.un.org>

Тести

1. *Міжнародний кредит – це:*
  - а) власний капітал, який передається іноземному партнеру на основі повернення, терміновості, платності;
  - б) приватний або державний капітал, який передається іноземному партнеру на основі повернення, терміновості, платності;
  - в) форма руху позичкового капіталу у сфері МЄВ, де кредиторами і позичальниками виступають суб'єкти різних країн;
  - г) всі відповіді правильні.
2. *Міжнародні кредитні відносини ґрунтуються на принципах:*
  - а) повернення, терміновості, платності, гарантованості;
  - б) забезпеченості, повернення, терміновості, платності, гарантованості;
  - в) забезпеченості, повернення, терміновості, гарантованості;
  - г) ваша відповідь.
3. *За цільовим призначенням виділяють такі форми міжнародного кредиту:*
  - а) зв'язані кредити, фінансові кредити;
  - б) зв'язані кредити, фінансові кредити, забезпечені кредити, гарантовані кредити;
  - в) фінансові кредити, забезпечені кредити, гарантовані кредити, державні кредити;
  - г) правильна відповідь відсутня.
4. *До групи Світового банку належать такі фінансові установи:*
  - а) МБРР, МФК, МАР, Багатостороннє агентство гарантування інвестицій, Банк міжнародних розрахунків;
  - б) МБРР, МФК, МАР, Багатостороннє агентство гарантування інвестицій, Міжнародний валютний фонд;
  - в) МБРР, МФК, МАР, БАГІ, Міжнародний центр врегулювання інвестиційних суперечок;
  - г) МБРР, МФК, МАР, БАГІ.
5. *Європейський банк реконструкції та розвитку був створений з метою:*
  - а) сприяння економічному розвитку країн Європейського союзу;
  - б) сприяння економічним реформам в країнах Східної Європи та колишнього СРСР;
  - в) надання кредитів для підтримки позитивного сальдо платіжного балансу європейських країн;
  - г) сприяння економічному розвитку в постсоціалістичних країнах.
6. *Валютний ринок - це:*
  - а) система стійких економічних та організаційних відносин, що пов'язані з операціями купівлі-продажу іноземних та платіжних документів в іноземних валютах;
  - б) система стійких економічних відносин, що пов'язані з операціями купівлі-продажу іноземних та платіжних документів в іноземних валютах;
  - в) система відносин, що пов'язані з операціями купівлі-продажу іноземних валют;

г) місце, де відбувається купівля-продаж валюти.

7. *Суб'єктами ЗЕД в Україні можуть бути:*

- а) лише юридичні особи;
- б) лише фізичні особи;
- в) юридичні та фізичні особи;
- г) фірми, регіональні об'єднання.

8. *Особливістю бартерної угоди є:*

а) підписання одного контракту, в якому вказані всі умови експортної та імпоротної угоди, здійснення угоди без використання грошових переказів, одночасне виконання зустрічних поставок;

- б) підписання трьох контрактів: на експорт товарів, на контрпоставку і базова угода;
- в) широке використання банківських кредитів;
- г) всі відповіді правильні.

9. *Найбільші світові фінансові центри концентрації та перерозподілу капіталу:*

- а) Цюрих, Київ, Париж, Каїр, Панама;
- б) Лондон, Нью-Йорк, Цюрих, Токіо, Сінгапур;
- в) Токіо, Варшава, Мехіко, Алжир, Сідней;
- г) Москва, Токіо, Цюрих.

10. *До яких міжнародних фінансових організацій входить Україна:*

- а) Міжнародний валютний фонд;
- б) Паризький клуб;
- в) Банк міжнародних розрахунків;
- г) Африканський банк розвитку.

11. *Які міста є найбільшими центрами по формуванню світових цін на золото, срібло і діаманти:*

- а) Белград і Брюссель;
- б) Мехіко, Рим, Москва, Пекін, Хартум;
- в) Лондон, Нью-Йорк, Цюрих, Антверпен, Амстердам, Тель-Авів;
- г) Москва, Лондон, Париж.

12. *Первинний ринок це:*

- а) ринок індивідуалізованих, нестандартизованих боргових зобов'язань;
- б) ринок, на якому відбувається початкове розміщення емітованих цінних паперів;
- в) ринок зобов'язань тривалістю до одного року;
- г) ринок зобов'язань до шести місяців.

13. *Хеджування це:*

а) позабіржова строкова угода, здійснювана банками та іншими учасниками фінансового ринку;

б) термін, використовуваний для позначення різноманітних методів страхування валютних ризиків;

- в) ф'ючерсна операція з фінансовими інструментами;
- г) міжнародне кредитування.

14. *Форвардна операція це:*

а) позабіржова строкова угода, здійснювана банками та іншими учасниками фінансового ринку;

б) термін, використовуваний для позначення різноманітних методів страхування валютних ризиків;

- в) ф'ючерсна операція з фінансовими інструментами;
- г) страхування валютних ризиків.

15. *Кредитний рейтинг це:*

а) показник, що відображає кредитоспроможність держави та окремих компаній;

б) всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту;

в) частина території, на якій встановлюється спеціальний правовий режим економічної діяльності;

г) страхування міжнародних ризиків.

16. Угода, за якою інвестор має право, а не обов'язок здійснити обмін валют:

а) форвардна угода;

б) ф'ючерсна угода;

в) опціонна угода;

г) маржа.

17. Різниця між форвардним курсом та курсом спот має назву:

а) форвардної маржі;

б) крос-курсу;

в) курсу аутрайт;

г) хеджування.

18. Угода на купівлю або продаж стандартизованої суми іноземної валюти за узгодженою ціною, що укладається на біржовому ринку та за якою не вимагається реальної поставки активу:

а) форвард;

б) ф'ючерс;

в) опціон;

г) маржа.

19. Особа, яка після укладання опціонної угоди має право купити або продати у зазначений термін певну кількість валюти за обумовленим курсом:

а) продавець опціону;

б) власник опціону;

в) біржовий брокер;

г) дилер.

20. Операція, яка складається з двох протилежних конверсійних угод на однакові суми, але з різними датами валютування:

а) спот;

б) своп;

в) форвард;

г) опціон.

21. МВФ - це:

а) спеціалізована глобальна недержавна МО;

б) спеціалізована глобальна міждержавна МО;

в) універсальна глобальна недержавна МО;

г) універсальна МО.

22. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) стала наступницею:

а) Європейського Союзу;

б) Європейської комісії;

в) Організації Європейського економічного співтовариства;

г) правильна відповідь відсутня.

23. Не є членами ОЕСР:

а) Росія;

б) Великобританія;

в) Японія;

г) Італія.

24. Римський клуб - це об'єднання вчених, громадських діячів і представників ділових кіл:

а) Європи;

б) Європи та Азії;

в) світу;

г) Північної Америки.

25. До міжнародних фінансових інститутів належать:

- а) Група Світового банку, МВФ;
- б) МВФ, регіональні банки розвитку;
- в) Бреттон-Вудські інститути; група Світового банку, регіональні банки розвитку;
- г) ЄБРР, МВФ.

26. До Бреттон-Вудських інститутів входять:

- а) Світовий банк і МБРР;
- б) МВФ і Світовий банк;
- в) МБРР і МВФ;
- г) ЄБРР і МВФ.

27. Світовий банк включає в себе:

- а) МБРР та МВФ;
- б) МБРР та МАР;
- в) МАР та БМР;
- г) ЄБРР та МАР.

28. «Трани» у функціональній структурі МВФ це:

- а) квота країни;
- б) частка квоти країни;
- в) міжнародний резервний актив;
- г) запозичені МВФ кошти.

29. МВФ почав свою діяльність у:

- а) Вашингтоні;
- б) Бреттон-Вудсі;
- в) Нью-Йорку;
- г) Кінгстоні.

30. Коли МВФ розпочав свою діяльність:

- а) 1944;
- б) 1945;
- в) 1946;
- г) 1950.

ТЕМА 6 СВІТОВИЙ РИНОК ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

План

1. Причини міжнародної міграції робочої сили.
2. Соціально-економічні наслідки міграції робочої сили.
3. Основні види міграції та міжнародні центри тяжіння робочої сили.
4. Регулювання міжнародної міграції робочої сили.
5. Розвиток міжнародної міграції робочої сили в Україні.

Ключові поняття

Трудові ресурси, робоча сила, трудові відносини, світовий ринок праці, світовий ринок трудових ресурсів, демографічний бум, приріст населення, соціальна політика, безробіття, зайнятість, нерівномірність розподілу трудових ресурсів у світі, надлишок трудових ресурсів, дефіцити трудових ресурсів, висококваліфіковані спеціалісти.

Навчальні завдання

1. Охарактеризуйте соціально-економічні наслідки еміграції українських трудових ресурсів. Визначте, на яких принципах має будуватися міграційна політика України.
2. Охарактеризуйте наднаціональний рівень регулювання міграції робочої сили на прикладі Європейського Союзу.
3. Які основні методи регулювання міжнародної міграції робочої сили.
4. Які особливості міграції робочої сили в Україні?
5. Охарактеризуйте демографічну ситуацію, яка зумовлює розвиток міграції робочої сили.

Питання на самостійне опрацювання

1. Причини дефіциту трудових ресурсів у певних країнах.
2. Динаміка професійної структури та форм зайнятості економічно активного населення.
3. Ускладнення технологій як фактор зростання потреби в спеціалістах високої кваліфікації.

Теми рефератів

1. Міжнародна міграція робочої сили: український контекст.
2. Економічний ефект міжнародної міграції робочої сили.
3. Становлення міграційного права в Україні.
4. Найсучасніші центри притягання робочої сили.

Література

1. Румянцев А., Климко Г., Рокоча В. Міжнародна економіка: Підручник/ К: Знання, 2006. - 479 с. (ст.149-162).
2. Одягайло Б. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К: Знання, 2006. – 407 с. (ст.200-238).
3. Козак Ю., Лук'яненко Д., Макогон Ю. та ін. Міжнародна економіка – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 560 с. (ст.159-181).
4. Бабенко В. Міжнародна економіка. – К.: Основа, 2010. – 184 с. (ст.87-97).
5. <http://www.ukrstat.gov.ua>
- 6 <http://www.un.org>

Тести

1. *Міграція робочої сили — це:*
  - а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
  - б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;
  - в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року, викликане причинами економічного або неекономічного характеру;
  - г) правильна відповідь відсутня.
2. *Еміграція — це:*
  - а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
  - б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;
  - в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року, викликане причинами економічного або неекономічного характеру;
  - г) правильна відповідь відсутня.
3. *Імміграція — це:*
  - а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
  - б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;
  - в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року, викликане причинами економічного або неекономічного характеру;
  - г) правильна відповідь відсутня.
4. *Міграційне сальдо — це:*
  - а) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів;
  - б) різниця еміграції з країни та імміграції в країну;
  - в) повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання;
  - г) правильна відповідь відсутня.
5. *Реєміграція — це:*
  - а) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів;
  - б) різниця еміграції з країни та імміграції в країну;
  - в) повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання;
  - г) правильна відповідь відсутня.
6. *"Відплив інтелекту" — це:*
  - а) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів;

- б) різниця еміграції з країни та імміграції в країну;
- в) повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання;
- г) правильна відповідь відсутня.

7. *Причини еміграції поділяють:*

- а) на економічні та неекономічні;
- б) економічні та соціальні;
- в) економічні та політичні;
- г) правильна відповідь відсутня.

8. *До економічних причин міжнародної міграції належать:*

- а) відмінності в оплаті праці та пенсійному забезпеченні, особисті та екологічні;
- б) релігійні, політичні, стихійні, воєнні, геополітичні, особисті, екологічні;
- в) різниця в оплаті праці, відмінності в оподаткуванні, різне пенсійне забезпечення;
- г) правильна відповідь відсутня.

9. *До неекономічних причин міжнародної міграції належать:*

- а) відмінності в оплаті праці та пенсійному забезпеченні, особисті та екологічні;
- б) релігійні, політичні, стихійні, воєнні, геополітичні, особисті, екологічні;
- в) різниця в оплаті праці, відмінності в оподаткуванні, різне пенсійне забезпечення;
- г) правильна відповідь відсутня.

10. *Міжнародна міграція у світовому масштабі приводить:*

- а) до стабілізації обсягів виробництва;
- б) зменшення обсягів виробництва;
- в) збільшення обсягів виробництва;
- г) правильна відповідь відсутня.

11. *Переказами робітників у платіжному балансі вважаються:*

- а) пересилання грошей мігрантами своїм родичам додому;
- б) пересилання грошей і товарів мігрантами своїм родичам додому;
- в) оціночний грошовий еквівалент майна, що переміщується мігрантами в момент виїзду

за кордон та наступних пересилань;

- г) правильна відповідь відсутня.

12. *Приватними неоплаченими переказами у платіжному балансі вважаються:*

- а) пересилання грошей мігрантами своїм родичам додому;
- б) пересилання грошей і товарів мігрантами своїм родичам додому;
- в) оціночний грошовий еквівалент майна, що переміщується мігрантами в момент виїзду

за кордон та наступних пересилань;

- г) правильна відповідь відсутня.

13. *Експортери робочої сили отримують такі вигоди:*

а) одержання переказів з-за кордону, надходження податків з фірм із працевлаштування, збільшення інвестицій з-за кордону, зменшення витрат на соціальне забезпечення, підвищення кваліфікації працівників, зменшення безробіття;

б) збільшення кількості висококваліфікованих фахівців, зменшення питомих витрат на оплату праці, збільшення обсягів виробництва, звільнення місцевих робітників від виконання некваліфікованої або непрестижної роботи;

в) одержання переказів з-за кордону, надходження податків з фірм із працевлаштування, збільшення інвестицій з-за кордону, збільшення обсягів виробництва, зменшення витрат на соціальне забезпечення, підвищення кваліфікації працівників;

- г) правильна відповідь відсутня.

14. *Імпортери робочої сили отримують такі вигоди:*

а) одержання переказів з-за кордону, надходження податків з фірм із працевлаштування, збільшення інвестицій з-за кордону, зменшення витрат на соціальне забезпечення, підвищення кваліфікації працівників, зменшення безробіття;

б) збільшення кількості висококваліфікованих фахівців, зменшення питомих витрат на оплату праці, збільшення обсягів виробництва, звільнення місцевих робітників від виконання некваліфікованої або непрестижної роботи;

в) одержання переказів з-за кордону, надходження податків з фірм із працевлаштування, збільшення інвестицій з-за кордону, збільшення обсягів виробництва, зменшення витрат на соціальне забезпечення, підвищення кваліфікації працівників;

г) правильна відповідь відсутня.

15. Основні механізми контролю міграції:

а) візовий режим, збільшення оподаткування нерезидентів, соціальне страхування резидентів;

б) боротьба з нелегалами, візовий режим, збільшення оподаткування нерезидентів, соціальне страхування резидентів;

в) боротьба з нелегалами, візовий режим, стимулювання рееміграції;

г) правильна відповідь відсутня.

16. Селективне регулювання імміграції може бути орієнтоване на безперешкодний в'їзд до країни таких груп мігрантів:

а) працівники, які готові дешево виконувати важку роботу; спеціалісти для нових і перспективних галузей; представники рідкісних професій; спеціалісти зі світовим іменем; крупні бізнесмени;

б) злочинці, наркомани, пенсіонери, інваліди, студенти, вихідці з країн третього світу;

в) працівники, які готові дешево виконувати важку роботу; спеціалісти для нових і перспективних галузей; представники рідкісних професій; спеціалісти зі світовим іменем; студенти та молоді сім'ї, особи передпенсійного віку;

г) правильна відповідь відсутня.

17. Регулювання імміграції орієнтоване на те, щоб не допустити в'їзду до країни таких груп мігрантів:

а) працівники, які готові дешево виконувати важку роботу; спеціалісти для нових і перспективних галузей; представники рідкісних професій; спеціалісти зі світовим іменем; крупні бізнесмени;

б) злочинці, наркомани, пенсіонери, інваліди, студенти, вихідці з країн третього світу;

в) працівники, які готові дешево виконувати важку роботу; спеціалісти для нових і перспективних галузей; представники рідкісних професій; спеціалісти зі світовим іменем; студенти та молоді сім'ї, особи передпенсійного віку;

г) правильна відповідь відсутня.

18. Стимулювання рееміграції полягає:

а) у прийнятті програми стимулювання рееміграції та програми професійної підготовки й адаптації реемігрантів, амністія політичних та економічних правопорушень реемігрантів;

б) прийнятті програми стимулювання рееміграції та програми професійної підготовки й адаптації реемігрантів, надання економічної допомоги країнам — експортерам робочої сили, введення жорсткого візового режиму;

в) прийняття програм професійної підготовки та адаптації реемігрантів, амністія правопорушень, введення кількісних квот на імміграцію з країн третього світу;

г) правильна відповідь відсутня.

19. До законодавчих методів регулювання міграції належать:

а) обмеження віку, статі, стану здоров'я, кількісне квотування, економічне регулювання, часові обмеження, географічні пріоритети, релігійні та соціальні пріоритети;

б) встановлення вимог до професійної кваліфікації, віку, стану здоров'я, кількісне квотування, економічне регулювання, часові обмеження, географічні пріоритети;

в) встановлення вимог до професійної кваліфікації, віку, статі, стану здоров'я, кількісне квотування, економічне регулювання, часові обмеження, географічні пріоритети, соціальні пріоритети, обмеження політичного характеру;

г) правильна відповідь відсутня.

20. Які з наведених країн є країнами-експортерами робочої сили:

а) Канада;

б) США;

в) Вірменія;

г) Австралія.

21. Які з наведених країн є країнами-імпортерами робочої сили:

- а) Франція;
- б) Туркменистан;
- в) Україна;
- г) Судан.

22. Особи, які не повністю зайняті внаслідок примусового скорочення робочого часу:

- а) економічно неактивне населення;
- б) рантьє;
- в) частково зайняті;
- г) правильна відповідь відсутня.

23. Уряду Сомалі вигідно стимулювати еміграцію, тому що:

- а) емігранти повернуться збагачені знаннями і капіталом;
- б) емігранти будуть переказувати трансферти на батьківщину і забезпечувати життя родичів;
- в) емігранти скорочують безробіття в країні;
- г) всі відповіді правильні.

24. Уряду ФРН вигідно стимулювати імміграцію, тому що:

- а) іммігранти скорочують безробіття;
- б) іммігранти приносять технологічні знання, яких не вистачає;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) обидві відповіді неправильні.

25. Розрізняють такі види міграції робочої сили:

- а) внутрішня, зовнішня;
- б) міжнародна, зовнішня;
- в) внутрішньокраїнна, національна;
- г) правильна відповідь відсутня.

26. До основних форм міграції робочої сили відносять:

- а) імміграція, еміграція;
- б) імміграція, рееміграція;
- в) імміграція, еміграція, рееміграція;
- г) рееміграція, «відплив інтелекту».

27. Активну роль у регулювання міжнародного ринку праці відіграє:

- а) Міжнародна організація праці;
- б) ООН;
- в) МВФ;
- г) СОТ.

28. Виділити основні види висококваліфікованих професій, представники яких користуються найбільшим попитом на світовому ринку праці:

- а) висококваліфіковані наукові працівники та вчені діячі, інженерно-технічні працівники;
- б) кваліфіковані працівники АПК;
- в) фахівці в галузі космічних технологій;
- г) лікарі, вчителі.

29. Вказати державу - найбільшу постачальницю робочої сили на західноєвропейський ринок праці:

- а) Туреччина;
- б) Росія;
- в) Україна;
- г) Білорусія.

30. Основні центри тяжіння і використання робочої сили в Латинській Америці і Африці:

- а) Венесуела і Ангола;
- б) Уругвай і Нігерія;
- в) Бразилія і ПАР;

г) Парагвай і Болівія.

ТЕМА 7 МІЖНАРОДНА ПЕРЕДАЧА ТЕХНОЛОГІЙ

План

1. Міжнародний ринок технологій.
2. Форми міжнародної передачі технологій.
3. Міжнародне технічне сприяння та регулювання міжнародної передачі технологій.
4. Україна в системі міжнародної передачі технологій.

Ключові поняття

Міжнародний лізинг, лізингова компанія, орендодавач, транзитний лізинг, фінансовий лізинг, оперативний лізинг, зворотний лізинг, лізингова операція, міжнародний факторинг, фактор, фактор-фірма, факторингова компанія, валютний ризик, комісійні, міжнародний форфейтинг, форфейтер, форфейтингова компанія, аваль, гарант.

Навчальні завдання

1. Які форми міжнародної економічної діяльності підприємств, на Вашу думку, супроводжуються міжнародним переміщенням технологій? Приведіть конкретні приклади.
2. На основі набутих знань проаналізуйте, науково-технічні розробки яких галузей науки може експортувати й експортує Україна?
3. Які правові інструменти захисту прав інтелектуальної власності передбачено в українському законодавстві?
4. Розкажіть про особливості патентування в різних країнах.
5. Які переваги франчайзингу? Яка його роль у міжнародній економіці?

Питання на самостійне опрацювання

1. Особливості використання торгового знаку або торгової марки.
2. Роль міжнародного франчайзингу в розвитку світового господарства.
3. Визначення суті міжнародного консалтингу.
4. Основні споживачі консалтингових послуг на світовій арені.

Теми рефератів

1. Позиція України на міжнародному ринку технологій.
2. Технологія як фактор економічного зростання.
3. Основні тенденції сучасного розвитку міжнародного ринку технологій.
4. Вплив технологічних інновацій на процес трансформації світової економіки.

Література

1. Румянцев А., Климко Г., Рокоча В. Міжнародна економіка: Підручник/ К: Знання, 2006. - 479 с. (ст.162-204).
2. Герасимчук В.Г. Міжнародна економіка: навч. посіб. – К.: Знання, 2009. – 302 с. (ст.133-173).
3. Козак Ю., Лук'яненко Д., Макогон Ю. та ін. Міжнародна економіка – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 560 с. (ст.181-204).
4. Бабенко В. Міжнародна економіка. – К.: Основа, 2010. – 184 с. (ст.97-106).
5. <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. <http://www.imf.org>

Тести

1. Якщо міжнародної торгівлі немає, то будь-який тип НТП приводить:
  - а) до зростання обсягу виробництва трудомістких товарів;
  - б) зростання обсягу виробництва;
  - в) зростання обсягу виробництва капіталомістких товарів;

г) правильна відповідь відсутня.

2. Якщо міжнародна торгівля зростає такими самими темпами, як виробництво, то вплив технічного прогресу на зростання виробництва:

а) нейтральний;

б) позитивний;

в) негативний;

г) правильна відповідь відсутня.

3. Якщо міжнародна торгівля зростає швидше, ніж виробництво, то вплив технічного прогресу на зростання виробництва:

а) нейтральний;

б) позитивний;

в) негативний;

г) правильна відповідь відсутня.

4. Якщо міжнародна торгівля зростає повільніше ніж виробництво, то вплив технічного прогресу на зростання виробництва:

а) нейтральний;

б) позитивний;

в) негативний;

г) правильна відповідь відсутня.

5. Міжнародний рух технології може вважатися:

а) міжнародною торгівлею специфічним товаром;

б) міжнародним рухом фактора виробництва;

в) одночасно і тим, і іншим;

г) правильна відповідь відсутня.

6. Міжнародна передача технології — це:

а) міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній основі;

б) міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безоплатній основі;

в) переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безоплатній основі між резидентами та нерезидентами;

г) правильна відповідь відсутня.

7. Технологія порівняно з іншими факторами виробництва:

а) має більшу міжнародну мобільність;

б) має меншу міжнародну мобільність;

в) є стабільним фактором виробництва;

г) правильна відповідь відсутня.

8. За впливом на зміну співвідношення цін на працю і капітал НТП можна поділити:

а) на ресурсозберігаючий, факторозберігаючий, нейтральний;

б) нейтральний, трудомісткий, капіталомісткий;

в) нейтральний, працезберігаючий, капіталозберігаючий;

г) правильна відповідь відсутня.

9. Якщо міжнародна торгівля зростає такими ж темпами, як споживання, то зростання споживання в результаті технічного прогресу впливає на міжнародну торгівлю:

а) нейтрально;

б) позитивно;

в) негативно;

г) правильна відповідь відсутня.

10. Якщо міжнародна торгівля зростає швидше, ніж споживання, то зростання споживання в результаті технічного прогресу впливає на міжнародну торгівлю:

а) нейтрально;

б) позитивно;

в) негативно;

г) правильна відповідь відсутня.

11. Правовими формами захисту технологій є:

- а) патенти, ліцензії, товарні знаки, інжиніринг;
- б) патенти та ліцензії різних видів, "ноу-хау";
- в) патенти, ліцензії, копірайт, товарні марки;
- г) правильна відповідь відсутня.

12. Формами передачі технологи є:

- а) патентні та ліцензійні домовленості, "ноу-хау", інжиніринг, франчайзинг, рейтинг, міждержавні домовленості про науково-технічне співробітництво;
- б) патентні та ліцензійні домовленості, інжиніринг, франчайзинг, рейтинг, міждержавні домовленості про науково-технічне та промислове співробітництво;
- в) патентні домовленості, ліцензійні домовленості, "ноу-хау", інжиніринг, франчайзинг, міждержавні домовленості про науково-технічне співробітництво;
- г) правильна відповідь відсутня.

13. Надання інформації і досвіду, переважно незапатентованих винаходів, називається:

- а) "ноу-хау";
- б) інжиніринг;
- в) ліцензування;
- г) правильна відповідь відсутня.

14. Надання технічних знань, необхідних для монтажу та експлуатації устаткування, підготовка техніко-економічних обґрунтувань проектів називається:

- а) "ноу-хау";
- б) інжиніринг;
- в) франчайзинг;
- г) правильна відповідь відсутня.

15. Патентна ліцензія передбачає:

- а) домовленість про використання ліцензії на незапатентований винахід;
- б) передача права використання патенту з відповідним "ноу-хау";
- в) передача права використання патенту без відповідного "ноу-хау";
- г) правильна відповідь відсутня.

16. Безпатентна ліцензія передбачає:

- а) право використовувати "ноу-хау" без патентів на винахід;
- б) домовленість про використання ліцензії на незапатентований винахід;
- в) передача права використання патенту без відповідного "ноу-хау";
- г) правильна відповідь відсутня.

17. Патент — це:

- а) свідоцтво, що дає монопольне право використання винаходу і діє протягом 15—20 років на території певної країни;
- б) дозвіл власника технології зацікавленій стороні на використання запатентованої або незапатентованої технології за певну плату протягом певного часу;
- в) свідоцтво, що дає монопольне право використання винаходу і діє протягом 15—20 років на території зазначених у ньому країн;
- г) правильна відповідь відсутня.

18. Ліцензія — це:

- а) свідоцтво, що дає монопольне право використання винаходу і діє протягом 15—20 років на території певної країни;
- б) дозвіл власника технології зацікавленій стороні на використання запатентованої або незапатентованої технології за певну плату протягом певного часу;
- в) право автора винаходу на відтворення своєї технології та продаж його третім особам;
- г) правильна відповідь відсутня.

19. Копірайт — це:

- а) право автора винаходу на відтворення своєї технології та продаж її третім особам;
- б) символ, що використовується для індивідуалізації виробника товару;
- в) право автора на показ і відтворення своєї роботи;
- г) правильна відповідь відсутня.

20. Власник технології, який продає її іншій особі, називається:

- а) ліцензіар;
- б) ліцензіат;
- в) ліцензент;
- г) правильна відповідь відсутня.

21. *Зацікавлена сторона, що купує технологію за ліцензією, називається:*

- а) ліцензіар;
- б) ліцензіат;
- в) ліцензент;
- г) правильна відповідь відсутня.

22. *Проста ліцензія передбачає:*

- а) ліцензіат може дати ліцензії й іншим ліцензіарам на певній території;
- б) ліцензіар може дати ліцензії й іншим ліцензіатам на певній території;
- в) ліцензіар вільно продає ліцензії, не зберігаючи за собою права самостійно використовувати технологію, що є предметом ліцензії;
- г) правильна відповідь відсутня.

23. *Виключна ліцензія передбачає:*

- а) ліцензіар вільно продає ліцензії, не зберігаючи за собою права самостійно використовувати технологію, що є предметом ліцензії;
- б) ліцензію використовує тільки ліцензіат у встановлених часових рамках;
- в) монопольне право ліцензіата на певній території;
- г) правильна відповідь відсутня.

24. *Повна ліцензія:*

- а) ліцензію використовує тільки ліцензіат у встановлених часових рамках;
- б) ліцензіар вільно продає ліцензії, не зберігаючи за собою право самостійно використовувати технологію, що є предметом ліцензії;
- в) ліцензію використовує тільки ліцензіат у встановлених часових і територіальних рамках;
- г) правильна відповідь відсутня.

25. *Ліцензійні платежі — це:*

- а) періодичні відрахування від прибутку, суми продажу тощо, які виплачуються ліцензіатом;
- б) винагорода ліцензіара, що виплачується ліцензіатом за використання предмета домовленості;
- в) оплата ліцензіару, встановлена на основі експертних оцінок;
- г) правильна відповідь відсутня.

26. *Роялті — це:*

- а) періодичні відрахування від прибутку, суми продажу тощо, які виплачуються ліцензіатом;
- б) винагорода ліцензіара, що виплачується ліцензіатом за використання предмета домовленості;
- в) оплата ліцензіару, встановлена на основі експертних оцінок;
- г) правильна відповідь відсутня.

27. *Паушальний платіж — це:*

- а) винагорода ліцензіара, що виплачується ліцензіатом за використання предмета домовленості;
- б) періодичні відрахування від прибутку, суми продажу тощо, які виплачуються ліцензіатом;
- в) одноразовий платіж ліцензіару, визначений на основі експертних оцінок;
- г) правильна відповідь відсутня.

28. *Види ліцензійних платежів:*

- а) роялті, участь у прибутках, періодичні платежі, паушальний платіж;
- б) роялті, паушальний платіж, участь у прибутках, участь у власності;
- в) одноразові платежі, відтерміновані платежі, рознесені в часі платежі;
- г) правильна відповідь відсутня.

29. *Причини обмеження міжнародної передачі технологій:*

а) відсутність економічних стимулів, політичні та соціальні фактори, слабе юридичне забезпечення, небезпека використання прогресивних технологій у воєнних цілях;

б) бажання утримати технологічне лідерство та міркування національної безпеки, політичні та соціальні фактори;

в) бажання утримати технологічне лідерство, міркування національної безпеки, міжнародні домовленості;

г) правильна відповідь відсутня.

30. *Форми державного регулювання міжнародної передачі технологій:*

а) реєстрація патентів і торгових марок, маніпуляція цінами технологій;

б) експортний та митний контроль, реєстрація патентів і торгових марок, встановлення завищеної вартості технології;

в) нетарифне регулювання, патентування та ліцензування, штучне збільшення собівартості продукції;

г) правильна відповідь відсутня.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. *Сукупність ресурсів країни, що можуть використовуватися для розвитку її зовнішньоекономічних зв'язків:*

а) національне господарство;

б) міжнародне господарство;

в) експортний потенціал;

г) правильна відповідь відсутня.

2. *В якому році була утворена СОТ:*

а) 1987;

б) 1992;

в) 1995;

г) 1998.

3. *До об'єктів МЕВ відносяться:*

а) фінансові операції;

б) науково-технічні зв'язки;

в) міжнародна спеціалізація виробництва;

г) правильні відповіді а, б, в.

4. *Розподіл праці між суб'єктами світового господарства в рамках однієї господарської одиниці – це:*

а) загальний розподіл праці;

б) одиничний розподіл праці;

в) приватний розподіл праці;

г) частковий розподіл праці.

5. *Спеціалізація кожної країни на випуску окремих товарів з метою задоволення як власних, так і потреб інших країн – це:*

а) міжнародна кооперація;

б) міжнародна спеціалізація;

в) міжнародна інтернаціоналізація;

г) правильні відповіді а, в.

6. *Право на здійснення внутрішньої та зовнішньої політики окремими державами:*

а) недопущення дискримінації;

б) рівноправ'я;

в) суверенітет;

г) всі відповіді правильні.

7. *Торгові установи, де здійснюється продаж товарів великими партіями – це:*

а) міжнародні товарні біржі;

б) міжнародні аукціони;

- в) міжнародні торги;
- г) міжнародні тендери.

8. *Протекціонізм як один з принципів регулювання міжнародної торгівлі означає:*

- а) здійснення політики, спрямованої на відкриття внутрішнього ринку для іноземних конкурентів шляхом зниження кількості обмежень в торгівлі;
- б) здійснення політики, спрямованої на захист внутрішнього ринку від іноземних конкурентів шляхом зниження кількості обмежень в торгівлі;
- в) правильна відповідь відсутня;
- г) всі відповіді правильні.

9. *До тарифних заходів регулювання міжнародної торгівлі відносять:*

- а) демпінг;
- б) квота;
- в) мито;
- г) імпорتنі податки.

10. *За рівнем цивілізаційного розвитку країни поділяються наступним чином:*

- а) капіталістичні, соціалістичні;
- б) країни наукової епохи, країни технологічної епохи, країни виробничої епохи;
- в) економічно розвинуті, нові індустріальні країни, країни, що розвиваються;
- г) правильна відповідь відсутня.

11. *Капіталовкладення в підприємство за кордоном з метою отримання підприємницького доходу і контролю за ними з боку інвестора:*

- а) портфельні інвестиції;
- б) прямі інвестиції;
- в) державні інвестиції;
- г) правила відповідь б, в.

12. *Кредит, який надається без гарантій застави і комерційних документів:*

- а) забезпечений;
- б) бланковий;
- в) пов'язаний;
- г) правильна відповідь відсутня.

13. *Міграція робочої сили – це:*

- а) в'їзд працездатного населення до країни;
- б) виїзд працездатного населення за кордон;
- в) переселення працездатного населення з одних країн в інші строком більше, ніж на рік, викликане причинами різного характеру;
- г) правильна відповідь б, в.

14. *Імміграція – це:*

- а) в'їзд працездатного населення до країни;
- б) виїзд працездатного населення за кордон.
- в) переселення працездатного населення з одних країн в інші строком більше, ніж на рік, викликане причинами різного характеру;
- г) правильна відповідь б, в.

15. *До економічних причин міжнародної міграції відносять:*

- а) різниця в оплаті праці та пенсійному забезпеченні, особисті та екологічні;
- б) релігійні, політичні, стихійні, військові, геополітичні, особисті та екологічні;
- в) різниця в оплаті праці, обкладанні податками, пенсійному забезпеченні;
- г) всі відповіді правильні.

16. *Яка з країн має найменшу кількість іммігрантів:*

- а) Канада;
- б) Франція;
- в) Італія;
- г) Японія.

17. *Який вид лізингу передбачає, що всі витрати по обслуговуванню майна приймає на себе лізингодавець:*

- а) чистий;
- б) повний;
- в) генеральний;
- г) терміновий.

18. Теорію конкурентних переваг розробив:

- а) М. Портер;
- б) Т. Рибчинський;
- в) Р. Вернон;
- г) Е. Хекшер.

19. До опублікованих цін не належать:

- а) довідкові;
- б) ціни аукціонів;
- в) ціни пропозицій великих фірм;
- г) розраховані.

20. Товарні біржі – це:

- а) епізодичні роздрібні ринки однорідних товарів;
- б) постійні роздрібні ринки однорідних товарів;
- в) постійні діючі оптові ринки однорідних товарів;
- г) постійно оптові ринки різних товарів.

21. Угоди на біржах укладають:

- а) дилери;
- б) дистриб'ютори;
- в) брокери;
- г) ліцитатори.

22. До оренди не належать:

- а) рейтинг;
- б) франчайзинг;
- в) хайринг;
- г) лізинг.

23. Зіркова система класифікації готелів базується на такій національній класифікації:

- а) французькій;
- б) італійській;
- в) німецькій;
- г) японській.

24. У діяльності Світової організації торгівлі застосовуються система голосування:

- а) зваженого;
- б) «одна країна – один голос»;
- в) комбінована;
- г) жодна із зазначених.

25. Найвищим органом Світової організації торгівлі є:

- а) Міністерська конференція;
- б) Генеральна рада;
- в) Рада з торгівлі товарами;
- г) Рада з торгівлі послугами.

26. Пріоритетні напрямки вивозу капіталу в сучасних умовах:

- а) з розвинутих країн у країни, що розвиваються;
- б) з розвинутих країн у розвинуті країни;
- в) з країн, що розвиваються у країни, що розвиваються;
- г) з країн, що розвиваються у розвинуті країни.

27. Для недопущення одностороннього розвитку економіки країн, що розвиваються, більш вигідним є ввезення:

- а) підприємницького капіталу;
- б) позичкового капіталу;
- в) обидві відповіді вірні;

г) правильна відповідь відсутня.

28. *Найбільшим світовим експортером та імпортером капіталу:*

- а) Росія;
- б) США;
- в) Японія;
- г) Німеччина.

29. *Сприятливий інвестиційний клімат обумовлений:*

- а) географічним розташуванням країни;
- б) кліматичними умовами країни;
- в) політичною стабільністю;
- г) правильна відповідь а, б.

30. *На інвестиційний клімат країни не впливає:*

- а) стабільність грошової одиниці;
- б) законодавство країни;
- в) кліматичні умови країни;
- г) позитивна громадська думка щодо іноземних інвестицій.

31. *Зовнішньоторговельний оборот країни, це:*

- а) різниця між експортом та імпортом;
- б) сума експорту та імпорту;
- в) лише експорт;
- г) лише імпорт.

32. *Політика фритредерства - це політика:*

- а) невтручання держави у зовнішню торгівлю;
- б) державна підтримка національного виробника;
- в) підтримка іноземного інвестора;
- г) правильна відповідь відсутня.

33. *Частка послуг у міжнародній торгівлі:*

- а) падає;
- б) зростає;
- в) залишається незмінною;
- г) корелюється з темпами зростання ВВП.

34. *До факторів виробництва належать:*

- а) праця, технологія, земля, капітал;
- б) праця, технологія, земля, капітал, інформація;
- в) земля, праця, капітал;
- г) правильна відповідь відсутня.

35. *Міжнародна економіка розглядає такі види ринку:*

- а) світовий, зовнішній, міжнародний, національний, внутрішній;
- б) міжнародний, світовий, національний, внутрішній;
- в) внутрішній, національний, міжнародний, конкурентний;
- г) всі відповіді вірні.

36. *Резиденти – це:*

- а) усі інституційні одиниці, які функціонують на території певної країни, незалежно від належності капіталу;
- б) усі інституційні одиниці, які постійно знаходяться на території певної країни, незалежно від їх громадянства або належності капіталу;
- в) усі інституційні одиниці, які тимчасово знаходяться на території певної країни, незалежно від їх громадянства або належності капіталу;
- г) правильна відповідь відсутня.

37. *Індустріальні країни виробляють:*

- а) понад 70 % світового ВВП;
- б) понад 40 % світового ВВП;
- в) понад 50 % світового ВВП;
- г) понад 60 % світового ВВП;

38. Країнами з низьким рівнем доходів вважаються ті, які мають:

- а) менше 725 дол. США ВВП на душу населення;
- б) менше 525 дол. США ВВП на душу населення;
- в) менше 625 дол. США ВВП на душу населення;
- г) менше 425 дол. США ВВП на душу населення;

39. До тарифних методів торгової політики належать:

- а) мита, субсидії, квоти;
- б) мита, квотування, ліцензування;
- в) мита та тарифні квоти;
- г) всі відповіді вірні.

40. Форми міжнародного руху капіталу:

- а) короткострокові, довгострокові;
- б) прямі закордонні, портфельні закордонні;
- в) офіційний, капітал міжнародних організацій, приватний капітал;
- г) всі відповіді вірні.

41. Копірайт- це:

- а) право автора винаходу на відтворення своєї технології та продаж її третім особам;
- б) символ, що використовується для індивідуалізації виробника товару;
- в) право автора на показ і відтворення своєї роботи;
- г) всі відповіді вірні.

42. Зацікавлена сторона, що купує технологію за ліцензією, називається:

- а) ліцензіар;
- б) ліцензіат;
- в) ліцензент;
- г) правильна відповідь відсутня.

43. Роялті – це:

- а) періодичні відрахування від прибутку, суми продажу тощо, які виплачуються ліцензіатом;
- б) винагорода ліцензіара, що виплачується ліцензіатом за використання предмета домовленості;
- в) оплата ліцензіару, встановлена на основі експертних оцінок;
- г) правильна відповідь відсутня.

44. Правовими формами захисту технологій є:

- а) патенти, ліцензії, товарні знаки, інжиніринг;
- б) патенти та ліцензії різних видів, «ноу-хау»;
- в) патенти, ліцензії, копірайт, товарні марки;
- г) ліцензії, товарні знаки, інжиніринг.

45. Взаємний залік вимог та зобов'язань у зовнішній торгівлі:

- а) клірингові угоди;
- б) платіжні угоди;
- в) акредитив;
- г) вексель.

46. Ринок, який задовольняє потреби вітчизняних споживачів:

- а) національний;
- б) світовий;
- в) регіональний;
- г) міжнародний.

47. Яка міжнародна організація регулює міграційні процеси:

- а) СОТ;
- б) МОП;
- в) МВФ;
- г) ЮНЕСКО.

48. Адвалерне мито обчислюється:

- а) у відсотках до вартості товару;

б) у встановленому грошовому виразі на одиницю товару;

в) поєднує обидва вище сказані методи;

г) правильна відповідь відсутня.

49. Домінуючу частку сучасних міграційних потоків становлять:

а) робітники;

б) підприємці;

в) службовці;

г) менеджери вищої ланки.

50. Частка послуг у міжнародній торгівлі у світовому ВВП:

а) падає;

б) зростає;

в) залишається незмінною;

г) корелюється з темпами зростання ВВП.

51. Грошові та матеріальні засоби, які використовуються у суспільному виробництві з метою отримання прибутку:

а) капітал;

б) кредит;

в) дохід;

г) земля.

52. Ціна, за якою товар реалізується зарубіжному контрагенту:

а) експортна;

б) імпортна;

в) клірингова;

г) комерційна.

53. Консалтингові послуги передбачають:

а) розробку нових виробничих концепцій;

б) консультації з експлуатації устаткування, гарантійне обслуговування;

в) надання телекомунікаційних послуг;

г) передача товарної марки, технології.

54. Державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземних конкурентів:

а) вільна торгівля;

б) демпінг;

в) протекціонізм;

г) фіскальна політика.

55. Регулювання міжнародної торгівлі шляхом надання державними органами дозволу на експорт або імпорт товару в певній кількості на певний період:

а) квотування;

б) ліцензування;

в) кількісні обмеження;

г) технічні бар'єри.

56. Кредитування купівлі машин, обладнання, споруд виробничого призначення, на основі укладання орендної угоди, за якою орендар сплачує орендну плату частинами та орендодавець зберігає право власності на товари до кінця терміну угоди:

а) факторинг;

б) компенсаційні угоди;

в) лізинг;

г) форфейтинг.

57. Кредити, які надаються декількома банками одному позичальникам:

а) міжнародний кредит;

б) синдикований кредит;

в) комерційний кредит;

г) трансферний кредит.

58. В міжнародній торгівлі існують наступні види торгів:

а) гласні і негласні;

б) публічні і приватні;

в) відкриті і закриті;

г) всі відповіді вірні.

59. Паушальний платіж – це:

а) винагорода ліцензіара, що виплачується ліцензіатом за використання предмета домовленості;

б) періодичні відрахування від прибутку, суми продажу тощо, які виплачуються ліцензіатом;

в) одноразовий платіж ліцензіару, визначений на основі експертних оцінок;

г) правильна відповідь відсутня.

60. Види ліцензійних платежів:

а) роялті, участь у прибутках, періодичні платежі, паушальні платежі;

б) роялті, паушальний платіж, участь у прибутках, участь у власності;

в) одноразові платежі, відтерміновані платежі, рознесені в часі платежі;

г) всі відповіді правильні.

61. Торгове сальдо – це:

а) сума обсягів експорту та імпорту;

б) різниця обсягів експорту та імпорту;

в) частка обсягів експорту та імпорту;

г) сукупність експортних та імпортних операцій.

62. Нерезиденти – це:

а) усі інституційні одиниці, які знаходяться на території держави більше 30 днів;

б) усі інституційні одиниці, які постійно знаходяться на території держави, навіть якщо вони є філіями інституційних одиниць певної країни;

в) усі інституційні одиниці, які постійно знаходяться на території іноземної держави, навіть якщо вони є філіями інституційних одиниць певної країни;

г) правильна відповідь відсутня.

63. Виключити із переліку проблему, яка не є глобальною:

а) проблеми ліквідації відсталості країн;

б) екологічна проблема;

в) голод;

г) інфляція.

64. Із переліку країн виключити ту, яка не входить в ОЕСР:

а) Польща;

б) Греція;

в) Ізраїль;

г) Китай.

65. Із переліку країн виключити ту, яка не є найменш розвинутою:

а) Чад;

б) Нігерія;

в) ПАР;

г) Заір.

66. 70 % торгового обороту західноєвропейських країн припадає:

а) взаємний товарообмін;

б) обмін з країнами, що розвиваються;

в) обмін з США та Японією;

г) обмін з країнами Східної Європи.

67. Із переліку країн виключити ту, яка не є НІК:

а) Сінгапур;

б) Малайзія;

в) Бразилія;

г) Лаос.

68. Яка з країн є найбільшим експортером наукомісткої продукції:

а) Японія;

- б) США;
- в) Канада;
- г) Німеччина.

69. Економічний розвиток НІК забезпечувало:

- а) поєднання внутрішніх та зовнішніх факторів;
- б) обмеження зовнішніх інвестицій;
- в) опора на внутрішні ресурси;
- г) залучення іноземних інвестицій.

70. Яка з країн має найменшу кількість іммігрантів:

- а) США;
- б) Франція;
- в) Японія;
- г) Канада.

71. Яка країна займає перше місце в світі з розвитку туризму:

- а) Італія;
- б) Франція;
- в) Великобританія;
- г) США.

72. Зазначте автора праці «Дослідження про природу та причини багатства народів»:

- а) Д. Рікардо;
- б) А. Сміт;
- в) Ф. Кене;
- г) Ш. Фур'є.

73. Е. Хекшер і Б. Олін були економістами:

- а) німецькими;
- б) французькими;
- в) шведськими;
- г) італійськими.

74. «Парадокс Леонтьєва» було опубліковано:

- а) 1924р.;
- б) 1934р.;
- в) 1944р.;
- г) 1954р.

75. Організація економічного співробітництва і розвитку охоплює такі країни:

- а) промислово розвинені;
- б) економічно відсталі;
- в) аграрні;
- г) країни, що розвиваються.

МОДУЛЬ II

МІЖНАРОДНА МАКРОЕКОНОМІКА: ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА СІВТОВОГО ГОСПОДАРСТВА В ЦІЛОМУ

ТЕМА 8

МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНІ ВІДНОСИНИ

План

1. Характеристика елементів світової валютної системи.
2. Конвертованість і взаємний обіг валют.
3. Валютний курс.
4. Міжнародна валютна ліквідність.
5. Еволюція валютного курсу.
6. Суть і структура світового валютного ринку.
7. Європейська валютна система.

Ключові поняття

Гроші, валюта, конвертованість валюти, валютна зона, валютний резерв, валютна система, валютна конференція, золото-девизний стандарт, золото-доларовий стандарт золоті зливки, золоті монети, тезаврація, валютний арбітраж.

Навчальні завдання

1. Чому провалилася ідея введення єдиного міжнародного платіжного засобу – СПЗ? Чи можуть в майбутньому, на Вашу думку, всі країни світу перейти на єдину світову валюту?
2. За яких умов гривню можна буде назвати резервною валютою? Чи може Національний банк України використовувати гривню як резервну валюту?
3. Опишіть на конкретному прикладі, як Національний банк формує свої валютні резерви, в чому і де він їх тримає?
4. Які суб'єкти міжнародних економічних відносин виступають на національному валютному ринку з боку пропозиції іноземної валюти, а які – з боку попиту?
5. Продемонструйте на конкретному прикладі, чому експортери зацікавлені у девальвації національної валюти, а імпортери – у ревальвації.
6. Визначте негативні та позитивні аспекти доволі високого рівня доларизації національної економіки України.
7. На основі даних Національного банку України визначте динаміку формування золотовалютних резервів нашої держави, починаючи з 1998 року.
8. Чи здатна Ямайська валютна система протистояти сучасним валютно-фінансовим кризам і за рахунок чого?

Питання на самостійне опрацювання

1. Особливості валютних відносин між країнами, що розвивається.
2. Регіональні валютні системи.
3. Валютний режим.

Теми рефератів

1. Грошові реформи в постсоціалістичних країнах.
2. Єдина валюта для Європи.
3. Особливості функціонування Європейської валютної системи.
4. Створення та функціонування міжнародних валютно-фінансових інститутів.
5. Створення та функціонування регіональних валютно-фінансових інститутів.

Література

1. Румянцев А., Климко Г., Рокоча В. Міжнародна економіка: Підручник/ К: Знання, 2006. - 479 с. (ст.162-204).
2. Герасимчук В.Г. Міжнародна економіка: навч.посіб. – К.: Знання,2009. – 302 с. (ст.133-173).
3. Козак Ю., Лук'яненко Д., Макогон Ю. та ін. Міжнародна економіка – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 560 с. (ст.181-204).
4. Бабенко В. Міжнародна економіка. – К.: Основа, 2010. – 184 с. (ст.106-138).
5. <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. <http://www.imf.org>

Тести

1.Класифікація валютних системи базується:

- а) на тому, який саме актив визнається резервним;
- б) золотому вмісті;
- в) виникненні паралельного обігу валют на ринку країни;
- г) усі відповіді правильні.

2. Валютне котирування буває:

- а) пряме, непряме, внутрішнє, зовнішнє;

б) зовнішнє, внутрішнє;

в) пряме, непряме;

г) поточне, форвардне.

3. До валютних елементів міжнародної валютно-фінансової системи належать:

а) валютний курс, національні та міжнародні механізми регулювання обмінного курсу, національні валюти, валютний паритет, міжнародні фінансові ринки;

б) національний паритет, національні валюти, валютний курс;

в) міжнародні фінансові ринки, механізм торгівлі кредитами, цінними паперами, міжнародні розрахунки;

г) національні валюти, валютний курс та паритет, умови взаємної конвертації та обігу національних валют, національні та міжнародні механізми регулювання міжнародного курсу.

4. *Форми паралельного обігу:*

а) доларизація, євроризация, валютне заміщення;

б) доларизація, валютне заміщення;

в) поляризація, євролізація;

г) доларизація, євролізація, валютне заміщення; валютне переміщення.

5. *Валюта, яка характеризується стабільним валютним курсом:*

а) тверда;

б) вільно конвертована;

в) фіксована;

г) резервна.

6. *Ямайська валютна конференція:*

а) розв'язала проблеми обміну валют на золото;

б) прийняла рішення про випуск євро;

в) затвердила долар як єдиний резервний засіб;

г) розв'язала проблеми вільного вибору режиму валютного курсу.

7. *Валюта резервна — це:*

а) валюта, в якій країни тримають свої ліквідні міжнародні резервні активи, що використовуються для покриття від'ємного сальдо платіжного балансу;

б) платіжний засіб інших країн, який законно або незаконно використовується на території певної країни;

в) валюта, яка має здатність вільно обмінюватись для резидентів нерезидентів на національну валюту і використовуватись в угодах з реальними і фінансовими активами;

г) законний платіжний засіб на території країни, що її випускає.

8. *Валюта національна — це:*

а) валюта, в якій країни тримають свої ліквідні міжнародні резервні активи, що використовуються для покриття від'ємного сальдо платіжного балансу;

б) платіжний засіб інших країн, який законно або незаконно використовується на території певної країни;

в) валюта, яка має здатність вільно обмінюватись для резидентів і нерезидентів на національну валюту і використовуватись в угодах з реальними і фінансовими активами;

г) законний платіжний засіб на території країни, що її випускає.

9. *Міжнародна валютно-фінансова система — це:*

а) система, яка функціонує самостійно або обслуговує міжнародний рух товарів та факторів виробництва;

б) сукупність валют різних країн та інструментів їх регулювання;

в) закріплена в міжнародних угодах форма організації валютно-фінансових відносин, які функціонують самостійно або обслуговують міжнародний рух товарів та факторів виробництва;

г) усі відповіді правильні.

10. *Використання іноземної валюти як засобу обігу, один і розрахунку і засобу збереження — це:*

а) доларизація;

б) валютне заміщення;

в) конвертованість;

г) усі відповіді правильні.

11. Перевага системи золотого стандарту полягає в тому, що:

- а) вона давала змогу автоматично вирівнювати платіжні баланси;
- б) ринкові валютні курси вільно коливалися;
- в) країни могли проводити незалежну кредитно-грошову політику;
- г) всі відповіді правильні.

12. Міжнародна ліквідність — це:

- а) сукупність усіх платіжних інструментів;
- б) склад валютного курсу та валютних паритетів;
- в) складний економічний механізм, який забезпечує купівлю та продаж окремих валют;
- г) готівкова частина грошової маси, яка циркулює з рук у руки.

13. Валюта — це:

- а) особливий товар, який виконує роль загального еквівалента обміні;
- б) готівкова частина грошової маси, що циркулює з рук у руки у вигляді банкнот і монет;
- в) один із різновидів цінних паперів;
- г) усі відповіді правильні.

14. Конвертованість з поточних операцій регулює:

- а) центральний банк;
- б) міністерство фінансів;
- в) міністерство економіки;
- г) усі відповіді правильні.

15. Канали, якими може ввозитись іноземна валюта, — це:

- а) уповноважені банки;
- б) туристи і люди, що приїхали у відрядження;
- в) шлях зняття готівкової валюти з валютних рахунків підприємствами, організаціями

тощо;

г) усі відповіді правильні.

16. За системи золотодевізного стандарту:

- а) тільки долар розмінювався на золото;
- б) як девізи виступали резервні валюти;
- в) національна валюта не була забезпечена золотом;
- г) усі відповіді неправильні.

17. Валютні ринки — це:

а) складний економічний механізм, який забезпечує купівлю та продаж окремих валют та формування валютного курсу;

б) сукупність усіх платіжних інструментів;

в) сукупність інструментів міждержавних органів за допомогою яких здійснюються взаємні платіжно-розрахункові операції в межах світового господарства;

г) усі відповіді правильні.

18. У межах золотих точок валютний курс визначається на основі:

- а) попиту;
- б) пропозиції;
- в) попиту і пропозиції;
- г) величиною ВВП.

19. Конвертованість валюти — це:

а) можливість переказу національної валюти за кордон;

б) показник, що характеризує здатність валюти вміщатись у конверт;

в) здатність резидентів і нерезидентів вільно обмінювати національну валюту на іноземну;

г) здатність резидентів і нерезидентів вільно обмінювати іноземну валюту на національну.

20. Євровалюта — це:

- а) євро;
- б) валюта, яка перебуває за межами країни її емісії;

в) ціна одиниці твердої валюти, виражена в одиницях національної валюти;

г) всі відповіді правильні.

21. *Spot курс — це:*

а) курс, за яким обмінюються валюти протягом 1 доби з моменту укладення угоди про курс;

б) курс, за яким обмінюються валюти протягом 10 діб з моменту укладення угоди про курс;

в) курс, за яким обмінюються валюти протягом 2 діб з моменту укладення угоди про курс;

г) усі відповіді правильні.

22. *Законодавче зниження курсу валюти або центрального паритету за режиму фіксованого валютного курсу — це:*

а) деномінація;

б) девальвація;

в) делькредере;

г) ревальвація.

23. *Плаваючий валютний курс — це:*

а) офіційно встановлене співвідношення між національними валютами, яке допускає невеликі коливання валютного курсу відповідно до встановлених правил;

б) курс, що вільно змінюється під дією попиту і пропозиції, на який держава може за певних умов впливати шляхом валютних інтервенцій;

в) курс, що вільно змінюється під дією попиту і пропозиції, на який держава не може впливати за певних обставин;

г) усі відповіді правильні.

24. *Механізм курсоутворення за плаваючого режиму валютного курсу поділяється:*

а) на чисте плавання і залежне плавання;

б) чисте і "брудне" плавання;

в) "веслування за вітром" і "веслування проти вітру";

г) самостійне і залежне плавання.

25. *Вираження курсів двох валют одна до одної через курс кожної з них щодо третьої валюти — це:*

а) крос-курс;

б) пряме котирування;

в) обернене котирування;

г) арбітраж.

26. *Валютний коридор — це:*

а) встановлена межа коливання валютного курсу, яку держава не зобов'язана підтримувати;

б) встановлена межа коливання валютного курсу, яку держава зобов'язана підтримувати;

в) підтримання фіксованого валютного курсу між обмеженою групою країн;

г) усі відповіді правильні.

27. *Грошова розрахункова одиниця, платіжні засоби, які колективно створені і використовуються країнами в рамках світового співтовариства або його окремих регіонів:*

а) міжнародна валюта;

б) національна валюта;

в) регіональна валюта;

г) резервна валюта.

28. *Режим валютних курсів, який вільно змінюється під впливом попиту та пропозиції і заснований на використанні ринкового механізму:*

а) фіксований;

б) плаваючий;

в) коливаючий;

г) стабільний.

29. *Використання поряд з грошами золота є характерною рисою:*

- а) золотомонетного стандарту;
- б) золотодевізного стандарту;
- в) паперово-валютного стандарту;
- г) євростандарту.

30. До позитивних характеристик золотомонетного стандарту відносять:

- а) повна конвертованість національних валют;
- б) стихійне регулювання валютних систем;
- в) залежність від рівня видобутку золота;
- г) залежність від інфляційних процесів.

ТЕМА 9 МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ РИНКИ

План

1. Характеристика світової фінансової системи.
2. Світові фінансові центри.
3. Міжнародний валютний ринок.
4. Міжнародний кредитний ринок.
5. Міжнародний ринок цінних паперів.

Ключові поняття

Світова фінансова система, світовий фінансовий ринок, світові фінансові центри, міжнародний валютний ринок, конверсійні операції, ринок євровалют, ринок єврокредитів, міжнародний ринок цінних паперів, міжнародний ринок титулів власності, міжнародний ринок облігацій, міжнародний ринок фінансових деривативів.

Навчальні завдання

1. Охарактеризуйте міжнародний ринок акцій.
2. Суть відсоткової ставки і які чинники впливають на зміну її величини.
3. Міжнародний ринок депозитарних розписок.
4. Зміст арбітражних операцій на валютному ринку.
5. Конверсійні операції та їх види.
6. Специфіка форвардного ринку.

Питання на самостійне опрацювання

1. Сутність та особливості міжнародного ринку деривативів.
2. Особливості єврооблігацій.
3. Міжнародний ринок цінних паперів, етапи та тенденції його розвитку.
4. Особливості ринку спот.

Теми рефератів

1. Фінансові інновації на міжнародних ринках облігацій.
2. Основні напрямки взаємодії України зі світовими фінансовими ринками.
3. Особливості сучасних світових фінансових центрів.
4. Ринок єврокредитів: основні проблеми сьогодення.
5. Ринок євровалют: актуальні проблеми функціонування й розвитку.

Тести

1. *Міжнародні фінанси це:*

- а) підсистема міжнародної економіки, яка відображає економічні відносини, пов'язані з міжнародним рухом грошових коштів;
- б) економічні відносини, не пов'язані з міжнародним рухом грошових коштів;
- в) об'єктивні соціально-економічні закони та закономірності;
- г) сукупність заходів і рекомендацій держави у галузі міжнародних фінансів.

2. *Функції міжнародних фінансів:*

- а) розподільча та стимулююча;
- б) стимулююча та контрольна;
- в) розподільча та контрольна;
- г) споживча та пізнавальна.

3. Міжнародна фінансова політика держави має базуватися на:

- а) наукових концепціях у цій галузі;
- б) аналізі попередньої практики та вимог поточного соціально-економічного розвитку окремої країни;
- в) наукових концепціях у цій галузі, аналізі попередньої практики та вимог поточного соціально-економічного розвитку як окремої країни, так і всього світу;
- г) економічні відносини, не пов'язані з міжнародним рухом грошових коштів.

4. Валютне законодавство представлено:

- а) системою юридичних норм, які регулюють порядок здійснення міжнародних розрахунків;
- б) системою правових норм, що регулюють порядок здійснення міжнародних розрахунків;
- в) сукупністю заходів і рекомендацій держави у галузі міжнародних фінансів;
- г) плануванням та укладанням міжнародних угод.

5. Формами реалізації міжнародної фінансової політики є:

- а) планування та укладання міжнародних угод;
- б) керівництво та контроль з боку компетентних державних органів;
- в) планування, укладання міжнародних угод, видання нормативних актів, оперативне керівництво та контроль з боку компетентних державних органів;
- г) об'єктивні соціально-економічні закони та закономірності.

6. Міжнародна фінансова політика за характером заходів і рекомендацій може бути поділена на:

- а) короткострокову і довгострокову;
- б) поточну і довгострокову;
- в) поточну і короткострокову;
- г) середньострокову і довгострокову.

7. Складовими поточної міжнародної фінансової політики є :

- а) валютна політика, яка включає дисконтну та девізну політику;
- б) податкова і кредитна політика;
- в) валютна політика, яка включає дисконтну та девізну політику, податкова і кредитна політика;
- г) всі відповіді правильні.

8. Девальвація це:

- а) знецінення курсу національної валюти відносно інших валют, МРГО та золота;
- б) підвищення курсу національної валюти відносно інших валют, МРГО та золота;
- в) продаж нестабільних валют і купівля більш стійких;
- г) купівля нестабільних валют і купівля більш стійких.

9. Ревальвація це:

- а) підвищення курсу національної валюти відносно інших валют, МРГО та золота;
- б) продаж нестабільних валют і купівля більш стійких;
- в) знецінення курсу національної валюти відносно інших валют, МРГО та золота;
- г) купівля нестабільних валют і купівля більш стійких.

10. Валютна ліквідність це:

- а) здатність суб'єкта ЗЕД вчасно та в повному обсязі сплачувати свої зобов'язання перед іншими суб'єктами ЗЕД;
- б) форма організації міжнародних грошових відносин, сукупність правил і механізмів, що забезпечують співвідношення між валютами;
- в) кількість одиниць кожної з валют, що формують валютний кошик в одній міжнародній розрахунковій грошовій одиниці;

г) офіційні запаси іноземної валюти у центральному банку та фінансових органах країни або у міжнародних фінансових організаціях.

11. Тезаврація це:

а) цінності, щодо яких валютним законодавством встановлюється особливий обмежений режим обігу на території країни;

б) офіційні запаси іноземної валюти у центральному банку та фінансових органах країни або у міжнародних фінансових організаціях;

в) накопичення золота приватними особами у вигляді скарбів або страхових фондів;

г) кількість одиниць кожної з валют, що формують валютний кошик в одній міжнародній розрахунковій грошовій одиниці.

12. Золотий запас це:

а) ціна на золото, що склалася внаслідок поділу ринку золота на офіційний та вільний ринки;

б) спеціальна міждержавна організація;

в) централізований резерв золота у розпорядженні фінансових органів країни або міжнародних фінансових організацій;

г) кількість одиниць кожної з валют, що формують валютний кошик в одній міжнародній розрахунковій грошовій одиниці.

13. Золотий пул це:

а) ціна на золото, що склалася внаслідок поділу ринку золота на офіційний та вільний ринки;

б) спеціальна міждержавна організація;

в) централізований резерв золота у розпорядженні фінансових органів країни або міжнародних фінансових організацій;

г) правильна відповідь відсутня.

14. Маржа - це:

а) співвідношення вимог і зобов'язань банку в іноземній валюті;

б) різниця між курсом продавця та курсом покупця;

в) співвідношення вимог і зобов'язань банку в національній валюті;

г) відношення курсу продавця та курсу покупця.

15. Первинний ринок це:

а) ринок індивідуалізованих, нестандартизованих боргових зобов'язань;

б) ринок, на якому відбувається початкове розміщення емітованих цінних паперів;

в) ринок зобов'язань тривалістю до одного року;

г) ринок зобов'язань тривалістю до трьох років.

16. Ринок банківських кредитів це:

а) ринок індивідуалізованих, нестандартизованих боргових зобов'язань;

б) ринок, на якому відбувається початкове розміщення емітованих цінних паперів;

в) ринок зобов'язань тривалістю до одного року;

г) ринок зобов'язань тривалістю до трьох років.

17. Ринок грошей (валютний ринок) це:

а) ринок індивідуалізованих, нестандартизованих боргових зобов'язань;

б) ринок, на якому відбувається початкове розміщення емітованих цінних паперів;

в) ринок зобов'язань тривалістю до одного року;

г) ринок зобов'язань тривалістю до трьох років.

18. Хеджування це:

а) позабіржова строкова угода, здійснювана банками та іншими учасниками фінансового ринку;

б) термін, використовуваний для позначення різноманітних методів страхування валютних ризиків;

в) ф'ючерсна операція з фінансовими інструментами;

г) страхування валютних ризиків.

19. Форвардна операція це:

а) позабіржова строкова угода, здійснювана банками та іншими учасниками фінансового ринку;

б) термін, використовуваний для позначення різноманітних методів страхування валютних ризиків;

в) ф'ючерсна операція з фінансовими інструментами;

г) страхування валютних ризиків.

20. Метою арбітражних операцій є:

а) страхування валютних ризиків;

б) отримання прибутку за рахунок різниці у валютних курсах;

в) підтримка валютного курсу національної грошової одиниці;

г) термін, використовуваний для позначення різноманітних методів страхування валютних ризиків.

21. Угода, за якою інвестор має право, а не обов'язок здійснити обмін валют:

а) форвардна угода;

б) ф'ючерсна угода;

в) опціонна угода;

г) ліцензійна угода.

22. Основний фактор, що впливає на величину форвардної маржі:

а) різниця між крос-курсами певних валют, розрахованих через СДР;

б) різниця між відсотковими ставками на кредитні інструменти у певній валюті;

в) різниця між форвардним курсом та курсом спот;

г) співвідношення між крос-курсами певних валют.

23. Різниця між форвардним курсом та курсом спот має назву:

а) форвардної маржі;

б) крос-курсу;

в) курсу аутрайт;

г) арбітраж.

24. Угода на купівлю або продаж стандартизованої суми іноземної валюти за узгодженою ціною, що укладається на біржовому ринку та за якою не вимагається реальної поставки активу:

а) форвард;

б) ф'ючерс;

в) опціон;

г) арбітраж.

25. Особа, яка після укладання опціонної угоди має право купити або продати у зазначений термін певну кількість валюти за обумовленим курсом:

а) продавець опціону;

б) власник опціону;

в) біржовий брокер;

г) посередник.

26. Операція, яка складається з двох протилежних конверсійних угод на однакові суми, але з різними датами валютування:

а) спот;

б) своп;

в) форвард;

г) арбітраж.

27. При сприятливому русі цін власник опціону може скористатися правом купити / продати валюту за умовою опціону, а при несприятливому — :

а) ні;

б) так;

в) інша відповідь;

г) правильна відповідь відсутня.

28. Угода, за якою інвестор має право, а не обов'язок здійснити обмін валют:

а) форвардна угода;

- б) ф'ючерсна угода;
- в) опціонна угода;
- г) ліцензійна угода.

29. Форварди використовуються здебільшого великими зовнішньо-торговельними фірмами для:

- а) хеджування валютних ризиків;
- б) хеджування економічних ризиків;
- в) хеджування політичних ризиків;
- г) хеджування природних ризиків.

30. Серед міжнародних організацій найбільшу питому вагу мають:

- а) організації політичного напрямку;
- б) організації економічного напрямку;
- в) організації благодійного напрямку;
- г) організації релігійного напрямку.

ТЕМА 10

МІЖНАРОДНІ РОЗРАХУНКИ ТА ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС

План

1. Способи і засоби міжнародних платежів.
2. Основні форми платежів.
3. Платіжний баланс.
4. Регулювання платіжного балансу.

Ключові поняття

Чек, вексель, банківський переказ, аккредитив, інкасо, відкритий рахунок, платіжний баланс, інтервенція, стерилізація, девальвація, ревальвація, міжнародні резерви.

Навчальні завдання

1. Уявіть, що Ви представляєте підприємство-імпортера. Поміркуйте, в яких випадках і чому Ви можете застосовувати той чи інший спосіб, засіб чи форму міжнародних платежів.

2. Припустімо, Ви складаєте платіжний баланс. За якими статтями і з яким знаком Ви облікуєте:

а) залучений на півроку вітчизняним підприємством іноземний кредит обсягом 100 000 \$;

б) сплачені і перераховані за кордон відсотки в обсязі 5 000 \$;

в) погашення вітчизняним підприємством самого тіла кредиту (100 000 \$)?

3. Беручи за основу платіжний баланс 2011 року, проаналізуйте кожен з його показників.

4. Яка з названих угод збільшить позитивне сальдо балансу поточних операцій України?

а) Україна уклала угоду на поставку російського газу з компанією «Газпром»;

б) Україна продає літак «Мрія» російському військовому відомству;

в) Україна надала гуманітарну допомогу Іраку;

г) український уряд продає довгострокові зобов'язання Європейському Союзу.

5. Чи зможуть всі країни світової спільноти мати надлишок чи дефіцит платіжного балансу. Можливо, дефіцит платіжного балансу одних країн має покривати надлишок платіжного балансу інших країн?

Питання на самостійне опрацювання

1. Система подвійного запису.
2. Основні джерела інформації для складання платіжного балансу.
3. Основні статті, за якими класифікують послуги.
4. Ринкове та неринкове регулювання платіжного балансу.

Теми рефератів

1. Концепція економічної рівноваги платіжного балансу.

2. Платіжний баланс України: характеристика сучасного стану.
3. Міжнародний стандарт платіжного балансу.

Література

1. *Одягайло Б.М.* Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 407 с. (ст. 257-290).
2. *Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б.* Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 406 с. (ст. 171-197).
3. *Бабенко В.* Міжнародна економіка. – К.: Основа, 2010. – 184 с. (ст. 138-157).
4. <http://www.imf.org>

Тести

1. *Яка угода передбачає, що платежі між країнами здійснюються у вільноконвертованій валюті, так і шляхом заліку взаємних зустрічних вимог:*
  - а) не клірингова;
  - б) платіжно-клірингова;
  - в) клірингова;
  - г) не платіжна.
2. *Яка угода передбачає, що зовнішньо-торговельні та всі види неторгових платежів здійснюються у вільноконвертованій валюті:*
  - а) не клірингова;
  - б) платіжно-клірингова;
  - в) клірингова;
  - г) не платіжна.
3. *Якої форми платіжних угод не існує:*
  - а) не клірингова;
  - б) платіжно-клірингова;
  - в) клірингова;
  - г) не платіжна.
4. *Яка угода передбачає взаємний залік умов та зобов'язань:*
  - а) не клірингова;
  - б) платіжно-клірингова;
  - в) клірингова;
  - г) не платіжна.
5. *Який з наведених варіантів не розрізняють, як вид валютної системи:*
  - а) національна;
  - б) світова;
  - в) місцева;
  - г) регіональна.
6. *Який з наведених варіантів не належить до суб'єктів валютного ринку:*
  - а) комерційні банки;
  - б) фірми;
  - в) компанії;
  - г) банківські рахунки.
7. *Складова сфери грошового обміну національної та міжнародної економіки, в якій здійснюється торгівля національною та наднаціональною грошовою одиницею, що обслуговує міжнародні платіжні операції:*
  - а) світова валютна система;
  - б) валютна політика;
  - в) вивіз капіталу;
  - г) валютний ринок.
8. *Вид акредитиву, коли покупець має право в будь-який час анулювати або змінити його умови:*
  - а) відкличний;

- б) переказний;
- в) відновлювальний;
- г) підтверджений.

9. *Переказний вексель, що виписується на банк, котрий його акцептує, тобто дає згоду на оплату даного векселя:*

- а) банківський акцепт;
- б) чек;
- в) платіжне доручення;
- г) платіжна вимога.

10. *Банк відповідає лише за відкриття акредитиву, це акредитив:*

- а) покритий;
- б) непокритий;
- в) непідтверджений;
- г) підтверджений.

11. *Письмове розпорядження покупця своєму банку про перерахування визначеної суми грошей з його рахунку на рахунок продавця:*

- а) платіжна вимога;
- б) платіжне доручення;
- в) банківський акцепт;
- г) чек.

12. *Доручення одного банку іншому виплатити переказоотримувачу визначену суму грошей:*

- а) банківський кредит;
- б) банківський переказ;
- в) банківський акцепт;
- г) банківський чек.

13. *Вид товарного акредитиву, коли авізуючий банк гарантує бенефіціару оплату відвантажених ним товарів:*

- а) відкличний;
- б) переказний;
- в) підтверджений;
- г) непокритий.

14. *До видів товарних акредитивів належать:*

- а) інкасо, акредитив;
- б) відкличний, безвідкличний;
- в) банківський акцепт, чек;
- г) банківський переказ, банківський акцепт.

15. *Суб'єктами міжнародних розрахунків виступають:*

- а) імпортери, експортери, страхові організації;
- б) експортери, імпортери, перевізники, страхові організації;
- в) імпортери, експортери, банки;
- г) міжнародні організації.

16. *Рахунки "лоро" - це:*

- а) кореспондентські рахунки іноземних банків в вітчизняних банках;
- б) кореспондентські рахунки вітчизняних банків в іноземних банках;
- в) кореспондентські рахунки іноземних банків в міжнародних фінансових організаціях;
- г) правильна відповідь відсутня.

17. *Рахунки "ностро" - це:*

- а) кореспондентські рахунки іноземних банків в вітчизняних банках;
- б) кореспондентські рахунки вітчизняних банків в іноземних банках;
- в) кореспондентські рахунки вітчизняних банків в міжнародних фінансових організаціях;
- г) правильна відповідь відсутня.

18. *Види акредитивів з точки зору можливості зміни або анулювання банком-емітентом:*

- а) підтверджений, непідтверджений;
- б) гарантований, негарантований;
- в) безвідзивний, відзивний;
- г) гарантований, відзивний.

19. Види акредитивів з точки зору додаткових зобов'язань іншого банку по акредитиву:

- а) підтверджений, непідтверджений;
- б) гарантований, негарантований;
- в) відзивний, безвідзивний;
- г) гарантований, відзивний.

20. Платіжний баланс - це:

- а) балансовий рахунок операцій підприємства як вартісне вираження всього комплексу зв'язків компанії у формі співвідношення надходжень та платежів;
- б) балансовий рахунок міжнародних операцій як вартісне вираження всього комплексу світогосподарських зв'язків країни у формі співвідношення надходжень та платежів;
- в) співвідношення вивозу та ввозу державних та приватних капіталів, наданих і одержаних міжнародних кредитів;
- г) всі відповіді правильні.

ТЕМА 11

СУТЬ, ВИДИ ТА ФОРМИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

План

1. Суть, мотивація, види міжнародного бізнесу.
2. Основні суб'єкти міжнародного бізнесу.
3. Сутність, класифікація та види офшорних центрів.
4. Податкове планування як засіб використання офшорних центрів.

Ключові поняття

Міжнародний бізнес, міжнародна фірма, міжнародне податкове планування, «брудні» гроші, спільне підприємство, товариство, офшорний центр, траст, холдингова компанія, довірчий фонд, торговельна компанія.

Навчальні завдання

1. Як визначають професійні та особистісні вимоги до менеджера-міжнародника?
2. Як здійснюється регулювання правостосунків з офшорними юрисдикціями в Україні.
3. Визначте напрями підприємницької стратегії міжнародної фірми.
4. Що являє собою капітальне бюджетування міжнародної фірми?
5. Що являє собою чинна капітальна політика?

Питання на самостійне опрацювання

1. Види офшорного підприємництва.
2. Малий бізнес у системі ТНК.
3. Рівні правового регулювання міжнародного бізнесу.

Теми рефератів

1. Діяльність ТНК в Україні.
2. Україна в системі міжнародного бізнесу.
3. Сучасні тенденції розвитку міжнародного бізнесу.
4. Брудні гроші: шляхи й методи протидії їхньому відмиванню.
5. Розвиток спільного підприємництва в Україні.
6. Міжнародний бізнес: основні етапи розвитку.
7. Регіональні особливості інвестиційної діяльності ТНК.

Література

1. Якубовський С.О., Козак Ю.Г., Савчук О.В. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006 – 488 с. (ст. 5-182).

2. Передрій О.С. Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. – К: Знання, 2008. – 264 с. (ст. 205-226).

3. Козак Ю.Г., Лукьяненко Д.Г., Макогон Ю.В. Міжнародна економіка: підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 560 с. (ст. 386-478).

Тести

1. ТНК – це:

- а) фірма, яка має власні філії в 2-х і більше країнах;
- б) фірма, що виробляє та експортує товари (послуги);
- в) фірма, що продала іноземному контрагенту власні технології;
- г) всі відповіді правильні.

2. Критерії належності фірми до ТНК:

- а) структурний, результативний, біхевіоральний;
- б) організаційний, фінансовий, результативний;
- в) фінансовий, управлінський, маркетинговий;
- г) маркетинговий, фінансовий.

3. Найбільш висока стадія інтернаціоналізації характерна для компаній, які:

- а) через посередників здійснюють експортні операції;
- б) виробляють та продають товари (послуги) в інших країнах через власні дочірні компанії;
- в) створюють СП, виробляють та продають товари (послуги) через них;
- г) торгівля послугами.

4. Для якого етапу інтернаціоналізації фірми характерні глобальна раціоналізація й оптимізація прибутку:

- а) локальної ринкової експансії;
- б) транснаціонального;
- в) локальної ринкової експансії та транснаціонального;
- г) національного.

5. До основних форм освоєння світового ринку відносяться:

- а) торгівля, СП, франчайзинг, управлінські контракти;
- б) торгівля, ліцензування, СП, пряме інвестування;
- в) торгівля, ліцензування, СП, пряме інвестування, створення ТНК;
- г) ліцензування, СП.

6. Яка з наступних цілей може вважатися місією ТНК з етноцентричною орієнтацією:

- а) прибутковість і суспільне визнання;
- б) суспільне визнання;
- в) прибутковість і життєздатність;
- г) диверсифікація.

7. До основних причин транснаціоналізації відносяться:

- а) зниження ризиків, застосування трансфертних цін, впровадження нових технологій, стандартизація маркетингових програм;
- б) збільшення прибутковості об'єднання, зниження витрат, зниження ризиків, вихід на нові ринки, стратегічна гнучкість, використання ресурсів;
- в) ефективність виробництва, розподілення ризику, збільшення прибутковості, досягнення ефекту синергізму;
- г) диверсифікація.

8. Відповідно до еkleктичної теорії міжнародного виробництва Дж. Даннінга здійснення прямих іноземних інвестицій повинно здійснюватися на основі урахування таких груп чинників:

- а) переваги виробництва, переваги стандартизації, переваги розміщення;
- б) переваги стандартизації, ефект синергізму, переваги інтерналізації;
- в) переваги стандартизації, ефект синергізму, переваги інтерналізації;
- г) всі відповіді правильні.

9. Відповідно до М.Портера, детермінанти конкурентної переваги країни включають:

- а) чинники виробництва, умови попиту, пов'язані і підтримуючі галузі, фірмова стратегія, роль уряду, вірогідні параметри;
- б) попит та пропозиція на рику, інфраструктура, пов'язані і підтримуючі галузі, фірмова стратегія, роль уряду, ринкова конкуренція;
- в) чинники виробництва, умови попиту, пов'язані і підтримуючі галузі, фірмова стратегія, роль уряду;
- г) маркетингові чинники.

10. Якій характер має процес прийняття рішень в ТНК з профілем геоцентризму:

- а) потоки управлінських рішень рухаються знизу вгору;
- б) рішення приймаються шляхом чисельних переговорів на рівні місцевих відділень між їх керівництвом і підлеглими;
- в) рішення приймаються у процесі багаторазових переговорів між всіма рівнями управління корпорації;
- г) блокове прийняття рішень.

11. Яке з нижченаведених тверджень відображає стратегію регіоцентризму:

- а) глобальна інтеграція і регіональна чутливість;
- б) диверсифікація;
- в) регіональна інтеграція і національна чутливість;
- г) регіоналізація.

12. Для фірм якої спрямованості характерна складна мережа організаційних відносин, яка враховує вплив всіх елементів конкурентного середовища:

- а) етноцентричної;
- б) регіоцентричної;
- в) геоцентричної;
- г) націоналістичної.

13. Важливу роль у формуванні організаційної культури ТНК етноцентричної орієнтації грає культура:

- а) країни розміщення штаб-квартири;
- б) країни розміщення дочірніх фірм;
- в) вищого менеджменту;
- г) обслуговуючого персоналу.

14. Типовою формою технології і організації виробництва в ТНК геоцентричного профілю є:

- а) одиничне виробництво;
- б) масове виробництво;
- в) серійне виробництво;
- г) подетальне виробництво.

15. Інтерналізація – це:

- а) процес залучення фірми до міжнародних операцій;
- б) процес створення внутрішньокорпоративного ринку;
- в) процес злиття фірм, які виробляють однорідну продукцію;
- г) правильна відповідь відсутня.

16. Серед факторів, що обумовлюють інтерналізацію виділяють :

- а) економічні, технічні, динамічні, політичні;
- б) ринкові, фіскальні, динамічні, технічні;
- в) ринкові, фіскальні, динамічні, політичні;
- г) політичні, фіскальні.

17. Яку маркетингову (продуктову) політику проводять ТНК поліцентричного профілю:

- а) розвиток продукту залежить переважно від потреб клієнтів країн-базування штаб-квартир;
- б) розвиток локальних продуктів залежить переважно від потреб місцевих клієнтів;
- в) через рівні відрізки часу здійснюється поновлення продукції, що виробляється;
- г) всі відповіді правильні.

18. Який з наступних варіантів фінансової політики використовують ТНК регіоцентричної орієнтації:

- а) перерозподіл прибутку між регіональними (географічними) відділеннями;
- б) залишення прибутку в розпорядженні відділень;
- в) глобальний перерозподіл прибутку;
- г) національний перерозподіл прибутку.

19. Яке з наступних тверджень відображає практику роботи з персоналом в міжнародних компаніях поліцентричної орієнтації:

- а) співробітники країни-базування материнської компанії займають ключові посади в усіх відділеннях компанії;
- б) кращі робітники відбираються в усіх відділеннях компанії і напружуються по всьому світу для роботи на ключових посадах в відділеннях;
- в) ключові пости в відділеннях компанії займають робітники із даного регіону, які пройшли необхідну підготовку;
- г) глобальний перерозподіл прибутку.

20. Серед факторів середовища іноземної країни, в якій фірма планує здійснення операцій, найнесприятливішим є:

- а) економічна система країни;
- б) монетарна і податкова політики;
- в) нестабільність уряду;
- г) географічне розташування.

21. Мінімальний рівень реального контролю – це основний недолік:

- а) торгівлі;
- б) прямого інвестування;
- в) ліцензування;
- г) послуг.

22. Функції такі, як планування, організація, прийняття рішень і керівництво являють собою:

- а) філософію;
- б) проблеми;
- в) процес;
- г) статистику.

23. Що з наступного грає найбільшу роль в міжкультурному взаєморозумінні між співробітниками ТНК:

- а) приватні контакти;
- б) психологічна сумісність;
- в) все вищезгадане;
- г) здоров'я.

24. Який тип в поведінці менеджера в ТНК відображає найбільшу здатність до міжнародного бізнесу:

- а) упередженість;
- б) здоровий глузд;
- в) соціальна гнучкість та відкритість;
- г) врода.

25. Що з нижчезказаного не відноситься до сильних сторін місцевих кадрів міжнародних корпорацій:

- а) довгострокові цілі;
- б) місцевий імідж;
- в) технічна компетентність;
- г) короткострокові цілі.

26. До загальногалузевих чинників, які мають оцінити менеджери ТНК при прийнятті рішень про ступінь глобалізації операцій фірми, відносяться:

- а) ринкові, економічні, середовищні, конкурентні;
- б) глобальні, національні, галузеві, внутрішньокорпоративні;

в) ринкові, глобальні, національні, галузеві, внутрішньокорпоративні;

г) національні, глобальні.

27. Серед чинників, що впливають на здатність фірми або її підрозділу сформувавши і реалізувати глобальну стратегію інтернаціоналізації, можна виділити наступні:

а) фінансова політика, маркетингова політика, політика щодо персоналу ТНК;

б) організаційна структура, управлінські процеси, персонал, корпоративна культура;

в) організаційна структура, управлінські процеси, корпоративна культура;

г) культура, персонал.

28. В залежності від галузевого потенціалу інтернаціоналізації і внутрішньокорпоративної готовності, а також від цільових установок фірми щодо ринкової частки, виділяють наступні типи міжнародних конкурентних стратегій:

а) маркетингова, фінансова, стратегія щодо персоналу, ринкова;

б) глобальна, багатонаціональна стратегія концентрації, локальна стратегія високої ринкової частки, локальна стратегія концентрації;

в) багатонаціональна стратегія концентрації, локальна стратегія високої ринкової частки, локальна стратегія концентрації;

г) внутрішня, зовнішня.

29. Висока уніфікація маркетингових програм характерна для фірм, які реалізують:

а) багатонаціональну стратегію концентрації;

б) глобальну стратегію;

в) локальну стратегію;

г) національну стратегію.

30. Вільні економічні зони – це:

а) територія однієї країни на якій діють значні економічні пільги;

б) територія однієї країни на якій товари не підлягають звичайному митному контролю та оподаткуванню;

в) територія однієї країни, яка згідно з економічною політикою її уряду має статус території пріоритетного розвитку;

г) безмитні торгові зони, експортно-промислові зони, імпоротно-промислові зони, парки технологічного розвитку, банківські і страхові, комплексні зони.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Україна стала членом МВФ та Всесвітнього банку в:

а) 1975;

б) 1991;

в) 1992;

г) 1995.

2. Квота України в МВФ становить:

а) 0,2 %;

б) 0,6 %;

в) 1,0 %;

г) 1,4 %.

3. Ставка, запропонована на Лондонському міжбанківському ринку депозитів:

а) ФІБОР;

б) СІБОР;

в) ЛІБОР;

г) БІБОР.

4. Кредити МВФ призначені для:

а) інвестиції у виробництво;

б) покриття воєнних витрат;

в) регулювання платіжного балансу країни;

г) структурної перебудови економіки та розвитку паливно-енергетичного комплексу.

5. Європейський Союз засновано за угодою:

а) Шенгенською;

- б) Маастрихтською;
- в) Амстердамською;
- г) Римською.

6. Ринок на якому залучаються вільні грошові ресурси кредитних закладів і розміщуються у формі міжбанківських депозитів на короткі терміни це:

- а) ринок деривативів;
- б) валютний ринок;
- в) фондовий ринок;
- г) міжбанківський ринок.

7. Найбільшим світовим фінансовим центром вважається:

- а) Лондон;
- б) Нью-Йорк;
- в) Цюрих;
- г) Париж.

8. До основних тенденцій розвитку географічної структури світового ринку позичкових капіталів відносять:

а) підвищення ввозу капіталу до країн, що розвиваються, над ввозом капіталу до розвинених країн;

- б) посилення руху приватного капіталу між економічно розвинутими країнами;
- в) підвищення ролі країн, що розвиваються на ринку капіталу;
- г) всі відповіді вірні.

9. Прирівнювання іноземної валюти до національної валюти це:

- а) пряме котирування;
- б) непряме котирування;
- в) крос-курс котирування;
- г) курс-стоп котирування.

10. До позитивних характеристик золотомонетного стандарту відносять:

- а) повна конвертованість національних валют;
- б) стихійне регулювання валютних систем;
- в) залежність від рівня видобутку золота;
- г) всі відповіді вірні.

11. Використання валютною системою поряд з грошима золота є характерною рисою:

- а) золотомонетного стандарту;
- б) золотодев'язного стандарту;
- в) золотовалютного стандарту;
- г) паперово-валютного стандарту.

12. Прирівнювання національних валют до грошової одиниці іншої країни це:

- а) пряме котирування;
- б) непряме котирування;
- в) крос-курс котирування;
- г) курс-стоп котирування.

13. Режим валютних курсів, який вільно змінюється під впливом попиту та пропозиції і заснований на використанні ринкового механізму:

- а) фіксований;
- б) плаваючий;
- в) коливаючий;
- г) ринковий.

14. Найбільш стабільна валюта, якою здійснюються міжнародні розрахунки та кредити, а також національні кредитно-грошові засоби провідних країн світу:

- а) міжнародна (регіональна) валюта;
- б) національна валюта;
- в) валюта вільного використання;
- г) резервна валюта.

15. *Грошова розрахункова одиниця, платіжний та резервний засіб, яка колективно створена і використовуються країнами в рамках світового співтовариства або його окремих регіонів:*

- а) міжнародна (регіональна) валюта;
- б) національна валюта;
- в) валюта вільного використання;
- г) резервна валюта.

16. *«Трани» у функціональній структурі МВФ це:*

- а) квота країни;
- б) частка квоти країни;
- в) міжнародний резервний актив;
- г) запозичені МВФ кошти.

17. *Механізм курсоутворення за плаваючого режиму валютного курсу поділяється:*

- а) на чисте плавання і залежне плавання;
- б) чисте і "брудне" плавання;
- в) чисте і нечисте плавання;
- г) самостійне і залежне плавання.

18. *Вираження курсів двох валют одна до одної через курс кожної з них щодо третьої валюти — це:*

- а) крос-курс;
- б) пряме котирування;
- в) обернене котирування.
- г) правильна відповідь відсутня.

19. *Базельський комітет банківського нагляду — це:*

а) постійно діючий з 1971 р. комітет Групи десяти, що вивчає і виносить рекомендації з удосконалення банківського регулювання ринку євровалют;

б) створений у 1974 р. на основі угоди між ЦБ Групи десяти орган, який періодично збирається; до його завдань належить розробка мінімальних принципів ефективного банківського нагляду, що рекомендуються для застосування всіма центральними банками з метою запобігання банківським кризам;

в) комітет, який збирається періодично з 1989 р. під егідою БМР і здійснює спостереження за міжнародними розрахунками, узагальнює статистику і розробляє нові механізми міжнародних розрахунків;

г) правильна відповідь відсутня.

20. *Реструктуризація боргу — це:*

а) перенесення платежів та скорочення загальної суми боргу, спрямовані на підтримання платоспроможності боржників у середньо- та довгостроковій перспективі;

б) заходи, які вживаються за згодою боржників та кредиторів, які спрямовані на підтримання платоспроможності боржників у середньо- та довгостроковій перспективі;

в) всі відповіді правильні;

г) правильна відповідь відсутня.

21. *Плаваючий валютний курс — це:*

а) офіційно встановлене співвідношення між національними валютами, яке допускає невеликі коливання валютного курсу відповідно до встановлених правил;

б) курс, що вільно змінюється під дією попиту і пропозиції, на який держава може за певних умов впливати шляхом валютних інтервенцій;

в) курс, що вільно змінюється під дією попиту і пропозиції, на який держава не може впливати за певних обставин;

г) правильна відповідь відсутня.

22. *Який з наведених способів передачі коштів не є інструментом міжнародного кредитування:*

- а) розміщення коштів на депозитах;
- б) міжнародні трансферти;
- в) торгові кредити;

г) міжнародні позики.

23. *Уряду найвигідніше залучення інвестицій у вигляді:*

- а) прямих інвестицій;
- б) портфельних інвестицій;
- в) всіх перелічених інвестицій в однаковому ступені;
- г) немає правильної відповіді.

24. *Залучення іноземних інвестицій в українську економіку:*

- а) недостатнє для забезпечення економічного зростання;
- б) має ухил у бік прямих за нестачі інших інвестицій;
- в) може викликати обвальне падіння курсу гривні;
- г) не залежить від ситуації на світових фондових ринках.

25. *Транснаціональна компанія вирішила збільшити частку свого капіталу в закордонному підприємстві з 45 до 55 %. Це підприємство відносно ТНК буде називатися:*

- а) філія;
- б) дочірнє підприємство;
- в) асоційована компанія;
- г) підрозділ.

26. *Валютне, котирування буває:*

- а) пряме, непряме, внутрішнє, зовнішнє;
- б) зовнішнє, внутрішнє;
- в) пряме, непряме;
- г) поточне, форвардне.

27. *Форми паралельного обігу:*

- а) доларизація, євроризация, валютне заміщення;
- б) доларизація, євроризация;
- в) валютне переміщення, валютне заміщення;
- г) доларизація, євроризация, валютне заміщення; валютне переміщення.

28. *Валюта, яка характеризується стабільним валютним курсом:*

- а) тверда;
- б) вільно конвертована;
- в) фіксована;
- г) резервна.

29. *Золотий паритет діяв за такої системи валютних відносин:*

- а) Ямайська валютна система;
- б) Паризька валютна система;
- в) Бреттон-Вудська валютна система;
- г) Генуезька валютна система.

30. *Ямайська валютна конференція:*

- а) розв'язала проблеми обміну валют на золото;
- б) затвердила долар як єдиний резервний засіб;
- в) розв'язала проблеми вільного вибору режиму валютного курсу;
- г) скасувала обмін долара США на золото.

31. *Валюта резервна — це:*

- а) валюта, в якій країни тримають свої ліквідні міжнародні резервні активи, що використовуються для покриття від'ємного сальдо платіжного балансу;
- б) платіжний засіб інших країн, який законно або незаконно використовується на території певної країни;
- в) валюта, яка має здатність вільно обмінюватись для резидентів і нерезидентів на національну валюту і використовуватись в угодах з реальними і фінансовими активами;
- г) законний платіжний засіб на території країни, що її випускає.

32. *Валюта національна — це:*

- а) валюта, в якій країни тримають свої ліквідні міжнародні резервні активи, що використовуються для покриття від'ємного сальдо платіжного балансу;

б) платіжний засіб інших країн, який законно або незаконно використовується на території певної країни;

в) валюта, яка має здатність вільно обмінюватись для резидентів і нерезидентів на національну валюту і використовуватись в угодах з реальними і фінансовими активами;

г) законний платіжний засіб на території країни, що її випускає.

33. Міжнародна валютно-фінансова система — це:

а) система, яка функціонує самостійно або обслуговує міжнародний рух товарів та факторів виробництва;

б) міжнародний рух факторів виробництва та товарів і сукупність інструментів;

в) закріплена в міжнародних угодах форма організації валютно-фінансових відносин, які функціонують самостійно або обслуговують міжнародний рух товарів та факторів виробництва;

г) всі відповіді правильні.

34. Використання іноземної валюти як засобу обігу, одиниці розрахунку і засобу збереження — це:

а) доларизація;

б) валютне заміщення;

в) конвертованість;

г) євроризация.

35. Міжнародна ліквідність — це:

а) сукупність усіх платіжних інструментів;

б) склад валютного курсу та валютних паритетів;

в) складний економічний механізм, який забезпечує купівлю та продаж окремих валют;

г) готівкова частина грошової маси, яка циркулює з рук у руки.

36. За класифікацією МВФС всі валюти залежно від ступеня гнучкості поділяються:

а) на тверді, фіксовані, резервні;

б) тверді, обмежено гнучкі, гнучкі;

в) фіксовані, обмежено гнучкі, гнучкі;

г) конвертовані, неконвертовані, зовнішньоконвертовані, внутрішньоконвертовані.

37. Валюта — це:

а) особливий товар, який виконує роль загального еквівалента при обміні;

б) готівкова частина грошової маси, що циркулює з рук у руки у вигляді банкнот і монет;

в) один із різновидів цінних паперів;

г) всі відповіді правильні.

38. Канали, якими може ввозитись іноземна валюта, — це:

а) уповноважені банки;

б) туристи і люди, що приїхали у відрядження;

в) шлях зняття готівкової валюти з валютних рахунків підприємствами, організаціями

тощо;

г) всі відповіді правильні.

39. До основних функцій валютного ринку не належить:

а) санація;

б) кліринг;

в) страхування;

г) спекуляція.

40. Під час терористичного акту 11 вересня 2001 р. у Нью-Йорку було зруйновано:

а) Пентагон;

б) Білий дім;

в) Міжнародний центр торгівлі;

г) приміщення Організації Об'єднаних Націй.

41. Країни з перехідною ринковою економікою — це:

а) промислово-розвинені країни;

б) країни, що раніше мали адміністративно-командну економіку;

в) країни, що розвиваються;

г) соціалістичні країни.

42. Ідею створення Європейського об'єднання вугілля і сталі запропонував:

- а) Уїнстон Черчілль;
- б) Жан Монне;
- в) Шарль де Голль;
- г) Франклін Рузвельт.

43. Ембарго — це:

- а) урядова заборона на торгівлю з певною країною чи групою країн;
- б) політика заохочення імпорту;
- в) стимулювання державного експорту;
- г) запровадження центральними банками клірингових розрахунків у міжнародній торгівлі.

44. Першою хвилею “нових індустріальних держав” після Другої світової війни вважається:

- а) Північна Корея, Сінгапур, Індонезія, Тайвань;
- б) Південна Корея, Лаос, Тайвань, Філіппіни;
- в) Тайвань, Сінгапур, Гонконг, Японія;
- г) Гонконг, Сінгапур, Тайвань, Південна Корея.

45. Міжнародне багатостороннє регулювання торгівлі послугами бере початок:

- а) від утворення ЮНІДО;
- б) завершення Уругвайського раунду переговорів з ГАТТ;
- в) початку діяльності ЮНКТАД;
- г) прийняття Хартії економічних прав і обов'язків держав.

46. Міжнародна валютна система “золотого стандарту” юридично була оформлена у 1867 р. на конференції:

- а) у Лондоні;
- б) Парижі;
- в) Москві;
- г) Нью-Йорку.

47. На сучасному етапі основним джерелом прямих зарубіжних інвестицій є:

- а) уряди країн світу;
- б) транснаціональні корпорації;
- в) міжнародні комерційні банки;
- г) міжнародні міжурядові організації.

48. Нині щоденний обсяг торгівлі іноземною валютою:

- а) значно перевищує щоденний обсяг торгівлі товарами;
- б) не перевищує щоденного обсягу товарної торгівлі;
- в) дорівнює щоденному обсягу торгівлі товарами;
- г) лише дещо перевищує щоденний обсяг товарної торгівлі.

49. Формою міжнародних розрахунків не є:

- а) інкасо;
- б) акредитив;
- в) банківський переказ;
- г) банківська гарантія.

50. Автаркія — це політика спрямована:

- а) на зниження до мінімуму залежності економіки країни від інших країн;
- б) на запровадження єдиної валюти у рамках міжнародного інтеграційного об'єднання;
- в) на зниження тарифних і нетарифних бар'єрів у міжнародній торгівлі;
- г) на поглиблення міжнародної економічної інтеграції.

51. Міжнародні правила тлумачення комерційних термінів (“Інкотермс”) є результатом діяльності:

- а) Комісії ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ);
- б) Міжнародної торговельної палати, м. Париж;
- в) Міжнародного інституту уніфікації комерційного права (УНІДРУА);
- г) Конференції ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД).

52. *Першою міжнародною валютною системою вважається:*

- а) загальновалютний стандарт;
- б) золотодоларовий стандарт;
- в) золотий стандарт;
- г) Ямайська валютна система.

53. *Генуезька валютна система базувалася на такому стандарті:*

- а) золотому;
- б) золотодевізному;
- в) доларовому;
- г) євродоларовому.

54. *Роялті — це:*

- а) регулярний платіж за ліцензійною угодою;
- б) пенсія, призначена монархом вельможі за заслуги перед батьківщиною;
- в) мито, сплачуване за експорт товарів;
- г) мито, сплачуване за імпорт товарів.

55. *На прапорі Європейського Союзу зображена така кількість зірок:*

- а) 16;
- б) 19;
- в) 27;
- г) 34.

56. *Об'єктами міжнародних економічних відносин є:*

- а) міжурядові економічні організації;
- б) товари та послуги;
- в) неурядові міжнародні організації;
- г) юридичні особи різної державної приналежності.

57. *Принцип “нації найбільшого сприяння” ГАТТ:*

- а) не стосується нині;
- б) не стосувався у ХХ ст.;
- в) стосується;
- г) стосуватиметься з 2005 р.

58. *Механізм валютного союзу у рамках Європейського Союзу розпочав діяти у січні:*

- а) 1958 р.;
- б) 1992 р.;
- в) 1999 р.;
- г) 2002 р.

59. *Питома вага сировини у міжнародній торгівлі впродовж останніх десятиліть:*

- а) залишається незмінною;
- б) зростає високими темпами;
- в) зростає низькими темпами;
- г) знижується.

60. *Особливості інжинірингу як особливої форми виробничої діяльності полягають в наступному:*

- а) інжинірингові послуги втілюються в матеріальній формі продукту;
- б) послуги не мають комерційного характеру;
- в) послуги не потребують безпосередньої зустрічі замовника та виконавця;
- г) послуги можуть тиражуватися.

61. *Хайринг — це:*

- а) надкороткострокова оренда майна;
- б) короткострокова оренда майна;
- в) довгострокова оренда майна;
- г) середньострокова оренда майна.

62. *Субсидування суб'єкту світового господарства без попередніх умов з метою досягнення довгострокових економічних та політичних інтересів:*

- а) пільговий міжнародний кредит;

б) забезпечений міжнародний кредит;

в) дар;

г) всі відповіді правильні.

63. *Мінімальний строк на який надається над короткостроковий кредит:*

а) тиждень;

б) доба;

в) день;

г) кілька годин.

64. *Офшорні компанії – це компанії, які здійснюють свою діяльність в регіоні, де:*

а) переважає пільговий податковий режим;

б) переважає пільговий податковий режим та митне регулювання.

в) правильна відповідь відсутня;

г) всі відповіді правильні.

65. *При страхуванні після пускових гарантійних зобов'язань відшкодовуються витрати, які є наслідком:*

а) недоліків, допущених при здійсненні будівельно – монтажних робіт;

б) недоліків, допущених при здійсненні пусконалагоджувальних робіт;

в) недоліків, допущених при здійсненні будівельно – монтажних робіт, виявлених в період гарантійної експлуатації;

г) недоліків, допущених при здійсненні будівельно – монтажних або пусконалагоджувальних робіт, виявлених в період гарантійної експлуатації.

66. *Рейси які здійснюються на основі контракту між перевізником та замовником:*

а) спеціальні;

б) чартерні;

в) додаткові;

г) основні.

67. *Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується:*

а) збільшенням об'єму виробництва в матеріальній сфері;

б) високими темпами розвитку сфери послуг та кількості зайнятих в ній;

в) зниженням питомої ваги сільськогосподарського виробництва;

г) правильні відповіді а, б, в.

68. *Транспорт, комп'ютерні та інформаційні послуги вимагають:*

а) нерухомості виробника та споживача;

б) мобільності виробника та нерухомості споживача;

в) мобільності споживача та нерухомості виробника;

г) мобільності виробника і споживача.

69. *Організація, яка здійснює регулювання світової торгівлі послугами:*

а) ГАТТ;

б) ГАТС;

в) МБРР;

г) ЄБРР.

70. *Головним міжнародним фінансовим центром вважається:*

а) Лондон;

б) Нью-Йорк;

в) Цюрих;

г) Москва.

71. *У статутному капіталі ЄБРР переважаючою є частка:*

а) країн ЄС;

б) неєвропейських країн;

в) країн центральної Європи;

г) країн східної Європи.

72. *Найбільш стабільна валюта, якою здійснюються міжнародні розрахунки та кредити, а також національні кредитно-грошові засоби провідних країн світу:*

а) частково конвертована;

- б) резервна;
- в) замкнена;
- г) неконвертована.

73. *Експортні послуги – це:*

- а) надання послуг іноземцям;
- б) надання послуг резидентам;
- в) надання послуг не резидентам;
- г) надання послуг однією країною іншій.

74. *Регулювання забезпечення виробництва сировиною та матеріалами, контроль за доставкою готової продукції є завданнями:*

- а) транспортної логістики;
- б) інформаційної логістики;
- в) виробничої логістики;
- г) постачально-збутової логістики.

75. *Використання поряд з грошима золота є характерною рисою:*

- а) золотомонетного стандарту;
- б) золотодевізного стандарту;
- в) паперово-валютного стандарту.
- г) золотого стандарту.

МОДУЛЬ III ІНТЕГРАЦІЙНІ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

ТЕМА 12

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ СУЧАСНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

План

1. Поняття та основні риси міжнародної економічної інтеграції та глобалізації .
2. Європейські інтеграційні процеси.
3. Інтеграційні процеси в країнах Північної Америки.
4. Специфіка латиноамериканських інтеграційних процесів.
5. Відмітні риси економічної інтеграції в Азії.
6. Основні економічні угруповання в Африці..

Ключові поняття

Міжнародна економічна інтеграція, інтеграційні угруповання, економічний союз, політичний союз, угода про вільну торгівлю, латиноамериканське середовище, єдині тарифи, багатостороннє співробітництво, єдиний зовнішній тариф, колективне самозабезпечення.

Навчальні завдання

1. Які етапи реформування пройшла Україна в напрямі руху до ЄС?
2. Яку позицію займає Україна щодо розвитку інтеграційних процесів у межах СНД?
3. У чому полягають стратегічні напрями інтеграції української економіки?
4. Яке місце займає Україна в регіональних інтеграційних процесах?
5. В яких інтеграційних об'єднаннях Україна отримує найбільші політичні та економічні «бонуси»?

Питання на самостійне опрацювання

1. Організація Арабської Єдності (ОАЄ).
2. Митний і Економічний Союз Центральної Африки (ЮДЕАК).
3. Рада зі Співробітництва Арабських Держав Перської Затоки (ГСС).
4. Андська група.
5. Латиноамериканська економічна система (СЕЛА).

6. США у світових інтеграційних процесах.

Теми рефератів

1. Дезінтеграційні процеси в сучасному світі: причини, масштаби, наслідки.
2. Глобалізація сучасного економічного розвитку: сутність та рушійні сили.
3. Міжнародна регіональна інтеграція: динаміка та чинники розвитку.
4. Просторовий розвиток ЄС: сучасні протиріччя та перспективи вирішення.
5. Характер інтеграційних процесів у СНД.
6. Вектори інтеграції України у світове господарство.
7. Україна і ЄС: проблеми сьогодення.
8. Новітні форми інтеграції України в систему світо господарських зв'язків.

Література

1. Козак Ю.Г., Ковалевський В.В., Кутайня З. Міжнародні організації: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 440 с. (ст. 252-340).
2. Козак Ю.Г., Лукьяненко Д.Г., Макогон Ю.В. Міжнародна економіка: підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 560 с. (ст. 338-367).
3. Старостіна А.О. Економіка зарубіжних країн: Навч. посіб. – К.: Знання, 2009. – 454 с. (ст. 217-232, 310-406).
4. Герасимчук В.Г. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К.: Знання, 2009. – 302 с. (ст. 233-247).
5. europa.eu

Тести

1. *Що належить до недоліків інтеграції:*
  - а) демографічний ефект;
  - б) створення сприятливого зовнішньополітичного становища;
  - в) зростання конкуренції між виробниками інших країн;
  - г) зростання кількості злиттів компаній.
2. *Система міждержавних органів, що координують діяльність інтеграційних об'єднань, створюється на етапі:*
  - а) преференційної торгової угоди;
  - б) митного союзу;
  - в) зони вільної торгівлі;
  - г) спільного ринку.
3. *Якщо дві країни укладають угоду, за якою експортно-імпортні операції резидентів цих країн не оподатковуються митами, то така форма інтеграції називається:*
  - а) спільний ринок;
  - б) зона вільної торгівлі;
  - в) митний союз;
  - г) преференційна торгова угода.
4. *Узгоджене скасування групою країн національних митних тарифів і запровадження загального митного тарифу і єдиної системи не тарифного регулювання торгівлі щодо третіх країн називається:*
  - а) спільний ринок;
  - б) зона вільної торгівлі;
  - в) митний союз;
  - г) економічний союз.
5. *Що належить до передумов інтеграції:*
  - а) сприяння структурній перебудові економіки;
  - б) вплив ресурсів від менш економічно розвинених до більш розвинених;
  - в) близькість рівнів економічного розвитку та ступеня економічної зрілості країн, що інтегруються;
  - г) усі відповіді правильні.

6. Процес економічної взаємодії країн, який приводить до зближення господарських механізмів, який набирає форми міждержавних угод і погоджено регулюється міждержавними органами, називається:

- а) спільний ринок;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- г) економічна інтеграція.

7. Процес підписання на двосторонній основі угод між окремими державами або між вже наявними інтеграційними угрупованнями й окремою країною або групою країн називається:

- а) спільний ринок;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) економічний союз;
- г) преференційна торгова угода.

8. Країни, що інтегруються, домовляються про свободу пересування не тільки товарів і послуг, а й факторів виробництва - капіталу і робочої сили. Цей процес називається:

- а) спільний ринок;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- г) економічний союз.

9. Головною причиною створення НАФТА — Північноамериканської зони вільної торгівлі, було:

- а) близькість рівнів економічного розвитку;
- б) географічна близькість;
- в) спільні соціально-економічні проблеми, які стоять перед країнами;
- г) всі відповіді правильні.

10. Повне скасування митних тарифів у взаємній торгівлі за умови збереження національних митних тарифів щодо третіх країн веде до утворення:

- а) спільного ринку;
- б) зони вільної торгівлі;
- в) митного союзу;
- г) економічного союзу.

11. До основних цілей інтеграції належать:

а) спільність економічних та інших проблем, розв'язання завдань торгової політики, усунення митних бар'єрів;

б) створення зони вільної торгівлі, підтримка молодих галузей національної промисловості, географічна близькість країн;

в) використання переваг економіки масштабу, сприяння структурній перебудові економіки, створення сприятливого зовнішньополітичного середовища;

г) усі відповіді правильні.

12. Головною передумовою створення СНД — Співдружності Незалежних Держав було:

- а) близькість рівнів економічного розвитку;
- б) географічна близькість;
- в) спільні соціально-економічні проблеми, які стоять перед країнами;
- г) всі відповіді правильні.

13. Договір про створення ЄС було підписано у:

- а) Німеччині;
- б) Швейцарії;
- в) Нідерландах;
- г) Італії.

14. Договір про створення ЄС було підписано у:

- а) Ніцці;
- б) Маастрихті;
- в) Ліссабоні;

г) Римі.

15. У якому році було створено Європейське економічне співтовариство:

- а) 1951;
- б) 1957;
- в) 1959;
- г) 1961.

16. Скільки країн-членів нараховує Європейський Союз у 2012 році:

- а) 15;
- б) 21;
- в) 27;
- г) 29.

17. Україна є асоційованим членом Європейського Союзу з:

- а) 1995 року;
- б) 1997 року;
- в) 2001 року;
- г) правильна відповідь відсутня.

18. Договір про створення ЄС було підписано:

- а) 1991 р.;
- б) 1992 р.;
- в) 1991 р.;
- г) 1995 р.

19. Країни США, Канада та Мексика є членами об'єднання:

- а) НАФТА;
- б) МЕРКОСУР;
- в) АСЕАН;
- г) КАРІКОМ.

20. Україна стала членом ООН в:

- а) 1945;
- б) 1960;
- в) 1991;
- г) 1994.

21. Членами ГУАМ є:

- а) Грузія, Узбекистан, Азербайджан, Молдова;
- б) Грузія, Україна, Азербайджан, Молдова;
- в) Греція, Україна, Албанія, Македонія;
- г) Грузія, Україна, Албанія, Молдова.

22. Рік створення Ради економічної взаємодопомоги:

- а) 1939;
- б) 1949;
- в) 1958;
- г) 1965.

23. Яке угруповання виникло в Азії у 1967 році:

- а) АСЕАН;
- б) СААРК;
- в) КАРІКОМ;
- г) ГУАМ.

24. СНД за формою інтеграції є:

- а) не є формою інтеграції;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- в) економічний союз.

25. НАФТА за формою інтеграції є:

- а) зона вільної торгівлі;
- б) митний союз;

- в) спільний ринок;
- г) економічний союз.

26. АСЕАН об'єднує країни:

- а) Центральної Азії;
- б) Південної Азії;
- в) Близького Сходу;
- г) Південно-Східної Азії.

27. СНД створено в:

- а) 1990 р.;
- б) 1991 р.;
- в) 1992 р.;
- г) 1998 р.

28. Яка з названих країн не є членом СНД:

- а) Україна;
- б) Молдова;
- в) Латвія;
- г) Грузія.

29. Яка з названих країн не є членом ЧЕС:

- а) Грузія;
- б) Білорусь;
- в) Україна;
- г) Болгарія.

30. Яка з названих країн не є членом ЄС:

- а) Швейцарія;
- б) Швеція;
- в) Австрія;
- г) Фінляндія.

ТЕМА 13

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В СУЧАСНУ МІЖНАРОДНУ ЕКОНОМІЧНУ СИСТЕМУ

План

1. Об'єктивна необхідність інтеграції України в сучасну міжнародну економічну систему.
2. Україна в регіональних інтеграційних процесах.
3. Стратегічні напрями міжнародної інтеграції України.

Ключові поняття

Організації глобального типу, співробітництво України з МВФ, Всесвітнім банком і ЄБРР, відносини України із СОТ, регіональні організації, діяльність України в СНД, ОЧЕС, ГУАМ, транспортні коридори, «Угода про партнерство та співробітництво між ЄС та Україною», «Спільна стратегія Європейського Союзу щодо України», «План дій України – Європейський Союз», євро регіони.

Навчальні завдання

1. Які етапи реформування пройшла Україна в напрямку і руху до ЄС.
2. Які міжнародні транспортні коридори проходять територією України.
3. В яких регіональних інтеграційних угрупованнях Україна бере участь.
4. Позитивні наслідки України від вступу до Світової організації торгівлі.
5. Яке значення для України має співробітництво з Міжнародним валютним фондом.
6. У яких важливих міжнародних організаціях Україна участі не бере.

Питання на самостійне опрацювання

1. Україна і Співдружність Незалежних Держав.
2. Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС).

3. Чорноморський банк торгівлі та розвитку (ЧБТР).

Теми рефератів

1. Проблеми європейського вибору України.
2. Україна і СОТ.
3. Новітні форми інтеграції України в систему світогосподарських зв'язків.
4. Вектори інтеграції України у світове господарство.
5. Характер інтеграційних процесів у СНД.

Література

1. Багрова І.В., Гетьман О.О., Власюк В.Є. Міжнародна економічна діяльність України. Навч. посіб. - Київ: 2004. – 384 с. (ст.9-27).
2. Козак Ю.Г., Ковалевський В.В., Кутайня З. Міжнародні організації: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 440 с. (ст. 356-374).
3. Герасимчук В.Г. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – К.: Знання, 2009. – 302 с. (ст. 250-257).
4. Румянцев А.П. Міжнародна економіка. – К.: Знання, 2006. – 479с. (ст.426-435).

Тести

1. Україна стала членом ООН в:
  - а) 1945 р.;
  - б) 1960 р.;
  - в) 1991 р.;
  - г) 1994 р.
2. Україна приєдналася до СНД в:
  - а) 1991 р.;
  - б) 1994 р.;
  - в) 2001 р.;
  - г) 2003 р.
3. Договір про утворення Єдиного економічного простору підписали країни:
  - а) Росія, Казахстан, Узбекистан, Киргистан;
  - б) Росія, Білорусь, Казахстан, Узбекистан;
  - в) Росія, Білорусь, Україна, Казахстан;
  - г) Росія, Україна, Албанія, Македонія.
4. Україна є членом Європейського Союзу з:
  - а) 1951 р.;
  - б) 1957 р.;
  - в) 1999 р.;
  - г) всі відповіді неправильні.
5. Україна є членом Світової організації торгівлі з:
  - а) 1995 р.;
  - б) 1998 р.;
  - в) 2008 р.;
  - г) не є членом СОТ.
6. Документ, на основі якого почалося співробітництво України та ЄС, має назву:
  - а) Угода про партнерство та співробітництво між ЄС та Україною;
  - б) Спільна стратегія Європейського Союзу щодо України;
  - в) Стратегія інтеграції України в ЄС;
  - г) План дій Україна – ЄС.
7. Україна є членом МВФ з:
  - а) 1946 р.;
  - б) 1992 р.;
  - в) 2004 р.;
  - г) не є членом МВФ.

8. Україна подала заявку про вступ до СОТ:

- а) 1991 р.;
- б) 1993 р.;
- в) 2001 р.;
- г) 2008 р.

9. Україна стала членом Світового банку в:

- а) 1945 р.;
- б) 1991 р.;
- в) 1992 р.;
- г) 1994 р.

10. Організація Чорноморського економічного співробітництва складається з:

- а) 4 держав;
- б) 8 держав;
- в) 11 держав;
- г) 12 держав.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 3

1. Організація Об'єднаних Націй була створена:

- а) 1943 році;
- б) 1945 році;
- в) 1948 році;
- г) 1950 році.

2. Організація Північноатлантичного договору (НАТО) була створена в:

- а) 1949 році;
- б) 1955 році;
- в) 1961 році;
- г) 1964 році.

3. До числа спеціалізованих установ ООН належать:

а) Міжнародний валютний фонд, Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО), Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Міжнародна морська організація (ІМО);

б) Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР), Організація з безпеки і співробітництва у Європі;

в) Конференція ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД), МАГАТЕ, Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП);

г) Європейський інвестиційний фонд (ЄІФ), МВФ.

4. Головним органом ООН, що складається з представників усіх держав - членів ООН, є:

- а) Генеральна Ассамблея;
- б) Рада Безпеки;
- в) Секретаріат;
- г) Міжнародний суд.

5. До головних органів ООН належать такі:

- а) Міжнародна організація праці, МАГАТЕ;
- б) Рада Безпеки, ЕКОСОП, Міжнародний Суд, Рада з Опіки;
- в) Міжнародний валютний фонд, Світовий банк;
- г) СОТ, ФАО.

6. Орган, який від імені ООН має право застосовувати до порушників норм міжнародного права примусові заходи, в т.ч. проводити збройні операції:

- а) Міжнародний Суд;
- б) Рада Безпеки;
- в) Генеральний Секретар ООН;
- г) Секретаріат.

7. Права людини, закріплені у Міжнародному пакті про громадянські й політичні права, кожна держава-учасниця зобов'язується:

- а) поважати і декларувати;
- б) поважати і забезпечувати;
- в) поступово забезпечувати в міру існуючих в державі ресурсів;
- г) ігнорувати.

8. Міжнародна організація універсального характеру, створена з метою організації і координації міжнародного співробітництва в галузі цивільної авіації називається:

- а) ІФАД;
- б) ЮНІДО;
- в) ІКАО;
- г) ФАО.

9. Ратифікація є формою:

- а) підготовки і прийняття тексту міжнародного договору;
- б) встановлення автентичності тексту міжнародного договору;
- в) вираження згоди на обов'язковість міжнародного договору;
- г) правильна відповідь відсутня.

10. Типи консультацій МВФ:

- а) щорічні, додаткові, кваліфікаційні;
- б) регулярні, щорічні, спеціальні;
- в) щорічні, додаткові, спеціальні;
- г) щомісячні, щорічні.

11. Форми надання послуг МВФ:

- а) підвищення кваліфікації; технічна допомога; надання інформації;
- б) надання інформації, факторинг, форфейтинг;
- в) підвищення кваліфікації, надання інформації, проведення маркетингових досліджень;
- г) лізинг, факторинг.

12. Види фінансування МВФ:

- а) безпосереднє, непряме, пільгове, преференційне;
- б) безпосереднє, поетапне, пільгове, спеціальне;
- в) пряме, непряме, пільгове, спеціальне;
- г) посереднє, пряме.

13. Організаційна структура МБРР складається з:

- а) Рада керуючих, Директорату, Секретаріату;
- б) Ради керуючих, Секретаріату, Комітет з розвитку, президента;
- в) Ради керуючих, Директорату, Комітету з розвитку, президента;
- г) Секретаріат, Директорат.

14. Штаб квартира МВФ знаходиться у:

- а) Парижі;
- б) Вашингтоні;
- в) Женеві;
- г) Нью-Йорку.

15. Скільки голосів має кожна країна- член МВФ:

- а) 1;
- б) 250 + по 1 голосу за кожні 100 тис. одиниць СДР його частки в капіталі МВФ;
- в) 250 + по 1 голосу за кожні 50 тис. одиниць СДР його частки в капіталі МВФ;
- г) 2.

16. Форми діяльності МВФ:

- а) інспектування, консультації, надання послуг, фінансування;
- б) фінансування, консультації, видання інформаційно-аналітичних матеріалів;
- в) фінансування, консультації, проведення науково-дослідної роботи;
- г) нагляд, моніторинг.

17. Який комітет консультує Раду керуючих МВФ щодо особливостей потреб найбільш розвинутих країн:

- а) Прогресивний комітет;
- б) Тимчасовий комітет;

- в) Комітет з розвитку;
- г) Секретаріат.

18. Який орган відповідає за поточні справи МВФ:

- а) Тимчасовий комітет;
- б) Виконавча Рада;
- в) Комітет з розвитку;
- г) Рада керуючих.

19. МВФ почав свою діяльність у:

- а) Вашингтоні;
- б) Бреттон-Вудсі;
- в) Нью-Йорку;
- г) Женеві.

20. Коли МВФ розпочав свою діяльність:

- а) 1944 р.;
- б) 1946 р.;
- в) 1950 р.;
- г) 1954 р.

21. Міждержавний інвестиційний інститут, метою якого є сприяння країнам-учасникам у розвитку їхньої економіки шляхом надання довгострокових позик та кредитів, гарантування приватних інвестицій - це:

- а) МВФ;
- б) МАР;
- в) МБРР;
- г) БАГІ.

22. До групи Світового банку входять:

- а) Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку;
- б) МБРР, МАР, МФК, Багатостороннє агенство з гарантування інвестицій, Міжнародний центр розв'язання інвестиційних суперечок;
- в) Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороннє агенство з гарантування інвестицій, міжнародний центр розв'язання інвестиційних суперечок;
- г) МЦУІС, МФК.

23. Міжнародна валютно-кредитна організація, метою якої є сприяння розвитку міжнародної торгівлі і валютного співробітництва шляхом встановлення норм регулювання валютних курсів і контролю за їх додержанням, надання державам-членам коштів у іноземній валюті для вирівнювання платіжних балансів - це:

- а) МВФ;
- б) МБРР;
- в) Світовий банк;
- г) БАГІ.

24. Світовий банк включає в себе:

- а) МБРР та МВФ;
- б) МБРР та МАР;
- в) МАР та БМР;
- г) БАГІ та МФК.

25. До міжнародних фінансових інститутів належать:

- а) Група Світового банку, МВФ;
- б) МВФ, регіональні банки розвитку;
- в) Бреттон-Вудські інститути; група Світового банку, регіональні банки розвитку;
- г) МВФ, ЄБРР.

26. До Бреттон-Вудських інститутів входять:

- а) Світовий банк і МБРР;
- б) МВФ і Світовий банк;
- в) МБРР і МВФ;
- г) ЄБРР і МВФ.

27. ЮНКТАД - це:

- а) Комісія ООН з права міжнародної торгівлі;
- б) Конференція ООН з торгівлі і розвитку;
- в) Міжнародний торговельний центр;
- г) Міжнародний центр урегулювання інвестиційних спорів.

28. ЮНІДО - це спеціалізована установа ООН з:

- а) сільськогосподарського розвитку;
- б) промислового розвитку;
- в) питань освіти, науки, культури;
- г) охорони здоров'я.

29. Яка спеціалізована установа ООН має за мету сприяння забезпеченню миру і безпеки через заохочення міжнародного співробітництва у сфері освіти, науки і культури, забезпечення поваги до законності та справедливості, прав людини та основних свобод незалежно від раси, статі, мови або релігії:

- а) ЮНІДО;
- б) ЮНЕСКО;
- в) ВООЗ;
- г) ФАО.

30. Чи є Україна членом МОП:

- а) так;
- б) ні;
- в) так, але не має права голосу;
- г) правильна відповідь відсутня.

31. У якому місті знаходиться міжнародний суд ООН:

- а) Гаага;
- б) Женева;
- в) Вашингтон;
- г) Париж.

32. У якій країні знаходиться міжнародний суд ООН:

- а) Франція;
- б) США;
- в) Нідерланди;
- г) Швейцарія.

33. Який орган ООН повинен здійснювати спостереження за управлінням підопічними територіями:

- а) Рада Безпеки;
- б) ЕКОСОП ООН;
- в) Рада з опіки;
- г) Секретаріат.

34. Головним органом ООН з координації економічної діяльності ООН та спеціалізованих установ, зв'язаних з ООН є:

- а) Рада безпеки ООН;
- б) Рада з опіки ООН;
- в) ЕКОСОП ООН;
- г) Виконавча Рада.

35. Який керівний орган ООН є головним політичним консультативним органом:

- а) Рада Безпеки;
- б) Генеральна Ассамблея;
- в) Міжнародний суд;
- г) Секретаріат.

36. Який орган затверджує регулярний бюджет ООН:

- а) Рада безпеки ООН;
- б) Економічна і Соціальна Рада ООН;
- в) Генеральна асамблея ООН;

г) Міжнародний суд.

37. *Офіційними мовами ООН є:*

- а) англійська, іспанська, китайська, французька, російська;
- б) англійська, китайська, російська, італійська, французька;
- в) англійська, китайська, японська, російська, іспанська;
- г) англійська, російська, французький.

38. *Нових членів ООН приймає:*

- а) Рада Безпеки;
- б) Генеральна Ассамблея;
- в) Економічна і соціальна рада;
- г) Міжнародний суд.

39. *На основі яких показників розраховуються квоти членських внесків до бюджету*

ООН:

- а) ВВП та рівень доходів на душу населення країни-члена;
- б) ВВП та рівень доходів на душу населення країни-члена;
- в) НД та сума бюджету країни-члена;
- г) ВВП.

40. *Суверенна рівність усіх держав-членів ООН - це:*

- а) один з принципів ООН;
- б) одна з цілей ООН;
- в) одна з функцій ООН;
- г) одне із завдань ООН.

41. *Статут ООН у 1945 році був підписаний представниками:*

- а) 100 країн;
- б) 5 країн;
- в) 50 країн;
- г) 25 країн.

42. *Римський клуб - це об'єднання вчених, громадських діячів і представників ділових*

кіл:

- а) Європи;
- б) Європи та Азії;
- в) світу;
- г) США.

43. *Джерелами фінансування неурядових МО є:*

- а) членські внески;
- б) приватні пожертвування, фінансова підтримка;
- в) приватні пожертвування, фінансова підтримка, членські внески;
- г) пожертвування, внески.

44. *ОПЕК –це:*

- а) асоціація держав Південно-Східної Азії;
- б) організація країн-експортерів нафти;
- в) Міжнародна організація зі стандартизації;
- г) союз незалежних держав.

45. *Місцезнаходження Європейського суду:*

- а) Страсбург;
- б) Брюссель;
- в) Люксембург;
- г) Женева.

46. *Відмінності Європейської асоції вільної торгівлі у порівнянні з ЄС:*

- а) збереження суверенітету країн-членів;
- б) відсутність наднаціональних інститутів;
- в) збереження суверенітету країн-членів та відсутність наднаціональних інститутів;
- г) присутність наднаціональних інститутів.

47. *Найбільшу кількість голосів у Раді Міністрів ЄС мають:*

- а) Німеччина, Франція, Італія, Великобританія;
- б) Італія, Франція, Швеція;
- в) Німеччина, Швеція, Австрія, Данія;
- г) Ірландія, Польща, Чехія.

48. *Європейська рада, Європейська комісія, Європейська рада міністрів, Європарламент, Економічний і соціальний комітет, Комітет регіонів, Європейський суд та рахункова палата - це керівні органи:*

- а) ЄС;
- б) ООН;
- в) ОЕСР;
- г) СОТ.

49. *Договір про створення ЄС було підписано у:*

- а) 1992 р.;
- б) 1993 р.;
- в) 1995 р.;
- г) 1999 р.

50. *Договір про створення ЄС було підписано у:*

- а) Німеччині;
- б) Швейцарії;
- в) Нідерландах;
- г) Франції.

51. *Договір про створення ЄС було підписано у:*

- а) Ніцці;
- б) Маастрихті;
- в) Ліссабоні;
- г) Парижі.

52. *Договір про створення ЄС набув чинності у:*

- а) 1992 р.;
- б) 1993 р.;
- в) 1994 р.;
- г) 1994 р.

53. *Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) стала наступницею:*

- а) Європейського Союзу;
- б) Європейської комісії;
- в) Організації Європейського економічного співтовариства;
- г) ГАТТ.

54. *Не є членами ОЕСР:*

- а) Росія;
- б) Великобританія;
- в) Японія;
- г) Італія.

55. *Найбільш впливовими серед міждержавних організацій у галузі фінансів і кредиту є:*

- а) МВФ, СБ, БМР та ін.;
- б) МВФ, СОТ, БМР та ін.;
- в) МРФ, СОТ, ГАТТ та ін.;
- г) ЄБРР, ООН.

56. *Найбільш впливовими серед міждержавних організацій у галузі міжнародної торгівлі є:*

- а) МВФ, СОТ, ГАТТ та ін.;
- б) СОТ, ЄАВТ та ін.;
- в) СОТ, ГАТТ, ЄБРР та ін.;
- г) МТЦ, ГАТТ.

57. *ООН - це:*

- а) універсальна, глобальна, міждержавна МО;
- б) універсальна, глобальна, недержавна МО;
- в) спеціалізована, глобальна, недержавна МО;
- г) наддержавна.

58. *Світова організація торгівлі - це:*

- а) спеціалізована, глобальна, міждержавна МО;
- б) спеціалізована, глобальна, недержавна МО;
- в) універсальна, глобальна, недержавна МО;
- г) наддержавна.

59. *МВФ - це:*

- а) спеціалізована глобальна недержавна МО;
- б) спеціалізована глобальна міждержавна МО;
- в) універсальна глобальна недержавна МО;
- г) міжконтинентальна.

60. *Вільна економічна зона це:*

а) частина території, на якій встановлюється спеціальний правовий режим економічної діяльності;

б) показник, що відображає кредитоспроможність держави та окремих компаній;

в) всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту;

г) всі відповіді правильні.

61. *Іноземні інвестиції це:*

а) всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти інвестування іноземними інвесторами підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту;

б) капіталовкладення у закордонні підприємства, які забезпечують контроль над цими підприємствами;

в) капіталовкладення у закордонні підприємства, які не забезпечують такого контролю;

г) правильної відповіді немає.

62. *Первинний ринок це:*

а) ринок індивідуалізованих, нестандартизованих боргових зобов'язань;

б) ринок, на якому відбувається початкове розміщення емітованих цінних паперів;

в) ринок зобов'язань тривалістю до одного року;

г) ринок зобов'язань тривалістю до трьох років.

63. *Тезаврація це:*

а) цінності, щодо яких валютним законодавством встановлюється особливий обмежений режим обігу на території країни;

б) офіційні запаси іноземної валюти у центральному банку та фінансових органах країни або у міжнародних фінансових організаціях;

в) накопичення золота приватними особами у вигляді скарбів або страхових фондів;

г) всі відповіді правильні.

64. *Золотий запас це:*

а) ціна на золото, що склалася внаслідок поділу ринку золота на офіційний та вільний ринки;

б) спеціальна міждержавна організація;

в) централізований резерв золота у розпорядженні фінансових органів країни або міжнародних фінансових організацій;

г) правильної відповіді немає.

65. *Валютна ліквідність це:*

а) здатність суб'єкта ЗЕД вчасно та в повному обсязі сплачувати свої зобов'язання перед іншими суб'єктами ЗЕД;

б) форма організації міжнародних грошових відносин, сукупність правил і механізмів, що забезпечують співвідношення між валютами;

в) кількість одиниць кожної з валют, що формують валютний кошик в одній міжнародній розрахунковій грошовій одиниці;

г) правильні відповідь а, в.

66. Які товари є основою експортного потенціалу України:

а) чорні метали, руди;

б) машини і устаткування, хімічні товари, сільськогосподарська продукція;

в) всі види перерахованих товарів;

г) правильна відповідь а.

67. Із перерахованих країн визначте держави, що входять до десятки найбільших експортерів зброї:

а) США, Великобританія, Росія, Франція, Україна;

б) В'єтнам, Афганістан;

в) Перу, Папуа-Нова Гвінея, Габон;

г) Японія, Швеція.

68. Які з перерахованих країн входять одночасно до числа найбільших експортерів золота, платини, і алмазів:

а) Таїланд і Канада;

б) ПАР і Росія;

в) Гондурас і Естонія;

г) Україна і Польща.

69. Виділити країни, що входять до складу нафтового картелю ОПЕК:

а) Росія, Норвегія;

б) США, Австралія;

в) Саудівська Аравія, Венесуела, Алжир;

г) США, Росія.

70. Який вид транспорту в основному використовується при транспортуванні нафти від експортерів до імпортерів:

а) трубопровідний;

б) залізничний;

в) морський;

г) повітряний.

71. Галузева спеціалізація Африканського ринку товарів і послуг:

а) високотехнологічна продукція машинобудування;

б) банківські та інженерно - технічні послуги;

в) промислова та сільськогосподарська сировина;

г) консультативні.

72. Представники якої міжнародної організації є головними постачальниками нафти на світовий ринок:

а) НАФТА;

б) ТНК-ВР;

в) ОПЕК;

г) СОТ.

73. Експортна спеціалізація Європейського ринку товарів і послуг:

а) автомобілі та інші транспортні засоби, побутова техніка, продовольчі товари, різноманітні види послуг, електроніка і електротехніка;

б) нафта і природний газ, тропічні с/г культури, електроенергія, залізна руда;

в) робоча сила, продукція чорної металургії, риба і морепродукти, овочі і фрукти, транспортні послуги;

г) побутова техніка, робоча сила.

74. До яких міжнародних фінансових організацій входить Україна:

а) Міжнародний валютний фонд;

б) Паризький клуб;

в) Банк міжнародних розрахунків;

г) Організація економічного співробітництва і розвитку.

75. До складу якого інтеграційного об'єднання входять США:

а) МЕРКОСУР;

б) НАФТА;

в) АСЕАН;

г) СНД.

ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

1. Становлення та характерні риси світового ринку.
2. Суть та фактори розвитку міжнародного поділу праці.
3. Проблеми участі України в міжнародному поділі праці.
4. Поняття та структура міжнародної економіки.
5. Групи країн у світовій економіці..
6. Теорії міжнародної торгівлі: меркантилізм.
7. Теорії міжнародної торгівлі: порівняльних та відносних переваг.
8. Теорії міжнародної торгівлі: факторів виробництва.
9. Теорії міжнародної торгівлі: парадокс Леонтьєва.
10. Теорії міжнародної торгівлі: конкурентних переваг.
11. Сутність та показники міжнародної торгівлі.
12. Зовнішня торгівля України і її конкурентоспроможність.
13. Види і методи міжнародної торгівлі.
14. Особливості ціноутворення в міжнародній торгівлі.
15. Регулювання міжнародних торговельних відносин.
16. Суть і класифікація послуг.
17. Особливості міжнародної торгівлі послугами.
18. Сутність та форми міжнародного руху капіталу.
19. Прямі та портфельні іноземні інвестиції.
20. Стан та проблеми іноземного інвестування в Україні.
21. Сутність та форми міжнародного кредиту.
22. Міжнародні фінансові центри.
23. Світова криза заборгованості.
24. Проблеми зовнішньої заборгованості України.
25. Інституційна структура міжнародного кредитування.
26. Суть і причини міжнародної міграції населення.
27. Основні етапи міжнародної міграції.
28. Сучасні центри притягання робочої сили.
29. Регулювання міжнародних міграційних процесів.
30. Трудова міграція з України.
31. Наслідки міжнародної трудової міграції.
32. Сутність та форми міжнародного технологічного обміну.
33. Міжнародна торгівля ліцензіями.
34. Міжнародний ринок інжинірингових послуг.
35. Міжнародне регулювання ринку технологій.
36. Особливості міжнародного технологічного обміну в Україні.
37. Міжнародний валютний ринок.
38. Міжнародний кредитний ринок.
39. Міжнародний ринок цінних паперів.
40. Етапи становлення світової валютної системи.
41. Європейська валютна система.
42. Поняття «валютні відносини» та «світова валютна система».
43. «Валюта» та валютний курс.
44. Національні та регіональні валюти.
45. Міжнародна валютна ліквідність.
46. Фіксований та гнучкі валютні курси.
47. Валютна політика України.
48. Способи і засоби міжнародних платежів.
49. Основні форми платежів.
50. Платіжний баланс та його структура.
51. Поняття економічної інтеграції та її рівні.

52. Європейський Союз.
53. Специфіка інтеграції східноєвропейських країн.
54. Інтеграційні процеси в країнах Північної та Південної Америки.
55. Інтеграційні процеси в країнах Азії.
56. Інтеграційні процеси в країнах Африки.
57. Інтеграція України в сучасну міжнародну економічну систему.
58. Суть види та форми міжнародного бізнесу.
59. Сутність та класифікація офшорних центрів.
60. Рівні правового регулювання міжнародного бізнесу.
61. БМР
62. МВФ
63. МБРР
64. ФАО
65. ЮНЕСКО
66. ГАТТ/СОТ
67. МФК
68. Паризький клуб
69. МАГАТЕ
70. МАР
71. ОПЕК
72. ОЕСР
73. ЮНКТАД
74. ЮНІДО
75. Римський клуб
76. АСЕАН
77. МЕРКОСУР
78. КАРИКОМ
79. ЕКОВАК
80. ЛАЕС
81. Лондонський клуб
82. ЛАІ
83. БАГІ
84. АТЕС
85. ЄБРР
86. СНД
87. ЄС
88. ОЧЕС
89. НАФТА
90. МОП

ФОРМИ КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Кредитно-модульна система організації навчального процесу зі 100-бальною шкалою оцінювання знань студентів.

Система поточного і підсумкового контролю.

Поточний контроль: загальна сума балів – 70

- виступ на семінарському заняття:

а) підготовлений самостійно – 5 балів;

б) суто по конспекту – 3 бали;

- підготовка та вчасний захист реферату – 3 бали;

- активність роботи на семінарських заняттях – 1 бал;

- виконання модульних робіт – 21 бал.

Заохочувальні бали

- виступ з доповіддю на студентській науковій конференції – 1-10 балів;

- участь у студентських олімпіадах та конкурсах – 1-10 балів.

Підсумковий контроль – 30 балів

Оцінювання здійснюється за результатами поточного контролю (необхідно набрати мінімум 36 балів, максимум 70 балів) та усного іспиту (максимальна сума балів - 30).

Екзаменаційний білет включає:

3 теоретичні питання – 20 балів;

10 тестових питань – 10 балів.

Загальна оцінка з дисципліни складається з суми балів за результатами поточного контролю та екзамену і трансформується у 4-бальну оцінку.

Інтервальна шкала оцінок

	Оцінка ECTS	Визначення ECTS	Кількість балів з дисципліни
Відмінно	A	Відмінно - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
Добре	B	Дуже добре - вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	Добре - в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75-81
Задовільно	D	Задовільно - непогано, але із значною кількістю недоліків	66-74
	E	Достатньо - виконання задовольняє мінімальні критерії	60-65
Незадовільно	FX	задовільно - потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку	35-59
	F	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота	1-34

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Береславська О.І., Наконечний О.М., Пясецька М.Г. та ін. Міжнародні розрахунки та валютні операції: [навч. посіб.] / О.І. Береславська, О.М. Наконечний, М.Г. Пясецька та ін. — К.: Видавництво КНЕУ, 2002. - 390 с.
2. Волошин В.В. Бізнес міжнародних економічних організацій / В.В. Волошин : [навч. посіб.] — К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. — 241 с.
3. Козак Ю.Г., Лук'яненко Д.Г., Макогон Ю.В. та ін. Міжнародна економіка / Ю.Г. Козак, Д.Г. Лук'яненко, Ю.В. Макогон та ін.: [навч. посіб.]. - К.: Центр навчальної літератури; АртЕк, 2002. - 436 с.
4. Мартинюк О.В. Митне регулювання в країнах світу / Мартинюк О.В. - К.: ТОВ «Кадри», 2003. - 160 с.
5. Лазебник Л.Л., Митяй С.А. Міжнародна економіка / Л.Л. Лазебник, С.А. Митяй : [навч. посіб.]. - Ірпінь: Академія ДПС України, 2003. - 308 с.
6. Рогач О.І., Філіпенко А.С, Шемет Т.С. та ін. Міжнародні фінанси / О.І. Рогач, А.С. Філіпенко, Т. С. Шемет та ін.: [підруч.]. - К.: Либідь, 2003. - 784 с.
7. Циганкова Т.М., Петрашко Л.П., Кальченко Т.В. Міжнародна торгівля / Т.М. Циганкова, Л.П. Петрашко, Т.В. Кальченко: [навч.-метод. посіб.]. — К.: КНЕУ, 2003. — 255 с.
8. Беднарчук М.С, Полікарпов І.С. Біржові товари / М.С. Беднарчук, І.С. Полікарпов. - Львів: Вид-во Львівської комерційної академії, 2004. — 279 с.
9. Бойцун Н.Є., Стукало Н.В. Міжнародні фінанси / Н.Є. Бойцун, Н.В. Стукало: [навч. посіб.]. — Донецьк: АРТ-ПРЕС, 2004. — 326 с.
10. Карбау Р. Міжнародна економіка / Р. Карбау: [підручник; пер. з англ. Роман Косодій; — 7-ме вид.] — Суми: ВАТ «Сумська обласна друкарня», 2004. — 651 с.
11. Філіпенко А.С, Будкін В.С, Грінченко Ю.Л. та ін. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, Ю.Л. Грінченко та ін. - К.: Знання України, 2004. - 304 с.
12. Липов В.В. Міжнародна економіка / В.В. Липов: [навч. посіб.]. - Харків: ВД «ІНЖЕК», 2005. - 408 с.
13. Мазаракі А.А., Воронова Є.М., Юхименко В.В. та ін. Світовий ринок товарів та послуг / А.А. Мазаракі, Є.М. Воронова, В.В. Юхименко та ін.: [підруч.]. - К.: КНТЕУ, 2005.
14. Макогон Ю.В., Орехова Т.В., Гохберг Ю.О. та ін. Світове господарство і міжнародні економічні відносини / Ю.В. Макогон, Т.В. Орехова, Ю.О. Гохберг та ін. : [збірник задач, тестів та ділових ситуацій ; навч. посіб.]. — Донецьк: Альфа-прес, 2005. — 208 с.
15. Мозговий О.М., Оболенська Т.Є., Мусієць Т.В. Міжнародні фінанси / О.М. Мозговий, Т.Є. Оболенська, Т.В. Мусієць: [навч. посіб.]. - К.: КНЕУ, 2005. - 502 с.
16. Осика С.Г., Пятницький В.Т. Світова організація торгівлі / С.Г. Осика, В.Т. Пятницький: [підручник; 3-тє вид., перероб. і доп.]. - К.: К.І.С., 2005. - XXIV, 514 с.
17. Поручник А.М., Столярчук Я.М., Павловська О.Д. та ін. Міжнародна економіка / А.М. Поручник, Я.М. Столярчук, О.Д. Павловська та ін.: [навч.-метод. посіб.]. — К.: КНЕУ, 2005. — 157 с.
18. Сушко Л.М., Алексєєва Т.І. Міжнародна економіка / Л.М. Сушко, Т.І. Алексєєва: [конспект лекцій]. — Харків: ХНЕУ, 2005. - 216 с.
19. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій / О.І. Рогач: [підруч.]. — К.: Либідь, 2005. - 720 с.
20. Бутук О.І. Валютно-фінансові відносини / О.І. Бутук: [навч. посіб.]. — К.: Знання, 2006. — 349 с.
21. Губарева І.О. Міжнародні розрахунки і валютні операції / І.О. Губарева: [конспект лекцій]. — Харків: Вид-во ХНЕУ, 2006. — 128 с.
22. Пономаренко О.О., Новікова Т.В. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності / О.О. Пономаренко, Т.В. Новікова: [конспект лекцій]. — Харків: ХНЕУ, 2006. — 96 с.
23. Румянцев А.П., Климко Г.Н., Рокоча В.В. та ін. Міжнародна економіка / А.П. Румянцев, Г.Н. Климко, В.В. Рокоча та ін.: [підручник; 3-тє вид., перероб. і доп.]. — К.: Знання, 2006.

— 480 с.

24. Сазонець І.Л., Джусов О.А., Сазонець О.М. Міжнародні фінансові інвестиції / І.Л. Сазонець, О.А. Джусов, О.М. Сазонець: [навч. посіб.]. — Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровського національного ун-ту, 2006. — 312 с.
25. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: у 2 т. / [за заг. ред. Дмитро Григорович Лук'яненко, Анатолій Михайлович Поручник]: [у 2 т.] - К.: КНЕУ, 2006.
26. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: історія / А.С. Філіпенко: [підруч.]. - К.: Либідь, 2006. - 390 с.
27. Балабанов К.В., Булатова О.В., Гаврилова Н.В. та ін. Проблеми інтеграції України у світовий економічний простір / К.В. Балабанов, О.В. Булатова, Н.В. Гаврилова та ін. - Донецьк: Вебер, 2007. - 234 с.
28. Козак Ю.Г., Логвінова Н.С, Ковалевський В.В. та ін. Міжнародні фінанси / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, В.В. Ковалевський та ін.: [навч. посіб.; вид. 3-тє, перероб. та доп]. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 639 с.
29. Мельник Т.М. Міжнародна торгівля товарами в умовах глобальної конкуренції / Т.М. Мельник: [монографія]. — К.: КНТЕУ, 2007. - 395 с.
30. Школа І.М., Козменко В.М., Бабінська О.В. Міжнародні економічні відносини / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська: [підруч.; 2-ге вид., переробл. і доп]. — Чернівці: Книги-XXI, 2007. - 544 с.
31. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини / С.Я. Боринець: [підруч.]. - К.: Знання, 2008. - 582 с.
32. Босак А.О., Григор'єв О.Ю., Скибінський О.С. та ін. Міжнародна економіка: прикладний аспект / А.О. Босак, О.Ю. Григор'єв, О.С. Скибінський та ін.: [навч. посіб.; 2-ге вид., допов. і переробл.]. - Львів: Міські інформаційні системи, 2008. - 180 с.
33. Зав'ялова О.В., Сахаров В.Є. Транснаціональні корпорації / О.В. Зав'ялова, В.Є. Сахаров: [навч. посіб.]. - К., 2008. - 240 с.
34. Карлін М.І., Колесник В.П., Коцан Н.Н. та ін. Європейська інтеграція / М.І. Карлін., В.П. Колесник, Н.Н. Коцан та ін.: [навч. посіб.]. — Луцьк : РВВ «Вежа» Волинського національного ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. — 760 с.
35. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія / А.С. Філіпенко; [підруч.]. - К.: Либідь, 2008. - 408 с.
36. Шевчук В.О. Міжнародна економіка: теорія і практика / В.О. Шевчук: [підруч.; 2-ге вид., перероб. і доп.]. - К.: Знання, 2008. - 663 с.
37. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко: [навч. посіб.]. — К.: Знання, 2008. — 406 с.
38. Колосова В.П. Розвиток відносин України з міжнародними фінансовими організаціями / В.П. Колосова. — К.: НДФІ, 2008. - 232 с.
39. Крилова Н.В. Міжнародна торгівля / Н.В. Крилова: [навч. посіб.]. - К.: Знання, 2008. — 365 с.
40. Липов В.В. Практикум для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Міжнародні економічні відносини»: [тести, практичні та ситуаційні завдання; навч.-практ. посіб.] / В.В. Липов. - Харків.: Вид. ХНЕУ, 2008. - 193 с.
41. Передрій О.С. Міжнародні економічні відносини / О.С. Передрій: [навч. посіб.; 4-те вид., перероб. і доп.]. - К.: Знання, 2008. - 264 с.
42. Пономаренко В.С, Піддубна Л.І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства / В.С. Пономаренко, Л.І. Піддубна : [підруч.]. - Харків: ВД «ІНЖЕК», 2008. - 328 с.
43. Романчиков В.І., Романенко І.О. Міжнародні економічні відносини / В.І. Романчиков, І.О. Романенко: [навч. посіб.]. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 256 с.
44. Савельєв Є.В. Міжнародна економіка / Є.В. Савельєв: [підручник; 3-тє вид., перероб. і доп.]. — К.: Знання, 2008. — 622 с.
45. Сахаров В.Є., Будкін В.С, Єрохін С.А. та ін. Міжнародна економіка / В.Є. Сахаров, В.С. Будкін, С.А. Єрохін та ін.: [навч. посіб.; 2-ге вид., випр.]. - К.: Ін Юре, 2008. - 432 с.

46. Боднар І.Р. Міжнародна економіка / І.Р. Боднар: [навч. посіб.]. — Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2009. - 336 с.
47. Сазонець І.Л., Варич Ю.М. Сутність та основні концепції діяльності ТНК в умовах глобалізації / І.Л. Сазонець, Ю.М. Варич: [монографія]. — Донецьк: Юго-Восток, 2009. — 274 с.
48. Галушка Є.О. Світовий ринок товарів та послуг / Є.О. Галушка: [навч. посіб.]. — Чернівці: Наші книги, 2009. — 208 с.
49. Гальчинський А.С. Криза і цикли світового розвитку / А.С. Гальчинський. - К.: АДЕФ-Україна, 2009. - 391 с.
50. Довгань В.М. Право світової організації торгівлі. Вступ України до СОТ / В.М. Довгань. - К.: КНТ, 2009. - 448 с.
51. Македон В.В. Міжнародні стратегічні альянси компаній / В.В. Македон: [монографія]. — Дніпропетровськ: Вид-во ДУЕП, 2010. - 302 с.
52. Макогон Ю.В., Бударіна Н.О., Нікешина Н.В. та ін. Світовий ринок капіталу в умовах транснаціоналізації світового господарства / Ю.В. Макогон, Н.О. Бударіна, Н.В. Нікешина та ін.: [монографія]. — Донецьк: ДНУ, 2010. — 206 с.
53. Гайдуцький А.П. Міграційний капітал: теорія, методологія, практика / А. П. Гайдуцький. — К.: Інфросистем, 2010. — 446 с.
54. Тести з курсу «Міжнародні економічні відносини» для студентів економічних фахів денної та заочної форм навчання / [уклад. Євгенія Миколаївна Воронова]. - К., 1998. - 188 с.
55. www.un.org — Організація Об'єднаних Націй.
56. www.unctad.org - ЮНКТАД.
57. www.worldbank.org - Світовий банк.
58. www.wto.org — Світова організація торгівлі.
59. www.imf.org — Міжнародний валютний фонд.
60. www.bis.org — Банк міжнародних розрахунків.
61. www.bank.gov.ua — Національний банк України.
62. www.ukrstat.gov.ua — Держкомстат України.
63. www.rada.gov.ua — Верховна Рада України.